

Karl Marx, Friedrich Engels, Vladimir Lenin, Joseph Stalin, Enver Hoxha
5 Classics of Marxism

Comintern (Stalinist-Hoxhaists)
<http://ciml.250x.com>

GEORGIA

Georgian Section
www.joseph-stalin.net

SHMG Press – 2012

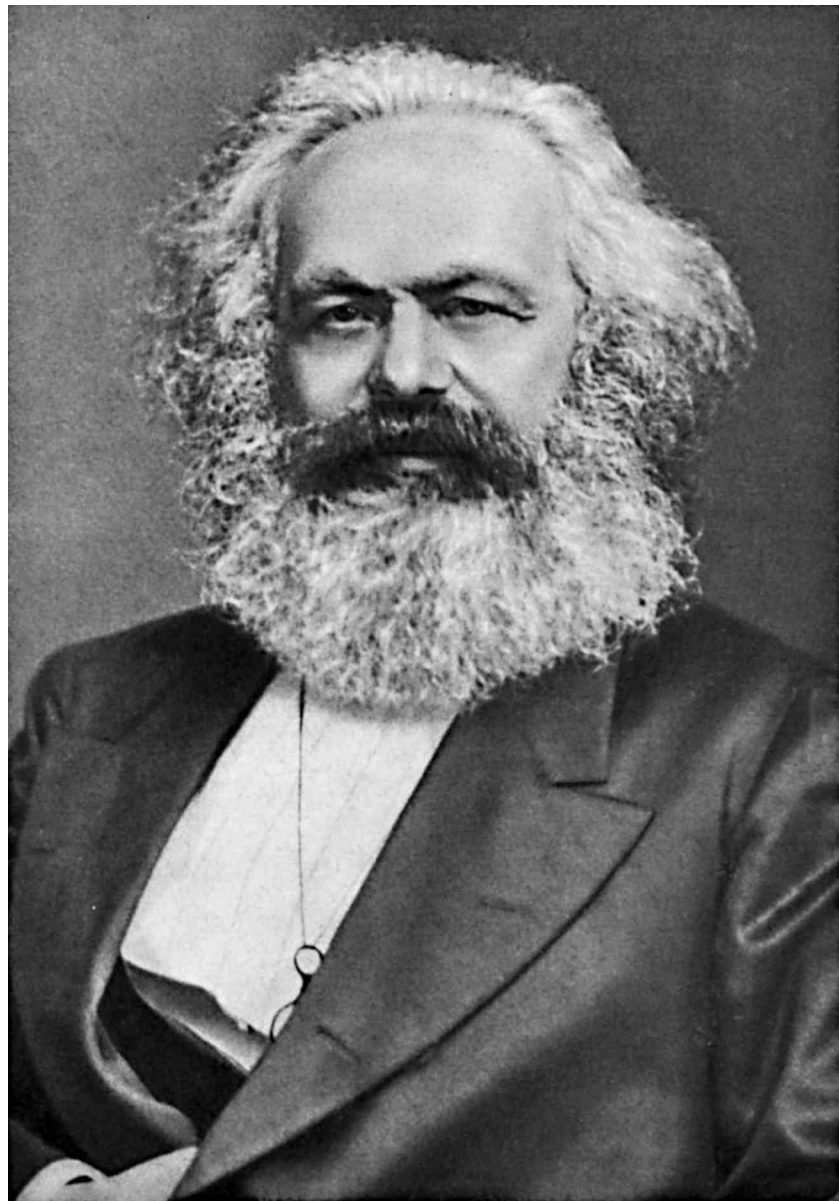
Karl Marx Press of the Georgian section of
Comintern (SH) – Stalinist-Hoxhaists Movement of Georgia

Littattafan Gurguzun Kimiyya

K. MARKS
F. ENGELS

*Shelar manufar
Jam'iyyar
Kwaminis*

Ma'aikata-talakawan dukkanin kashashe, ku hada kai!

■ *Littattafan Gurguzun Kimiyya*

K. MARKS

F. ENGELS

*Shelar manufar
Jam'iyyar Kwaminis*

Da karin bayani

F. Engels

Ka'idodin Kwaminizim

■ **GIDAN SHIRYA LITTATFAN PROGRESS**

■ **MOSKO, 1971**

DAGA GIDAN SHIRYA LITTATTAFAI

Wannan fassarar “Shelar manufar Jam’iyyar Kwaminis” an yi ta daga bugun Turanci na 1888, wanda Engels ya yi edita. An haɗa da bayanan Engels, waɗanda ya yi domin bugun Turanci na 1888, domin bugun Jamusanci na 1890.

A cikin wannan bugu an saka dukkanin gabatarwa, waɗanda marubutan suka bayar a cikin bugu dabam daban na “Shelar manufar Jam’iyyar Kwaminis”.

К. МАРКС, Ф. ЭНГЕЛЬС
МАНИФЕСТ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ

На языке хауса

Gabatarwa ga bugun Jamusanci na 1872	9
Gabatarwa ga bugun Rashanci na 1882	11
Gabatarwa ga bugun Jamusanci na 1883	13
Gabatarwa ga bugun Turanci na 1888	15
Gabatarwa ga bugun Jamusanci na 1890	22
Gabatarwa ga bugun harshen Poland na 1892	28
Gabatarwa ga bugun Italiyanci na 1893	31
Zuwa ga makarancin Italiya	31
Shelar manufar Jam'iyyar Kwaminis	33
I. 'Yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa	34
II. Ma'aikata-talakawa da 'yan Kwaminis	48
III. Talifin Gurguzu da na Kwaminis	57
1. Gurguzancin koma baya	57
a). Gurguzancin sarauta	57
b). Gurguzanci na kananan 'yan burjuwazi	59
c). Gurguzancin Jamus ko na "gaskiya"	60
2. Gurguzancin koma baya ko na burjuwazi	63
3. Gurguzancin almarar suka da Kwaminizim	65
IV. Matsayin 'yan Kwaminis a hulɗa da jam'iyyu daban daban na adawa 69	
Ka'idodin Kwaminizim	71

“Tare da haskaka da mafificin hazikanci, wannan talifi ya bayyana sabon kamannin duniya, materiyalizim na dakewa, wanda kuma ya bayyana zaman rayuwa, diyalektik, kamar abu wanda ya fi bankadar da hanyar ra'ayin ci gaba, rubutacciyar hanyar daga jinsuna da kuma aikin shigar muhimmancin tarihin Turu na ma'aikata-talakawa, wanda ya kirkiro sabuwar rayuwa ta Kwaminis.”

“Kungiyar ’yan Kwaminis”, kungiyar duniya ta ma’aikata, wadda kawai za ta zama bisa asiri a karkashin sharuɗɗan da ta samu a wannan lokaci, a wurin taron da aka yi a London, 1847 a watan Nuwamba, ta ba wa waɗanda suka sa hannu a kasa, su tsara domin bugawa cikakken bayanin rubutacciyar hanya dalla-dalla da shirin faratis na Jam’iyya. Wannan shi ne tushen abin da “Shelar manufa” ta kunsu, rubutun wadda ya tafi zuwa London domin bugawa ’yan makuna kafin Turun Fabrairu*. An fara bugawa a Jamusanci, an sake bugawa a wannan harshe a kalla sau sha biyu a Jamus, Ingila da Amirka. An fara bugawa a Turanci a lokaci na farko a 1850 a cikin *Red Republican* a London, Miss Helen Macfarlane ta fassara, kuma a 1871 a kalla an buga a fassara iri uku a Amirka. A harshen Faransi ta fara fitowa a Paris kafin dagar amfani da makamai ta Yuni a 1848** kuma da kwanan nan a cikin *Le Socialiste* a New-York. Kuma yanzu ana shirya sabuwar fassara. Bugun harshen Poland ya fito a London kafan bayan an fara bugawa da Jamusanci. Fassarar Rashanci an buga ta a Geneva a cikin shekaru na sittin. Kuma a harshen Denmark an fassara ta kafan farkon bayan fitowarta.

Duk da irin canjin abubuwa a lokacin shekaru ashirin da biyar na karshe manyan manufofin da aka tsara a cikin “Shelar manufa” a duk, kamar yadda su ke daidai a yau. Nan da can waɗansu kafin bayanai ana iya kara su. Sawa a faratis waɗannan manyan manufofi, kamar yadda “Shelar manufa” ta nunar, a ko ina kuma a ko wane lokaci tana danganta da sharuɗɗan tarihi a lokacin da a ke ciki, kuma a sabili

* Ana nufin Turun Fabrairu a Faransi, 1848. *Edita.*

** Ana nufin boren ma’aikata-talakawan Paris a 23—26 ga Yuni, 1848. Boren Yuni babban abu ne a ci gaban Turun 1848—1849 a Turai. *Edita.*

da wannan dalili, matakan Turu da aka nuna a karshen sashi na II ba su da babban muhimmanci. Wannan siđ'dira a sabili da dalilai da yawa ana iya sake tsarin kalmomin sosai a yau. A sabili da gagarumin ci gaban manyan masana'an-tun zamani a cikin shekaru ashirin da biyar da suka wuce, kuma a biye da wannan ya kara faɗaɗar oganaizan jam'iyya na jinsin ma'aikata, a sabili da samun kwarewar faratis, farko a Turun Fabrairu, daga baya da kari a Kommune na Paris*, wurin da ma'aikata-talakawa (*proletariat*) a lokaci na farko suka riƙe mulkin siyasa duk watanni biyu, wannan shiri a waɗansu bayanai ya zama abu na jahiliyya. Abu gu-da an kara musamman a gasgata Kommune, wato cewar "jinsin ma'aikata a sauƙaƙe ba za ya iya riƙe mulkin injin kasa da tuni aka yi da karfafa shi domin manufarsa ba" (duba *Der Bürgerkrieg in Frankreich, Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation*, bugun Jamusanci, shafi na 19 wurin da wannan bayani aka kara zurfafa shi**). A ci gaba wannan ya zama shaida da kansa cewar sukan tali-fofin Gurguzu abu ne ba cikakke ba domin lokacin yanzu, domin ya zo kawai zuwa 1847; haka kuma bayanai game da huld'ar 'yan Kwaminis da jam'iyyun adawa iri-iri (sashi na IV), idan a bisa tushen manufa har yanzu daidai ne, amma a waɗansu sashina sun zama na jahiliyya, domin halin siyasa da a ke ciki duk ya canja, kuma ci gaban tarihi ya share daga duniya yawancin jam'iyyun siyasa, da aka lissafa a can.

Amma kuma "Shelar manufa" ta zama aba ta tarihi, wadda ba mu da wani iko mu canja. Watakila sabon bugu yana iya fitowa da gabatarwa, wadda za ta kunshi lokacin da 1847 zuwa lokacin yanzu; wannan bugu ba a yi tsammaninsa dominmu ba, don haka ba mu da lokaci domin wannan aiki.

Karl Marks. Frederick Engels

London, 24 ga Yuni, 1872.

* *Kommune na Paris na 1871* — gwamnatin Turun jinsin ma'aikata, wadda Turun ma'aikata-talakawa ya kafa a Paris, farko a tarihi kwarewar kafawar mulkin danniyar ma'aikata-talakawa. Kommune na Paris ya wanzu kwanaki 72 — daga 18 ga Maris zuwa 28 ga Mayu, 1871. *Edita*.

** Duba *K. Marks. Yaƙin Basasa a Faransi. Jawabin Babbar Majalisar Kungiyar Mutane Ma'aikatan Duniya. Edita*.

Bugun Rashanci na farko na “Shelar manufar Jam’iyyar Kwaminis”, wanda Bakunin ya fassara, an buga shi a farkon shekaru na sittin* a ofishin madaba’ar *Kolokol*** . A wannan lokaci a Yamma ana iya ganin bugun Rashanci na “Shelar manufa” kamar talifi mai ban mamaki. Irin wannan ra’ayi ba shi iya yiwuwa a yau.

Wane irin kayyadadden fili da ƙungiyar ma’aikata-talakaƙawa ta samu a wancan lokaci (Disamba, 1847), an nunar sosai a fili a babi na ƙarshe na “Shelar manufa”: “Matsayin ’yan Kwaminis a hulda da jam’iyyu dabam daban na adawa.” Sosai Rasha da Amirka sun bace a nan. Lokacin da Rasha ta zama babban wurin wucin gadi na ƙarshe na duk koma bayancin Turai, lokacin da Amirka ta sami ƙarin ƙungiyoyin ma’aikata-talakaƙawa na Turai ta yin hijira. Duk waƙannan ƙasashen sun ba wa Turai danyun kayayyaki kuma a lokacin guda su ne kasuwoyin domin sayar da kayayyakin aiwatarwarta. A lokaci guda waƙannan biyu sun zama, a hanya guda ko wata, ginshikan tsarin Turai.

Kai wane babban bambanci a yau! Sosai hijirar Turai zuwa Arewacin Amirka ta zama domin gagarumin ci gaban aikin noma, wanda gasarsa tana girgiza duk tushen mallakar gonaki na Turai — manya da kanana. A kari ta ba da damar ga Amirka ta ci gumi da yawa na arzukan ci gaban masana'-antunta da yawa da ƙarfin da yawan, wanda tilas a gajeren

* Bugun da a ke magana a kai ya fito a 1869. A cikin gabatarwar Engels ga bugun Turanci na 1888, ranar bugun wannan fassara ta Rashanci ta “Shelar manufa” an bayar da ita ba daidai ba (duba sh. na 17 na bugun nan). *Edita.*

** *Kolokol* — jaridar Turu ta ’yan dimokuraɗiyya, an buga ta a 1857 — 1867, ’yan Turun dimokuraɗiyya A. I. Herzen da N. P. Ogarev suka buga ta, ta fito har zuwa 1865 a London, daga baya a Geneva. *Edita.*

lokaci ta karya mamayen masana'antu na Yammacin Turai, musamman na Ingila. Duk waɗannan abubuwa biyu suna da angizon hanyar Turu a Amirka da kanta. Taku da taku masu mallakar gonaki na tsaka-tsaki da kanana, da su ke tushen duk shirin siyasarta, sun kai ga nasarar ta gasar manyan gonaki; farat ɗaya ma'aikata-talakawa da yawa da babbar tattarawar jaruka suka ci gaba a lokaci na farko a jihohin masana'antu.

Kuma yanzu mu duba Rasha! A lokacin Turun 1848 — 1849 ba kawai sarakunan Turai ba, amma har 'yan burjuwazi na Turai suka sami cetonsu kawai daga ma'aikata-talakawa, waɗanda suka fara farkawa, a cikin katsalanda na Rasha. Sarkin Rasha an kira shi babban ɗan koma bayan Turai. Yau shi ne fursunan yaƙi na Turu*, a Gatchina, kuma Rasha ta zama wadda ta ke gaba a kungiyar Turu a Turai.

“Shelar manufar Kwaminis” tana da manufarta ta ambaton wanzuwar tilas ta halakar dukiyar 'yan burjuwazi na zamani. Amma a Rasha mun sami, fuska da fuska da ci gaba cikin gaggawa na azamar tajircin ci da gumi (*capitalism*) da mallakar gonaki na 'yan burjuwazi kawai farawar ci gaba a yanzu fiye da rabin gonaki na mallakar manoma ne. Yanzu tambayar ita ce: shin kuwa *obshchina*** ta Rasha, ko da ya ke ta sami babban rauni, amma har yanzu irin salon mallakar duk na gonaki na lokacin jahiliyya ta iya tafiya a sambet zuwa ga babban salo na mallakar gonaki na Kwaminis? Ko kuma a juye, shin ko tilas ta wuce ta cikin irin wannan juyi na rugujewa kamar yadda juyin tarihi a Yamma?

Amsa kawai ga damar wannan a yau ita ce: idan Turun Rasha ya zama alama domin Turun ma'aikata-talakawa a Yamma, domin cika juna, mallakar yanzu ta *obshchina* a Rasha ta gonaki za ta iya zama wani farin matakin ci gaban Kwaminis.

Karl Marks. F. Engels

London, 21 ga Janairu, 1882.

* Ana nufin halin zama wanda ya baci bayan kashe 'yan Narodnikawa a 1 ga Maris 1881 da suka yi wa mai daula Aleksander na II, lokacin da mai hawa mulki Aleksander na III ya buya a Gatchina (fadar sarkin Rasha babu nisa daga Peterburg) daga jin tsoron 'yan Turu da kai harin tarzoma ta “Burin al'umma” (kungiyar asiri ta siyasa ta Narodnikawa 'yan tarzoma). *Edita.*

** *Obshchina*: dangin kauye. *Edita.*

Gabatarwa ga wannan bugu, kaico ya zama tilas ni ka-dai na sa hannu a kai. Marks — mutum wanda jinsin ma'ai-katan Turai da Amirka ya darajanta fiye da kowa — yana kwance a makabartarsa a Highgate Cemetery kuma a kan kabarinsa tuni farkon ciyawa na fitowa. Bayan mutuwarsa babu wani tunanin gyara ko karin bayani ga “Shelar manufa”. Bugu da kari, na dauka cewar ya kamata sake ambatawa a nan da wannan bayani.

Tushen tunanin da ya ke a cikin “Shelar manufa”— wato aiwatarwar tattali da tsarin rayuwa wanda ya ke sakamakon-ta a ko wane zamanin tarihi su ne tushen tarihin siyasa da tarihin hankali na zamanin; bi da bi (tun rushewar mallakar gonaki ta dangi ta jahiliyya) duk tarihi ya zama tarihin dagar jinsuna, dagar tsakanin waɗanda aka ci guminsu da masu cin gumi, tsakanin jinsuna da aka danne da masu dannewa a mata kai iri-iri na ci gaban rayuwa; cewar yanzu wannan daga, duk da haka, ta kai wani mataki, wurin da waɗanda aka ci guminsu da jinsin da aka zalunta (ma'aikata-talakawa) ba su iya ceton kansu daga jinsi, wanda ke cin guminsu da zaluntarsu ('yan burjuwazi), ba tare a lokaci guda 'yantar da duk rayuwa daga cin gumi, zalunci da dagar jinsuna ba, wannan tushen tunani yin kawai Marks ne shi kaɗai*.

* “Wannan tunani”, na rubuta a cikin gabatarwar bugun Turanci, “wanda a ra'ayina, ya yi domin tarihi kamar irin rubutacciyar hanyar ra'ayin Darwin¹ ta yi domin kimiyyar *biology*, mu, dukkaninmu bi da bi fuskantar a waɗansu shekaru kafin 1845. Yaya kamar yadda a 'yance na ciyar gaba zuwa gare ta, na nunar a fi duk a cikin aikina “Halin zaman jinsin ma'aikata a Ingila”. Amma kuma lokacin da na sake saduwa da Marks a Brussels, a damun 1845, tuni ya shirya shi da ga-

Na sha maimaita wannan abu sau da yawa; amma sosai yanzu ya kamata ya tsaya a gaban “Manufar shelar” da kanta.

F. Engels

London, 28 ga Yuni, 1883.

batarwa a gabana, a lafazin da ya fi sauƙin fahinta, yadda na bayyana a nan.” (*Bayani da Engels ya yi a cikin bugun Jamusanci na 1890.*)

¹ *Darwin, Charles Robert* (1809 — 1882) — masanin Ingila, makafin *biology* na materiyalizim, Darwin farkon wanda ya nakalci sanin kimiyyar materiyalizim, ya kafa hanyar sanin ci gaba ta halitta mai rai, ya nuna shaida cewar ci gaban duniya mai rai ya wanzu daga saluka masu sauƙi zuwa ga masu wahala, wanzuwar sababbin haluka haka kuma da tsofaffi ta zama a sakamakon ci gaban tarihi da halitta. *Edita.*

“Shelar manufa” an buga kamar shiri na “Kungiyar 'yan Kwaminis”, kungiyar mutane masu aiki, da farko kawai ta Jamus, daga baya ta duk duniya, kuma a farkashin halukan zama na siyasar bangaren duniyar kafin 1848, babu kawarwa kungiyar asiri. A wurin taron Kungiyar wanda aka yi a London a watan Nuwamba 1847, Marks da Engels aka ba su nauyin su shirya domin bugawa rubutaccen ra'ayi da shirin faratis na Jam'iyya. Suka tsara shi a Jamusanci a watan Janairu, 1848, rubutun aka aika shi zuwa ga mai bugawa a London kafin 'yan makuna kafin Turun Faransi na 24 ga Fabrairu. Fassarar Faransanci aka fito da ita a Paris, nan take kafin dagar amfani da makamai a Paris ta Yuni 1848. Fassarar farko da Turanci da Miss Helen Macfarlane ta yi, ta fito cikin *Red Republican* na George Julian Harney, a London a cikin 1850. Bugun harshen Danish da Polish aka buga su.

Kayar da dagar amfani da makamai ta Paris ta Yuni 1848, — farkon babbar dagar tsakanin ma'aikata-talakawa da 'yan burjuwazi — ta sake kaiwa baya a lokaci wadannan bukatun rayuwa da siyasa na jinsin ma'aikata a Turai. Tun daga wannan lokaci dagar neman fifiko ta sake faruwa, kamar kafin Turun Fabrairu*, kawai a tsakanin sashina iri-iri na jinsin masu dukiya; jinsin ma'aikata ya koma kawai ga faman domin ikon siyasa, kuma a komawa gefen matsanancin ra'ayi na jinsin tsakiya na 'yan ta-kife. Duk inda kungiyoyin ma'aikata-talakawa 'yantattu suka fara nuna alamar rai, nan take a ke farautarsu da murkushe su. Haka kuma 'yan sandan Prussia suka yi farautar Kwamitin Tsakiya na Kungiyar 'yan Kwaminis, wanda a lokacin ya ke a Cologne. Wa-

* Duba gabatarwa ga shafi na 9. *Edita.*

kilan cikinsa aka tsare su, bayan watanni sha takwas a kurkuku, aka yi musu shari'a a Oktoba, 1852. Wannan "Shari'ar 'yan Kwaminis a Cologne" shahararriya ta fara 4 ga Oktoba zuwa 12 ga Nuwamba; bakwai daga cikin fursunonin aka daure su da zama a kurkuku daga shekaru uku zuwa shida. Nan take bayan yanke hukuncin, Kungiyar sauran 'yan cikinta suka ruguje ta. Dangane da "Shelar manufa", ta zama kamar abar mantawa.

Lokacin da jinsin ma'aikatan Turai ya farfado da samun isasshen karfi domin sake hari ga jinsunan mulki, Kungiyar Mutane Ma'aikatan Duniya ta taso. Amma wannan Kungiya, wadda aka kafa da bayanin manufar harhadawa a cikin kungiya guda duk ma'aikata-talakawa masu kuzari na Turai da Amirka, nan take ba za ta ambaci manufofin da "Shelar manufa" ta shimfiɗa ba. Ya kamata kungiyar International ta samu shiri isasshe da Kungiyoyin Ma'aikatan (*trade unions*) Ingila za su amincewa, zuwa ga masu bin hanyar Proudhon* a Faransi, Belgium, Italiya da Spain haka kuma da masu bin hanyar Lassalle** a Jamus***. Marks, wanda ya

* *Proudhon, Pierre Joseph* (1809 — 1865) — marubucin Faransi, masanin tattali da rayuwar 'yan Adam, mai ra'ayin kananan 'yan burjuwazi, d'aya daga cikin makafan hanyar kin hukumar siyasa. Proudhon ya yi mafarkin dauwammar dukiyar kananan masu dukiya da sukan matsayin kananan 'yan burjuwazi ga tajiran manya masu dukiyoyi, ba da shawara a oganaizan musamman "bankin jama'a", wanda da taimakon bashi "maras ruwa" zai taimaki ma'aikata game da samun kayayyakin aiwatarwa da zama masu sana'a. Irin wannan halin koma bayanci shi ne abin da mafarkin Proudhon game da kafa musamman "bankunan canji", waɗanda da taimakon waɗansu ma'aikata za su shirya sayarwa ta adalci ta kayayyakin aikinsu, haka kuma a lokaci guda da kin taɓa dukiyoyin tajirai na injoji da kayayyakin aiwatarwa. Proudhon bai fahinci aikin shigar tarihi na ma'aikata-talakawa ba, ya ki yarda da daga jinsuna, Turun ma'aikata-talakawa da mulkin daniyar ma'aikata-talakawa, a matsayin kin hukumar siyasa ya ki yarda da kamar kasa. Marks da Engels sun yi fama daki-daki da harukan masu goyon bayan Proudhon su haɗa ra'ayoyinsu da International na Farko. Hanyar Proudhon ta sami sukan gaske a cikin aikin K. Marks "Talaucin filosofi". *Edita.*

** Lassalle shi da kansa a wurinmu, ko da yaushe ya nunar da kansa mai bi sosai ga Marks, kamar haka ya tsaya a amincewa da "Shelar manufa". Amma a cikin fuɗofagandarsa ga jama'a a 1862—1864, duk abin da ya nema kungiyoyin gamayya na shaguna da neman musu bashin kasa. (*Bayanin Engels.*)

*** *Masu bin hanyar Lassalle* — masu goya da masu bin d'an Guruzun na kananan 'yan burjuwazi na Jamus F. Lassalle, 'yan cikin Ta-

tsara wannan shiri domin amincewar duk jam'iyyu, ya yi imani ga ci gaban hankalin jinsin ma'aikata, wanda ya tabatar da sakamakon daga haɗin taku na tare da canjin ra'ayinsu. Abubuwan da suka faru da canjunan sa'a na dagar adawa da jari, karya har da fin nasarorin, tilas su kai zuwa ga hankalin ma'aikata rashin cancantar abubuwan da su ke so kamar abin ceto, da shirya hanya domin gani sosai halukan zama na ceton jinsin ma'aikata. Kuma Marks ya yi daidai. Lokacin da kungiyar International ta rushe a 1874, ta bar ma'aikata a wani abu dabam daga abin da suka sami kansu a 1864. Hanyar Proudhon a Faransi da hanyar Lassalle a Jamus suna mutuwa, har da Kungiyoyin Ma'aikata na 'yan koma baya a Ingila, ko da ya ke mafi yawansu sun katse hulɗa da daɗewa da International, a kai a kai suna ci gaba zuwa matsayin, wanda a bara a Swansea, shugabansu ya faɗi da sunansu: "Gurguzanci na bangare ya rasa tarzomarsa a kanmu." A hakika manufodin "Shelar" sun shiga a tsakanin mutane ma'aikata na duk kasashe.

A sabili da haka "Shelar" ta sake zuwa gaba. Bugun Jamus bayan 1850 an sake buga shi sau da yawa a Switzerland, Ingila da Amirka. A 1872 an fassara shi a Turanci a New-York wanda bugun fassarar gidan shirin littattafai na *Woodhull and Glaflin's Weekly*. Daga wannan bugu na Turanci aka fassara a harshen Faransanci, wanda aka buga a *Le Socialiste* na New-York. Bayan wancan lokaci a kalla sau biyu aka sake buga fassarar a Turanci, kari ko ragin gunduwa, aka kawo a Amirka, kuma ɗaya daga cikinsu aka sake bugawa a Ingila. Farkon fassarar Rashanci da Bakunin ya yi, an buga ta a maɗaba'ar Herzen *Kolokol* a Geneva wajen 1863; bugu na biyu na jaruma Vera Zasulich, an buga shi kuma a Geneva, a

rayyar duk ma'aikatan Jamus, wadda aka kafa a 1863 a wurin taron kungiyoyin ma'aikata a Leipzig. Farkon shugaban kungiyar Lassalle ne, wanda ya tsara shirinta da tushen taktik. Kafa gagarumar jam'iyyar jinsin ma'aikata ta siyasa babu shakka babban matakin gaba ne a ci gaban kungiyar ma'aikatan Jamus. A bisa tushen matsalolin rubutaccen ra'ayin da siyasar Lassalle da mabiyar Lassalle sun ɗauki matsayin hanyar sayar da ra'ayi. Masu goyon bayansa sun ɗauka cewar yana iya yiwuwa amfani da kasar Prussia domin sulhunta matsalar rayuwa da kokarin yin shawarwari da shugaban gwamnatin Prussia Bismarck. K. Marks da F. Engels sau da yawa sun yi kakkausar suka ga rubutacciyar hanyar, taktik da manufodin oganaizan hanyar Lassalle kamar hanyar sayar da ra'ayi a cikin kungiyar ma'aikatan Jamus. *Edita*.

1882. Sabon bugu a harshen Danish za a iya samu a cikin *Socialdemokratisk Bibliothek*, Copenhagen, a cikin 1885; sabon bugun Faransi na fassara a cikin *Le Socialiste*, Paris a cikin 1886. Daga wannan kuma fassarar Spanish aka shirya da buga shi a Madrid, 1886. Sake bugawa a harshen Jamusanci ba za a kidaya su ba, akwai sha biyu duk gamawa. Fassarar ta Armenia, wadda za a buga a Constantinople 'yan watanni da suka wuce, ba ta fito ba, an fada mini, dalilin mai shiryawar yana tsoron fito da littafin da sunan Marks a jiki, amma mai fassarar ya ki yarda a kira "Shelar manufa" talifinsa. Game da sauran fassarorin a sauran harsuna da na ji, amma ban gan su ba. A sabili da haka har ya kai wani mataki tarihin "Shelar manufa" ya shafi tarihin kungiyar jinsin ma'aikata ta zamani; a halin yanzu babu shakka abin duk da ya fi warwatsuwa da yawa, talifin Gurguzu, wanda duk aka fi aiwatar da shi a duniya, shirin da miliyoyin ma'aikata suka gane daga Siberia zuwa California.

Duk da haka, lokacin da muka rubuta ta, ba mu iya kiranta shelar manufar *Gurguzu* ba. 'Yan Gurguzu an fahince su a 1847, a hannu guda, masu kirkiro hanyoyin almara: mabiya Owen* a Ingila, Fourier** a Faransi, dukkaninsu sun koma ga kawai mazhabancin kuma a kai a kai suna mutuwa; a daya barin, bokayen iri-iri na rayuwa, waɗanda suka yi alkawari suka warkar ta cikin dabarori, ba tare da wani ha-

* *Mabiya Owen* — ɗan Gurguzun almara *Robert Owen* (1771 — 1858). R. Owen ya yi jawabin da kakkausar suka ga tsarin tajiranci, amma bai sami damar bankafawar dalilan adawar tajiranci ba, ya ɗauka cewar tushen rashin daidaicin rayuwa yana cikin rashin isasshen ilmi, amma ba a hanyar aiwatarwar tajiranci ba, watakila yana iya yiwuwa a kore shi ta sani da garambawul na rayuwa, babban shiri na hankoro. Ya ɗauka cewar rayuwa ta gaba "wayayyiya" ita ce tarayyar 'yantacciya ta kananan kommune masu mulkin kansu. A lokaci guda Owen ya yi kokarin kawo ra'ayinsa a faratis, ya fadi. (Duba har ila yau sh. 65—68 na wannan bugu.) *Edita.*

** *Mabiya Fourier* — ɗan Gurguzun almara na Faransi *Charles Fourier* (1772 — 1837). Ya yi suka zazzafa da zurfin sukan tsarin burjuwazi da zana rayuwar 'yan Adam ta adanci na nan gaba a bisa tushen sanin halukan 'yan Adam. Mai adawa da Turun amfani da karfi kuma ya ba da shawara cewar shiga zuwa rayuwar Gurguzu ta nan gaba tana iya samuwa a sakamakon furofaganda lami lafiya ta kungiyoyin aiki na misali, a waɗanda aikin sa kai da aikin salo za ya zama bukatun 'yan Adam. A lokaci guda Fourier bai canja mallakar dukiyar ware ba kuma a cikin kungiyoyin aiki nasa za a sami masu arziki da matsiyata. (Duba wannan bugu, sh. 65—68.) *Edita.*

tsari ba ga jari da riba, duk irin waɗannan harkokin lahanoni na rayuwa. A duk irin waɗannan abubuwa mutane waɗanda suka tsaya a wajen kungiyar jinsin ma'aikata da neman goyon bayan jinsuna da "su ke da ilmi". Amma duk irin sashin jinsin ma'aikata da ya tabbatar da rashin isar kawai na juyin mulkin siyasa da ambaton kamatar sake ginin rayuwa ta-kife, wannan sashi ya kira kansa na Kwaminis. Danye ne, babu shiri, tataccen irin Kwaminizim; amma ya tabo matsalar muhimmiya kuma yana da karfin gaske a isa tsakanin jinsin ma'aikata a aiwatar da Kwaminizim na almara: a Faransi na Cabet*, kuma a Jamus na Weitling**. A sabili da haka Gurguzanci a 1847, ya zama kungiyar jinsin burjuwazi, Kwaminizim — kungiyar jinsin ma'aikata. Gurguzanci, a kalla, abin duk bangare ne "abin girmamawa", Kwaminizim kuma na kishiya ne sosai. Kuma tun daga farko, muna da ra'ayi cewar "yantar da jinsin ma'aikata tilas ya zama takun jinsin ma'aikata da kansa", babu shakka daga waɗanne sunaye biyu daga ciki za mu dauka. Bugu da kari, tun daga wannan lokacin mun yi nisa a kin yin kememe.

Ko da ya ke "Shelar manufa" ta zama aiwatarwarmu ta haɗin gwiwa, na dauki kaina a ambaton tushen ra'ayi, irin ginshikai waɗanda su ke na Marks ne. Wannan ra'ayi cewar a cikin ko wane zamanin tarihi, wanzuwar irin tsarin aiwatarwa da canji, da oganaizan rayuwa ya kamata binta, su ne tushen gini, wanda kawai za a iya bayyanawa, tarihin siyasa da tarihin ci gaban tunanin zamanin; a dangane da wannan duk tarihin 'yan Adam (tun rushewar rayuwar kabilar jahiliyya, rike gonaki a mallakar dangi) ya zama tarihin daga jinsuna, daga a tsakanin masu cin gumi da waɗanda aka ci guminsu, masu mulki da jinsunan da aka zalunta; tarihin

* *Cabet, Etienne* (1788 — 1856) — marubuci, karamin ɗan burjuwazin Faransi, shahararren wakilin Kwaminizim na almara. Cabet ya dauka cewar rashin isar tsarin burjuwazi yana iya kawar da su a bin hanyar rikidar rayuwa lami lafiya. Ra'ayoyinsa ya sa a cikin littafi *Yawon buɗe ido a cikin Ikariya* (1840) da kokarin sawa a faratis ta kafawar kungiyar ta Kwaminis a Amirka, amma gwajinsa ya fadi. (Duba wannan bugu, sh. na 67.) *Edita*.

** *Weitling, Wilhelm* (1808—1871) — shahararren jami'in kungiyar ma'aikatan Jamus a lokacin kafuwarta, ɗaya daga cikin matsaran rubutacciyar hanyar almarar "daidaicin" Kwaminizim. Ra'ayoyinsa, a kalamin Engels, sun yi tarfawar gaske "a farkon ra'ayin kansu na rubutacciyar hanya ta ma'aikata-talakawan Jamus". *Edita*.

wannan dagar jinsuna a cikin waƙannan kwanakin yanzu, ya kai wani mataki, wurin da waƙanda aka ci guminsu da jinsin da aka zalunta — ma'aikata-talakawa — ba za su iya samun cetonsu ba daga lilon jinsin mai cin gumi da mulki — 'yan burjuwazi — ba tare da, a lokaci guda, kuma na har abada, ba tare da ceton duk rayuwa daga duk cin gumi, zalunci, bambancin jinsi da dagar jinsi ba.

Wannan tunani, wanda a ra'ayina ya yi domin tarihi kamar irin rubutacciyar hanyar ra'ayin Darwin* ta yi domin kimiyyar *biology*, mu, dukkaninmu, bi da bi muna fuskantar a waƙansu shekaru kafin 1845. Yaya kamar yadda a 'yance na ciyar gaba zuwa gare ta, na nunar a fi duk cikin aikina "Halin zaman jinsin ma'aikata a Ingila"**. Amma kuma lokacin da na sake saduwa da Marks a Brussels, a damunar 1845, tuni ya shirya shi da gabatarwa a gabana, a lafazin da ya fi sauƙin fahinta yadda na bayyana a nan.

Daga cikin gabatarwarmu ta haɗin gwiwa ga bugun Jamus na 1872, zan kamo wannan abu:

"Duk da irin canjin abubuwa a lokacin shekaru ashirin da biyar na karshe, manyan manufofin da aka tsara a cikin "Shelar manufa", kamar yadda su ke daidai a yau. Nan da can waƙansu karin bayanai ana iya kara su. Sawa a faratis waƙannan manufofi kamar yadda "Shelar manufa" ta nunar a ko ina kuma a ko wane lokaci, tana danganta da sharuɗɗan tarihi a lokacin da a ke ciki, kuma a sabili da wannan dalili, matakan Turu da aka nuna karshen sashi na II ba su da babban muhimmanci. Wannan siɗɗirar a sabili da dalilai da yawa, ana iya sake tsarin kalmomin sosai a yau. A sabili da gagarumin ci gaban masana'antun zamani tun 1848, kuma a biye da wannan ya kara faɗaɗar oganaizan jam'iyya na jinsin ma'aikata, a sabili da samun kwarewar faratis, farko a Turun Fabrairu, daga baya da kari a Kommune na Paris***, wurin da ma'aikata-talakawa a lokaci na farko suka riƙe mulkin siyasa duk watanni biyu, wannan shiri a waƙansu bayanai ya zama abu na jahiliyya. Abu guda an kara musaman a gasgata Kommune wato cewar "jinsin ma'aikata a sau-

* Duba bayanin shafi na 13. *Edita*.

** *The Condition of the Working Class in England in 1844*. By Frederick Engels. Translated by Florence K. Wischnewetzky. New-York, Lovell — London, W. Reeves, 1888. (*Bayanin Engels*.)

*** Duba bayani na sh. 10. *Edita*.

kake ba za ya iya rike mulkin injin kasa, da tuni aka yi da karfafa shi domin amfaninsa ba.” (Duba *The Civil War in France; Address of the General Council of the International Working-men's Association*. London, Truelove, 1871, shafi na 15*, wurin da wannan bayani aka kara zurfafa shi.) A ci gaba wannan ya zama shaida da kansa, cewar sukan talifofin Gurguzu abu ne ba cikakke ba domin lokacin yanzu, domin ya zo kawai zuwa 1847; haka kuma bayanai game da hulɗar 'yan Kwaminis da jam'iyyun adawa iri-iri (sashi na IV), idan a bisa tushen manufa har yanzu daidai ne, amma a wadansu sashina sun zama na jahiliyya, domin halin siyasa da a ke ciki duk ya canja, kuma ci gaban tarihi ya share duniya yawancin jam'iyyun siyasa da aka lissafa a can.

Amma kuma “Shelar manufa” ta zama aba ta tarihi, wadda ba mu da wani iko mu canja.”

Fassarar yanzu ta Mr. Samuel Moore, mai fassara na babban sashin aikin Marks “Jari”. Mun dudduba ta tare, kuma na kara wadansu 'yan bayanai na bayanin tarihi.

Frederick Engels

London, 30 ga Janairu, 1888.

* Duba K. Marks, *Yaƙin Basasa a Faransi. Jawabin Babbar Majalisar Kungiyar Mutane Ma'aikatan Duniya. Edita.*

Tun da aka rubuta na sama*, sabon bugun Jamusanci na "Shelar manufa" ya zama abin kamata, kuma abubuwa da yawa sun afku ga "Shelar", waƙanda suka kamata nunarwa a nan.

Fassarar Rashanci ta biyu ta Vera Zasulich ta fito a Geneva a 1882; gabatarwar bugun Marks da ni muka rubuta. Abin baƙin ciki rubutun hannu na asalin Jamusanci ya bace, a sabili da haka tilas na fassara daga Rashanci, wanda ba zai iya kyautata shi ba. Ya zama haka:

"Bugun Rashanci na farko na "Shelar manufar Jam'iyyar Kwaminis", wanda Bakunin ya fassara, an buga shi a farkon shekaru na sittin a ofishin maƙaba'ar *Kolokol*. A wannan lokaci a Yamma ana iya ganin bugun Rashanci na "Shelar manufa" kamar talifi mai ban mamaki. Irin wannan ra'ayi ba shi iya yiwuwa a yau.

Wane irin kayyadadden fili da kungiyar ma'aikata-talakawa ta samu a wancan lokaci (Disamba, 1847) an nunar sosai a fili ta babi na karshe na "Shelar manufa": "Matsayin 'yan Kwaminis a hulfa da jam'iyyu daban daban na adawa." Sosai Rasha da Amirka sun bace a nan. Lokacin da Rasha ta zama babban wurin wucin gadi na karshe na duk koma bayancin Turai, lokacin da Amirka ta sami karin kungiyoyin ma'aikata-talakawa na Turai ta yin hijira. Duk waƙannan kasashen sun ba wa Turai danyun kayayyaki kuma a lokaci guda su ne kasuwoyin domin sayar da kayayyakin aiwatarwarta. A lokaci guda waƙannan biyu sun zama, a hanya guda ko wata, ginshikan tsarin Turai.

Kai wane babban bambanci a yau! Sosai hijirar Turai zuwa Arewacin Amirka ta zama domin gagarumin ci gaban aikin noma, wanda gasarsa yana girgiza duk tushen mallakar

* Engels yana magana dangane da gabatarwarsa ga bugun Jamus na 1883. *Edita*.

gonaki na Turai — manya da kanana. A kari ta ba da damar ga Amirka ta ci gumi da yawa na arzukan ci gaban masana'-antunta da yawa da karfin da yawan, wanda tilas a gajeren lokaci ta karya mamayen masana'antu na Yammacin Turai, musamman na Ingila. Duk waɗannan abubuwa biyu suna da angizon hanyar Turu a Amirka da kanta. Taku da taku masu mallakar gonaki na tsaka-tsaki da kanana, da su ke tushen duk shirin siyasar, sun kai ga nasarar ta gasar manyan gonaki; farat ɗaya ma'aikata-talakawa da yawa da babbar tattarawar jaruka suka ci gaba a lokaci na farko a jihohin masana'antu.

Kuma yanzu mu duba Rasha! A lokacin Turun 1848—1849 ba kawai sarakunan Turai ba, amma har 'yan burjuwazi na Turai suka sami cetonsu kawai daga ma'aikata-talakawa, waɗanda suka fara farkawa, a cikin katsalanda na Rasha. Sarkin Rasha an kira shi babban ɗan koma bayan Turai. Yau shi ne fursunan yaƙi na Turu, a Gatchina, kuma Rasha ta zama wadda ta ke gaba a kungiyar Turu a Turai.

“Shelar manufar Kwaminis” tana da manufarta ta ambaton wanzuwar tilas ta halakar dukiyar 'yan burjuwazi na zamani. Amma a Rasha mun sami, fuska da ci gaba cikin gaggawa na azamar tajircin ci da gumi (*capitalism*) da mallakar gonaki na 'yan burjuwazi kawai farawar ci gaba a yanzu fiye da rabin gonaki na mallakar manoma ne. Yanzu tambayar ita ce: shin kuwa *obshchina* ta Rasha, ko da ya ke ta sami babban rauni, amma har yanzu irin salon mallakar duk na gonaki, na lokacin jahiliyya ta iya tafiya a sambet zuwa ga babban salo na mallakar gonaki na Kwaminis? Ko kuma a juye, shin ko tilas ta wuce ta cikin irin wannan juyi na rugujewa kamar yadda juyin tarihi a Yamma?

Amsa kawai ga damar wannan a yau ita ce: idan Turun Rasha ya zama alama domin Turun ma'aikata-talakawa a Yamma, domin cika juna, mallakar yanzu ta *obshchina* a Rasha ta gonaki za ta iya zama wani farin matakin ci gaban Kwaminis.

K. Marks. F. Engels

London, 21 ga Janairu, 1882.”

A rana guda, wata sabuwar fassara a harshen Poland ta fito a Geneva: *Manifest Kommunistyczny*.

Bugu da kari, sabon bugun fassara a harshen Denmark ya fito a cikin *Socialdemokratisk Bibliothek, Kjöbenhavn 1885*.

Abin bakin ciki ba cikakke ba ne sosai; waɗansu wurare da suka ba da wahala ga mai fassara, an cire su, kuma a kari akwai alamomin rashin lura a nan da can, kuma karin abin bakin ciki tun da ya ke da fassarar ta nuna cewar da mai fassarar ya daure da wahalar da ya yi aiki na gaske.

Wani sabon bugun fassarar Faransi ya fito a 1886 a *Le Socialiste* a Paris; shi ne wanda ya fi kyau duk a yau.

Daga wannan kuma aka sami na harshen Spain a shekara guda, farko a *El Socialista* ta Madrid, daga baya aka sake gabatarwa a salon kundi: *Manifiesto del Partido Comunista*, por Carlos Marx y F. Engels. Madrid, Administracion de *El Socialista*. Hernan Cortés 8.

Kamar misalin abin dariya ina iya ambaton cewar a 1887 rubutun hannu na fassarar harshen Armenia an ba wa mai bugawa a Constantinople. Amma kyakkyawan mutumin bai sami karfin halin buga wani abu mai sunan Marks ba da ba da shawarar cewar mai fassarar ya rubuta sunansa kamar marubuci, wanda shi ya ki yarda da haka.

Bayan ɗaya da kuma wani na cikin fassarorin Amirka da su ke ba daidai ba an sassake bugawa a Ingila, bugu na ainihi ya fito a 1888. Wannan kuwa fassarar abokina Samuel Moore, mun dudduba duk tare kafin a kai maɗaba'a. An sa mata suna: *Manifiesto of the Communist Party*, by Karl Marx and Frederick Engels. Authorized English Translation, edited and annotated by Frederick Engels. 1888. London, William Reeves, 185 Fleet st. E.C. Na kara bayanai na wancan bugu a cikin na yanzu.

"Shelar" tana da tarihinta na kanta. Samun gaisuwa mai kyau, a lokaci guda fitowarta, kamar mai kariya ga Gurguzanci na kimiyya kaɗan (kamar yadda aka gasgata a cikin fassarar gabatarwa ta farko), ya zama an tilasta a koma baya ta koma bayancin da ya fara ta kayar da ma'aikatan Paris a Yuni 1848*, kuma gabatarwa ba bisa doka ba "a bisa doka" ta ɗaure 'yan Kwaminis a Cologne a Nuwamba, 1852**. Ta

* Duba bayani na sh. 9. *Edita*.

** 'Yan Kwaminis a Nuwamba 1852 a nufin shari'ar haye-haye (4 ga Oktoba — 12 ga Nuwamba 1852), wadda ta sami oganaizan gwamnatin Prussia. An yi hukunci ga 'yan Kwaminis 11 na cikin Kungiya 'yan Kwaminis na duniya (1847—1852), waɗanda aka zarge su da "shirin tumbuke gwamnati". A bisa takardun shaidar karya aka yanke ga mutane bakwai hukuncin shekaru uku zuwa shida a kurkuku.

bacewar kungiyar ma'aikata daga bayyanar jama'a, wadda ta fara a Turun Fabrairu, "Shelar" kuma ta buya.

Lokacin da jinsin ma'aikata na Turai ya sake tattara isasshen karfi domin sake kai wani hari sabo a kan jinsunan da su ke mulki, Kungiyar Mutane Ma'aikatan duniya ta wanzu. Manufarta hada kan ma'aikata a babbar rundunar miliyoyin sojoji *guda* na Turai da Amirka. A sabili da haka ba za a *iya kafa* ta ba a bisa tsarin manufodin da aka shimfiɗa a cikin "Shelar manufa". Tilas ya zama tana da shiri wanda ba zai rufe kofar ga Kungiyoyin Ma'aikatan Ingila, mabiya Proudhon a Faransi, Belgium, Italiya da Spain da mabiya Lassalle* a Jamus ba. Wannan shiri — kashi na farko ga Ka'idar International** — da Marks ya tsara da hunnun sosai har da Bakunin da 'yan kin hukumar siyasa suka yarjewa. Domin cikakkiyar nasarar ra'ayoyin da aka sa a cikin "Shelar" Marks ya tabbatar da ci gaban tunanin jinsin ma'aikata, kamar abu wanda ya kamata domin tabbatar da hada kan taku da shawarwari. Abubuwan da suka faru da canjin sa'a a dagar adawa da jari, — kayarwar da karin nasarori — sun nunar ga masu daga duk rashin isa na zukatansu da abubuwan warkarwa, waɗanda suka yi amfani da su da kara fahintar gaskiyar halukan da a ke ciki domin ceton ma'aikata. Kuma Marks ya yi gaskiya. Jinsin ma'aikata na 1874 a lokacin rushewar International, ya zama kwata-kwata dabam da na 1864, a lokacin kafa ta. Hanyar Proudhon a kasashen Latin da hanyar Lassalle musamman a Jamus suna mutuwa, kuma har da Kungiyoyin Ma'aikatan Ingila na 'yan koma baya na sosai suna gangarowa inda a 1887 shugaban taron Swansea ya faɗi da sunansu, "Gurguzancin bangare ya rasa tarzomarsa a kanmu". Duk da haka a 1887 Gurguzancin bangare a kusan duk rubutaccen ra'ayi na "Shela" ne. A sabili da haka har ya kai wani mataki, tarihin "Shela" ya shafi tarihin kungiyar jin-

* Lassalle shi da kansa a gare mu ko da yausha ya nunar shi "mabiyin" Marks ne, kuma a haka ya tsaya a hakika a tushen "Shelar". Abubuwa sun zama dabam sosai dangane da waɗancan mabiyansa, waɗanda ba su kai iyakar bukatarsa kungiyoyin masu aiwatarwa da taimakon bashin kasa, waɗanda suka raba duk jinsin ma'aikata a cikin masu goyon taimakon kasa da masu goyon taimakon kai. (*Bayanin Engels*.)

** Duba K. Marks, *Ka'idar duk ta Kungiyar Mutane Ma'aikatan Duniya*. Edita.

sin ma'aikata ta zamani tun 1848. A halin yanzu babu shakka abin duk da ya fi warwatsuwa da yawa, talifin Gurguzu, wanda duk aka fi aiwatar da shi a duniya, shirin miliyoyin ma'aikatan kasashe da yawa duk, daga Siberia zuwa California.

Duk da haka, lokacin da ta wanzu cewar ba za mu iya kiranta shela ta *Gurguzu* ba. A 1847 mutane iri biyu an dauke su 'yan Gurguzu. A bari guda, masu kirkiro hanyoyin almara iri-iri, abin lura mabiya Owen a Ingila da mabiya Fourier a Faransi, waɗanda duk a kwanan wata suka zama kawai mazhabobi masu mutuwa bi da bi. A ɗaya barin bokayen iri-iri na rayuwa, masu son su halaka harkokin lahanoni na rayuwa ta cikin dabarori, ba tare da bata jari da riba ba a kalla. A duk irin waɗannan abubuwa mutane waɗanda suka tsaya a wajen kungiyar ma'aikata waɗanda su ke neman goyon bayan jinsunan "masu ilmi". A juye sashin jinsin ma'aikata, da ya tabbatar da rashin isar kawai na juyin mulkin siyasa, yana bukatar sake ginin rayuwa ta-kife, wannan sashi, ya kira kansa na *Kwaminis*. Danya ne, babu shiri, tataccen irin Kwaminizim; amma duk da haka yana da isasshen karfi a kawowar hanyoyi biyu na Kwaminizim na almara — a Faransi Kwaminizim na "Icaria" na Cabet kuma a Jamus na Weitling*. Gurguzanci a 1847 ya nunar da alamar kungiyar burjuwazi, Kwaminizim — kungiyar jinsin ma'aikata. Gurguzanci, a kalla, abin duk ɓangare ne, "abin girmamawa", bayan Kwaminizim kuma na kishiya ne sosai. Kuma tun da ya ke mun dauki kudirin tun da wuri kuma sa'ilin nan "'yan-tar da jinsin ma'aikata tilas ya zama takun jinsin ma'aikatan da kansa", ba mu da wata shakka na waɗanne sunaye biyu daga ciki za mu dauka. Tun daga wannan lokaci bai taɓa afkuwa ba a wajenmu kinsa.

"Ma'aikata-talakawan duk kasashe, ku haɗa kai!" Amma 'yan muryoyi kaɗan suka amsa, lokacin da muka ambaci waɗannan kalmomi ga duniya shekaru arba'in da biyu da suka wuce, a dab da farkon Turun Paris a lokacin da ma'aikata-talakawa suka fito da bukatunsu na kansu. A ranar 28 ga Satumba, 1864 duk da haka, ma'aikata-talakawan kusan duk kasashen Yammacin Turai suka haɗa kai a cikin Kungiyar Mutane Ma'aikatan Duniya abin tunawa mai kyau. Gaskiya, International ta rayu shekaru tara kawai. Amma kurwar

* Duba bayani na sh. 19. *Edita*.

kungiyar ma'aikata-talakawan duk kasashe da suka kirƙira har yanzu tana da rai kuma tana karuwa da karfi fiye da ko da yausha, babu wata shaida da ta fi wannan rana. Dalili yau, lokacin da na ke rubuta waƙannan layuka, ma'aikata-talakawan Turai da Amirka suna dudduba kungiyoyin yaƙinsu, har hada su a lokaci na farko, hada su a cikin kungiya *guda*, a karkashin tuta *guda*, domin burin gaggawa *guda*: neman yin aiki awoyi takwas a rana, domin a gabatar da haka a bisa doka, kamar yadda taron Geneva na International ya bukata a 1866, haka kuma da Taron ma'aikatan Paris a 1889. Kuma kallon yau za ya buɗe idanuwan attajirai da ma'abota ƙasa na duk kasashe cewar a hakika yau ma'aikata-talakawa na duk kasashe sun hada kai sosai.

Idan ma kawai Marks har yanzu yana barina ya ga wannan abu da idanuwansa!

F. Engels

London, 1 ga Mayu, 1890.

A hakika cewar sabon bugun harshen Poland na “Shelar manufar Kwaminizim” ya zama abin bukata ya tayar da waɗansu tunani iri-iri.

Da farko, ya zama abin lura cewar “Shelar” a lokaci na karshe ta zama alama ce ta ci gaban manyan masana’antu a bangaren Turai. A bisa yawa kamar manyan masana’antu suna faɗaɗa a wannan kasa, bukatar ma’aikata na wannan kasa na kara girma domin wayewar kai da muƙaminsu kamar jinsin ma’aikata a mu’amila ga jinsuna masu mallaka; kungiyar Gurguzu ta warwatsu a tsakaninsu kuma bukatar “Shelar” na karuwa. A sabili da haka ba kawai matsayin kungiyar ma’aikata ba, amma har da yawan ci gaban manyan masana’antu za a iya gwada su a daidai a ko wace kasa ta yawan kofi na “Shelar” da ta ke kewayawa a harshen wannan kasa.

Saboda haka sabon bugun “Shela” a harshen Poland ya nunar da babban ci gaban masana’antun Poland. Kuma babu shakka cewar wannan ci gaba tun wancan bugu na shekaru goma da suka wuce ya wanzu sosai. Poland ta Rasha, Poland ta Taro*, ta zama babbar jihar masana’antu ta daular Rasha. Bayan kuwa manyan masana’antun Rasha sun warwatsu a wurare dabam — sashi a kewayen mashigin Finland, wani kuwa a tsakiya (Mosko da Vladimir), na uku a gabunan tekunan Black Sea da Azov Sea, kuma har ila yau da sauran a waɗansu wurare — masana’antun Poland sun cunkusu a karamin wuri, suna samun fa’ida da rashin fa’ida a samun irin wannan tattarawa. Masu mallakar masana’antu na Rasha masu yin gasa sun amince da irin fa’idodin, lokacin da suka bukaci harajin kariya a daga da Poland, a duk da babbar bu-

* *Poland ta Taro* — haka aka kira sashin Poland, wadda da sunan Poland ta sarkin Rasha ta shiga cikin Rasha bisa kudirin taron Vienna 1814 — 1815. *Edita*.

katar gaggawa ta juya 'yan Poland a zama Rashawa. Rashin fa'ida — domin masu masana'antu na Poland da Gwamnatin Rasha — yana cikin warwatsuwa cikin gaggawa ta manufofin Gurguzu a tsakanin ma'aikatan Poland da kuma karuwar bukatar "Shelar manufa".

Amma wannan ci gaba cikin gaggawa na masana'antun Poland, da ya wuce waɗannan na Rasha, shi kansa sabuwar shaida ta kuzarin jama'ar Poland maras iyaka da sabuwar tabbatarwar dawowar kafa kasarsu. Kuma dawowar 'yantacciyar Poland mai karfi, abu wanda ya shafi ba kawai 'yan Poland ba, amma dukkaninmu. Sahihiyar gamayya ta duniya a tsakanin al'umman Turai tana iya yiwuwa kawai, idan waɗannan al'ummai suna da cikakken mulkin kai a cikin gidajensu. Turun 1848 a farkashin tutar ma'aikata-talakawa bayan duk, ya mayar da masu yaki ma'aikata-talakawa su yi aikin 'yan burjuwazi, har da tabbatar da 'yancin Italiya, Jamus da Hungary ta hannuwan wasiyyunsu — Louis Bonaparte da Bismarck*; amma Poland, wadda tun 1792 ta yi abubuwa da yawa domin Turu fiye da duk waɗannan kasashe uku, waɗannan kasashe sun zama ba ruwansu, lokacin da ta sha wahala a 1863 daga harin kungiyar Rasha** da ta ninka goma fiye da ita. Masu iko ba su iya dauwama ba ko

* *Napoleon III (Louis Bonaparte)* — (1808 — 1873) — sa'an Napoleon na I, shugaban Jumhuriya ta Biyu (1848 — 1851), sarkin Faransi (1852 — 1870).

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815 — 1898) — jami'in kasa kuma jakadan Prussia da Jamus. A siyasar ketare da cikin kasa ya shugabanci amfanin Junker da manyan 'yan burjuwazi. Ya bi hanyar yakin kwace kasa da matakan jakadanci da suka fi zuwa 1871 ya samu haɗa kan Jamus a bisa shugabanci tun daga Prussia. Daga 1871 zuwa 1890 — shugaban gwamnatin daular Jamus.

Engels ya rubuta, "Ga Turun 1848, haka ga sauran waɗanda suka biye da yawa, an sami 'yan hanya iri-iri ɗaya da magada. Waɗannan mutane, waɗanda suka taka shi suna zama, kamar yadda Karl Marks ya kaunaci faɗi, wasiyyunsa. Louis Napoleon an tilasta masa ya kafa kasa guda da 'yantacciyar Italiya. Bismarck an tilasta masa ya bi irin hanyarsa ta juyin mulki a Jamus da rikida Hungary mai mulkin kanta..." (*Engels ya rubuta a cikin Gabatarwa ga bugun Turanci "Halin da ma'aikata su ke zaune a Ingila"*.)

** Ana nufin farawa a Janairu 1863 boren kwaton kai na kishin kasa a cikin kasar Poland da ta ke cikin daular Rasha. Boren ya sami danniyar zaluncin sojojin sarkin Rasha. Gwamnatojin Yammacin Turai, sun iyakance wayon jakadanci, a hakika sun butulcewa 'yan bore, amma waɗansu shugabannin boren sun yi fatan katsalandsu. *Edita.*

sake samun 'yancin Poland; yau ga 'yan burjuwazi wannan 'yanci, ya kamata a fad'i, a kalla ba ruwansu. Duk da haka, ya kamata domin gamayyar alheri ta al'umman Turai. Za a iya samunsa kawai ta dagar samarin ma'aikata-talakawan Poland, kuma a cikin hannuwansu za ya tabbata. Domin ma'aikata na sauran Turai suna bukarar 'yancin Poland kamar yadda 'yan Poland su ke so domin kansu.

F. Engels

London, 10 ga Fabrairu, 1892.

Zuwa ga makarancin Italiya

Bugun *Shelar manufar Jam'iyyar Kwaminis* ya yi kicibis, ana iya fadi, da 18 ga Maris, 1848, ranar Turaye a Milan da Berlin, wadanda su ke dagar amfani da makamai na al'ummai biyu, da su ke a tsakiya, daya a bangaren Turai, dayar a gabar tekun Mediterranean; al'ummai biyu har yanzu da suka cunkusu da rabuwa da tashin hankalin cikin kasa, a sabili da haka da faɗawa a karkashin danniyar ketare. Bayan Italiya ta zama a karkashin daular Austria, Jamus ta zama a karkashin danniyar sarkin duk Rasha, maras martaba, ko da ya ke ba sambet ba. Sakamakon 18 ga Maris, 1848 duk Italiya da Jamus suka fita daga wannan wulakanci; idan daga 1848 zuwa 1871 wadannan manyan al'ummai biyu sun sake tsaruwa ta wani hali, sun tsaya da kansu, wannan ya zama, kamar yadda Karl Marks ya ke kira, dalili mutanen da suka murkushe Turun 1848, duk da haka sun zama wasiyyunsu duk da burinsu.

Ko ina wancan Turu aikin jinsin ma'aikata ne: su suka kafa shinguna da biyan wannan da jinin rayuwarsu. Ma'aikatan Paris kawai a kayar da gwamnati, suna da manufa ta hakika ta kayar da mulkin 'yan burjuwazi. A hankalinsu suna fahintar gasar gaske da ta wanzu ta jinsinsu da 'yan burjuwazi, amma har yanzu ci gaban tattali na kasa da ci gaban hankalin ma'aikatan Faransi da yawa bai kai matakin da zai kawo sake ginin rayuwa mai yiwuwa ba. A yin bayanin dalla-dalla na karshe, a sabili da haka, amfanin Turu jinsin tajirai ya wawashe. A sauran kasashen wadansu, a Italiya, Jamus da Austria, ma'aikata tun da farko ba su yi kornai ba, sai tayar da 'yan burjuwazi zuwa mulki. Amma a ko wace kasa mulkin 'yan burjuwazi ba shi yiwuwa ba tare da 'yancin kasa ba. A sabili da haka Turun 1848 tilas ya kawo hada kai da mulkin kai na al'ummai da suka rasa su

har wannan lokaci: Italiya, Jamus, Hungary, Poland za ta biye a bayansu.

A sabili da haka, idan Turun 1848 ba Turun Gurguzu ba ne, amma ya share hanya da shirya tushen na karshe. Ta bayar da karfi ga manyan masana'antu a duk kasashe, mulkin 'yan burjuwazi a lokacin shekaru arba'in da biyar, da suka wuce, a ko ina ya kirkiro tattarawa da kakkarfa ma'aikata-talakawa. A sabili da haka ya tayar da, a amfani da harsher "Shelar", masu tona kabarorinsu. Ba tare da dawo da mulkin kai da haɗa kan ko wace al'umma ba, ba shi yiwuwa a samu haɗa kan ma'aikata-talakawan duniya ko gamayyar zaman lafiya da hazikanci na waɗannan al'ummai domin samun burinsu guda. Duba kawai takun haɗa kai na ma'aikatan Italiya, Hungary, Jamus, Poland da Rasha a karkashin sharuɗɗan siyasa da suka wanzu kafin 1848!

Yakunan da aka yi a 1848 ba a yi su a banza ba. Haka kuma shekaru arba'in da biyar da suka raba mu daga zamanin Turu, sun zama da manufa. Ribobinsu suna nuna, kuma duk abin da na ke fata shi ne cewar bugun fassarar Italiyanci ya zama kamar mai kawo nasarar ma'aikata-talakawan Italiya kamar yadda bugun asali ya zama alamar Turun duniya.

"Shelar" ta yi cikakkiyar gaskiya ga shigar Turu da tajircin ci da gumi ya yi lokacin da ya wuce. Farkon kasar tajircin ci da gumi ita ce Italiya. Rufewar Shekarun mulkiya na Tsakiya da buɗewar zamanin tajiranci sun sami babbar siffa: ɗan Italiya, Dante, mawaƙin karshe na Shekarun Tsakiya da farkon mawaƙi na lokatan zamani. A yau, kamar a 1300, wani sabon zamanin tarihi yana dosowa. Shin kuwa Italiya za ta ba mu sabon Dante, wanda zai bayar da alamar sa'ar haifuwar sabon zamanin ma'aikata-talakawa?

Frederick Engels

London, 1 ga Fabrairu, 1893.

Manifest

der

Kommunistischen Partei.

Veröffentlicht im Februar 1848.

Proletarier aller Länder vereinigt euch.

London.

Gedruckt in der Office der „Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter“
von J. C. Burghard.

46, LIVERPOOL STREET, BISHOPSGATE.

Bangon littafin “Shelar manufar Jam’iyyar Kwaminis” na
bugun shekarar 1848.

SHELAR MANUFAR JAM'IYYAR KWAMINIS

Fatalwa na zuwa Turai — fatalwar Kwaminizim. Duk daulolin tsofuwar Turai sun shiga cikin kawance mai tsarki domin kore nuguwar fatalwar nan: Limaman limamai da Sarkin Rasha, Metternich da Guizot*, 'yan ta-kife na Faransi da 'yan sanda na Jamus.

Ina jam'iyyar da ta ke adawa, wadda ba a lankaya mata sunanta Kwaminis ba, daga wajen masu adawa da ita, waɗanda su ke da mulki? Ina jam'iyyar adawar da ba ta shure lankayan sunan Kwaminizim ba a daga da wakilan jam'iyyar adawa da suka ci gaba har da daga da 'yan koma baya?

Abubuwa biyu sun sami sakamako daga wannan tabbas.

I. Kwaminizim tuni ya sami sanin duk Daulolin Turai cewar shi da kansa ya zama daula.

II. Lokaci ya yi da 'yan Kwaminis a fili, a fuskantar duk duniya a buga ra'ayoyinsu, manufofinsu, burukansu a daura da waɗannan tatsuniyoyi a kan fatalwar Kwaminizim da Shelar Jam'iyya da kanta.

Da wannan manufa, 'yan Kwaminis na kasashe iri-iri sun taru a London, kuma suka tsara wannan "Shelar manufa" domin a buga a Turanci, Faransanci, Jamusanci, Italiyanci, harsunan Holland da Denmark.

* *Limaman limamai Pius IX*, wanda aka zaɓa a 1846, a lokacin an dauke shi "ɗan *liberal*", amma ya zazzafar gaba ga Gurguzanci, fiye da sarkin Rasha Nicholas na I, har ya zuwa Turun 1848, wanda ya yi muhimmanci a 'yan sandan Turai. *Metternich*, shugaban gwamnatin Austria da aka amincewa shugaban duk koma bayan Turai, a dai wannan lokaci musamman ya kusanci kasan *Guizot*, masanin tarihi kuma ministan Faransi, wanda ya ke da ra'ayin manyan masu kuɗi, mai ra'ayin 'yan burjuwazi masu masana'antu kuma abokin gabar ma'aikata-talakaƙawa. A bisa buƙatar gwamnatin Prussia *Guizot* ya kori Marks daga Paris. 'Yan sandan Jamus ba kawai hankalinsu ya tashi ga 'yan Kwaminis na cikin Jamus ba, amma har a Faransi, Belgium haka kuma har a Switzerland, sun yi koƙarin amfani da duk karfi domin hana furofagandarsu. *Edita.*

I. 'YAN BURJUWAZI DA MA'AIKATA-TALAKAWA*

Tarihin duk rayuwar da ta wanzu** tarihin dagar jinsuna ne.

'Yantaccen mutum da bawa, mai sarauta da talaka, ma'a-bocin kasa da manomi mai yin noman bauta, uban shagunan

* Lafazin 'yan burjuwazi yana nufin jinsin tajiran ci da gumi na zamani, masu mallakar kayayyakin aiwatarwa a rayuwa da masu daukan aikin haya. Lafazin ma'aikata-talakawa yana nufin jinsin leburori na zamani da a ke haya, waɗanda ba su da kayayyakin aiwatarwa nasu na kansu, an tilasta musu a sayar da karfin aikinsu domin su rayu. (*Gabatarwar Engels ga bugun Turanci na 1888.*)

** Wato duk tarihi, wanda ya same mu a *rubuce*. A 1847 kafin tarihin rayuwa, kungiyar rayuwa wadda ta wanzu kafin tarihi rubutacce, duk ba a sani ba. Tun lokacin ne, Haxthausen¹ ya gano mallakar gonaki a Rasha na duk jama'a, Maurer² ya gasgata ta ta zama tushen rayuwa, wadda duk kabilun Teutonic suka fara a tarihi, kuma haka da haka aka sami cewa danginan kauye tare da mallakar gonaki ta duk suna zama ko sun zama salon rayuwar jahiliyya ko ina daga Indiya zuwa Ireland. Oganaiƙan cikin wannan rayuwar Kwaminizim ta jahiliyya ta zama a buɗe, a salonta, ta binciken Morgan³ na gaskiyar halittar iyali (*gens*) da matsayinsa a cikin *kabila*. A rushewar waɗannan danginan rayuwar farko an fara rarrabuwar rayuwa a jinsuna, kuma a karshe da zama jinsunan gaba. Na yi kokarin samo asalin wannan juyi na rushewa a cikin talifi: *Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staats* (*Asalin iyali, dukiyar ware da kasa*), bugu na 2, Stuttgart, 1886. (*Bayanin Engels a bugun Turanci na 1888.*)

¹ *Haxthausen, August* (1792—1866) — hakimin Prussia, ya samu daga wajen sarkin Nicholas na I iznin ya zo Rasha da nufin binciken tsarin nomanta da zaman manoman Rasha (1843—1844).

Marubucin talifi game da sauran tsarin danginan kauye a hulɗoɗin noma a Rasha. *Edita*.

² *Maurer, Georg Ludwig* (1790—1872) — masanin tarihi na Jamus, mai binciken tsarin jama'a na rayuwar jahiliyya da Shekarun Tsakiya na Jamus, gawurtaccen masanin tarihin tsarin dangi na Shekarun Tsakiya. *Edita*.

³ *Morgan, Dewis Henri* (1818—1881) — masanin tarihi da kayayyakin, masanin al'adun kabilu, ɗan Amirka. A bisa saninsa na abubuwan al'adu da ya samu a nazarin tsarin rayuwa da zaman kabilun India na Amirka, ya kafa koyarwa a kan ci gaban iyali (*gens*) kamar tushen tsarin rayuwar jahiliyya. Morgan ya yi kokarin kafawar lokacin

ga 'yan Turu a fadawa cikin rayuwar mulukiya, ci gaba cikin gaggawa.

Hanyar mulukiya ta masana'antu, wadda a karkashi aiwatarwar masana'antu ta sami mamayen iyayen shagunan sana'a rufaffu, yanzu ba ta iya cika bukata a sabili da girmanan bukaton sababbin kasuwoyi. *Manufacture** ta dauki wurinsu. Iyayen shagunan sana'a aka tura su gefe guda daga wajen masu aiwatarwa na jinsin tsakiya; rarrabawar aiki tsakanin iyayen shagunan sana'a iri-iri a gamayya ta bace a fuskantar rarrabawar aiki a ko wane shagon aiki guda.

A halin da a ke ciki kasuwoyi suka kara ci gaba da girma, bukata suka karu. Har da *manufacture* ba ta iya cika bukatarsu ba. Sai kuma tururi da inji sun yi Turu a cikin aiwatarwar masana'antu. Wurin *manufacture* ya samu daukan gagaruman masana'antun zamani, wurin sashin jinsin tsakiya na masana'antu ya samu daukan masu miliyoyin mallakar masana'antu, shugabannin duk rundunonin masana'antu, burjuwan zamani.

Gagaruman masana'antu sun kafa kasuwar duniya, wanda binciken samo Amirka ya share hanya. Kasuwar duniya ta bayar da gagarumin ci gaban ciniki, sufurin ruwa da sadarwa ta kasa. Wannan ci gaba, a juye, ya kawo fadada masana'antu; kuma a gwargwadon masana'antu, ciniki, sufurin ruwa, hanyoyin reluwe aka fadada su, a dai wannan gwargwado 'yan burjuwazi suka ci gaba, karuwar jarinsu da turawa zuwa baya ko wane jinsi da ya yi saura daga Shekarun Tsakiya.

A sabili da haka mun gani, yadda 'yan burjuwazin zamani suka zama haifuwar dogon juyin ci gaba, waɗansu Turaye a salukan aiwatarwa da canji.

Ko wane mataki na ci gaban 'yan burjuwazi ya biye da samun ci gaban siyasar wannan jinsi. Sashin jinsi wanda aka ci guminsa a karkashin sarautar mulukiya, kungiyar mai mulkin kai da sojoji a cikin Kommune** na Shekarun Tsakiya; a

* *Manufacture* — salon aiwatarwar tajiranci kafin kafuwar manyan masana'antu, da ya ke nuna rarrabawar aiki tare da aikin sana'a. *Edita.*

** "Kommune" suna ne wanda aka bayar a Faransi, ta birane tun kafin su yake su daga wajen 'yan sarauta da iyayen gida sun sami mulkin kai na wurare da ikunan siyasa kamar "sashin jinsi na uku". Duk ana magana dangane da ci gaban tattali na 'yan burjuwazi, Ingila a nan an dauke ta kamar misalin kasa; a sabili da ci gaban siyasarta Faransi, (*Bayanin Engels ga bugun Turanci na 1888.*)

nan 'yantacciyar jumhuriya ta birni, a can sashin jinsi na uku na mulukiya, wanda ya biya haraji, daga baya a lokacin *manufacture*, da rabi da rabin mulukiya ko cikakkiyar mulukiya kamar masu daga da masu sarauta, a hakika, ginshikin manyan 'yan mulki na sarauta duk, 'yan burjuwazi a karshe, tun kafuwar gagaruman masana'antu da kasuwar duniya, sun yi dagar nasara a wakilan kasar zamani, wato dai mulkin siyasa sosai. Hukumar kasar zamani ita ce kwamiti domin tafiyar da harkokin duk jinsin 'yan burjuwazi.

'Yan burjuwazi a cikin tarihi sun yi babban aikin Turu da ya fi.

'Yan burjuwazi ko'ina, inda suka sami matsayi na sama, sun kawo karshe ga duk huldodin sarauta, iyayen dangi da huldodin kyawawa. Babu tausayi sun karkatsa kulluwar sarauta, wadda ta hada mutum ga "'yan fifiko bisa halitta" nasu da barin kulluwa kawai a tsakanin mutum da mutum a tsirarar amfaninsu da samun "biyan kudi". Sun nutsar da babban farin ciki na jin addini, na kuzarin jaruntaka, rawar kai ta filistin, a cikin ruwan kankara na lissafawar son kai. Sun rikida mutuncin mutum zuwa darajar canji, a wurin 'yanci maras iyaka, da aka ba su ko da suka samu, sun sa 'yanci maras kunya *guda* — 'yancin ciniki. A kalma guda, sun canja cin gumi, da aka rufe almarun siyasa da addini da cin gumi a fili, babu kunya, sambet da rashin imani.

'Yan burjuwazi sun tube duk ko wace sana'a annuri mai tsarki da darajar da kallo a tsarinsu. Sun juya likita, lauya, mai wa'azin Kirista, mawaƙi, mutum na kimiyya a zama masu yi musu aikin haya na samun biya.

'Yan burjuwazi sun tube lullubin rawar kai na huldodin iyali, da rage su a zama kawai a huldar kudi.

'Yan burjuwazi sun bankada cewar mummunan nunin kafi a Shekarun Tsakiya, wanda 'yan koma baya su ke sha'awa, yana samun yabo a cikin lalaci da rashin motsi. Sun nuna da farkon abin da kuzarin mutum zai iya kawowa. Sun kirƙiri abubuwan mamakin fasaha da suka wuce dalolin Misra, famfon Romawa, da cocinan Gothic; sun tafiyar da tafiye-tafiye

Kommune—wannan shi ne sunan da aka ba wa kungiyoyin biranensu daga wajen 'yan birane na Italiya da Faransi, bayan sun sayi ko yaƙi da ikonsu na mulkin kai daga iyayen gida na sarauta. (*Bayanin Engels ga Bugun Jamus na 1890.*)

dabam a gwaji da canjin wurin zama na kabilu da tafiyetafiyen Kirista*.

'Yan burjuwazi ba za su iya wanzuwa ba tare da jujjuya kayayyakin aiwatarwa ba, da hulfofin aiwatarwa kuma a sabili da haka duk hulfofi a tsakanin rayuwa. A juye tabbatarwar tsofaffin salukan aiwatarwa, babu canjin tsari, shi ne farkon sharadin zama na wanzuwar duk jinsunan masana 'antu na da. Jujjuya dauwamammiya a cikin aiwatarwa, damuwar duk hulfofin rayuwa a duk lokaci, zaunannen rashin tabbatarwa da motsi sun bambanta zamanin burjuwazi daga duk na lokacin da. Duk hulfofin da aka kafa, da suka daskare, tare da ra'ayoyi da fifikon da suka jeru a karnuka an share su, duk sababbi da aka kafa sun zama na samun karfin jahiliyya, kafin su daskare. Duk abin da ya ke daksarare, ya narke a cikin iska, duk abin da ya ke mai tsarki ya zama na najasa, kuma mutum ya zama tilas ya duba da bufofin idanuwa a kan halukansa na hakikan zama da hulfofinsa da mutane.

Bukatar fafofuwar kasuwa a ko wane lokaci domin sayar da kayayyakin ta tilasta 'yan burjuwazi su shiga a duk fafin duniya. Tilas su kamo ko ina, zama a ko ina, kafawar hulfofi a ko ina.

'Yan burjuwazi, ta cikin cin gumin kasuwar duniya sun yi halin rashin bambancin al'ummai na aiwatarwar kayayyaki da bukata a ko wace kasa. Babban bakin cikin 'yan koma baya, sun cire tushe a karkashin masana'antun kasa. Duk tsofaffin masana'antun kasa da aka kafa, an halaka su, ko a kullun ana halaka su. Ana ciccire su da sa sababbin masana'antu, wafofanda gabatar da su ta zama matsalar rayuwa da mutuwa domin duk kasashen da suka ci gaba da wayewar kai, — masana'antun, wafofanda ba sa aiki da kayayyakin danyu nasu na kansu, amma danyun kayayyaki da aka kawo daga kurgurman nahiyoyi; masana'antun wafofanda kayayyakin da suka aiwatar, a ke yin amfani da su, ba kawai a gida ba, amma a ko ina cikin duniya. A wurin tsofaffin bukату, isa ta aiwatarwar kasa, mun sami sababbin bukату, samu domin isarsu kayayyaki daga kasashe masu nisa da

* *Tafiyetafiyen Kirista* — tafiyetafiyen yakin mulkin mallaka a Gabas da sarakunan Yammacin daulolin Turai suka yi a karni na XI-XIII a bisa alamar addini na 'yantar da wurare masu tsarki a birnin Baitil mukaddas daga mulkin musulmi. *Edita*.

yanayi daban daban. A wurin tsafafi na wurin da kuma ka-
daitakar kasa da kuma wanzuwa a sakamakon kayayyakin
aiwatarwamu ta kanmu an sami hulɗa ko wace kusurwa,
makaluwar al'ummai da junansu. Ya zama kamar aiwatar-
war kayayyaki da ruhi. Kirkirar ruhin al'ummai a ware ta
zama dukiyar duk. Iyakancewar kabila guda da hankali ta
kara zama abu wanda ba shi yiwuwa, kuma daga cikin tali-
fofi da yawa na kasa da wuri, wannan ya tayar da talifofin
duniya.

'Yan burjuwazi suka hanzarta da ciyar gaba da kayay-
yakin aiwatarwa, kyautata hanyoyin sadarwa, har da jawo da
duk kasashen da suka fi kidahumanci a cikin wayewar kai.
Arahar kayayyakinsu ita ce igwa babba, wadda ta murkushe
duk garukan China, da tilastayin saranda da babbar kiyay-
yar kidahumai ga 'yan ketare. Sun tilasta duk kasashe,
a tsoron halakarsu su gabatar da hanyoyin aiwatarwa na
'yan burjuwazi; tilasta musu su gabatar da abin da suka
kira wayewar kai; wato su zama 'yan burjuwazi su da kansu.
A kalma guda, sun kirkiro duniya a irin kamarsu.

'Yan burjuwazi sun dorawa kauye a bisa tilas mulkin
birane. Sun kirkiro birane da yawa, kara yawan mazaunan
garuruwa, idan an gwada da na karkaru, a sabili da haka sun
cire babban sashin jama'a daga kidahumanci na zaman rayu-
war kauyuka. Kamar dai yadda suka dora kauye ya makalu
a kan birane, haka kuma dai kasashen kidahumai da rabi
da rabin kidahumai sun dora su makalu a kan wafanda
suka waye, al'umman manoma a kan kasashen 'yan bur-
juwazi, Gabas a kan Yamma.

'Yan burjuwazi suka kara da karin kawar da warwatsuwar
jama'a ta kayayyakin aiwatarwa da ta dukiya. Sun tattara
jama'a, mayar da kayayyakin aiwatarwa na tattarawa a tsa-
kiya, sun tattara dukiyoyi a hannun 'yan tsirarru. Sakama-
kon kamatar wannan tattarawar siyasar a tsakiya. 'Yantat-
tu ko haɗuwa ba karfi, larduna da amfaninsu a ware, dokoki,
gwamnatoɗi da hanyoyin sa haraji, duk aka cunkusa su a
cikin kasa *guda*, da Gwamnati *guda*, tsarin dokoki *guda*,
amfanin jinsin kasa *guda*, iyaka *guda* da harajin kayayyaki
guda.

'Yan burjuwazi, ko da ya ke lokacin mulkin jinsinsu bai
wuce shekaru d'ari ba, sun kirkiro da yawan gaske kungiyoyin
aiwatarwa fiye da duk na zamani, da suka wuce, idan an haɗa

su wuri guda. Tafiyar da kungiyoyin halitta ga mutum, injina, amfani da kimiyya ga masana'antu da noma, tafiyetafiyen na jiragen ruwa masu amfani da kafin tururi, reluwe, tangurahon lantarki, share duk bangare domin noma, kafa mashigan ruwan koguna, sa duk jama'a fitowa kamar daga kasa — shin wane karni a da ya taba gabatar da irin waɗannan kungiyoyin aiwatarwa a cikin rayuwa?

Sa'ilin nan mun gani: kayayyakin aiwatarwa da canji, waɗanda a bisa tushensu ne 'yan burjuwazi suka gina kansu, da samun gindi a rayuwar mulukiya. A wani mataki a ci gaban waɗannan kayayyakin aiwatarwa da canji, hulɗoɗin da a karkashinsu aiwatarwar rayuwar sarauta ta fito da canji, oganaizan noma na sarauta da masana'antun aiwatarwa, a kalma guda, hulɗoɗin dukiya na sarauta ba su iya cancanta da kungiyoyin aiwatarwa, da tuni suka ci gaba; sun tsayar da aiwatarwa a maimakon ci gabanta. Tilas su karya su; an karya su.

A wurinsu 'yantacciyar gasa ta shigo, a biye da tsarin rayuwa da siyasa, da danniyar tattali da siyasa ta jinsin 'yan burjuwa.

Irin wannan kungiya tana tafiya a gaban idanuwanmu. Rayuwar zamani ta 'yan burjuwazi da hulɗoɗinta na aiwatarwa da na canji da na dukiya, rayuwa wadda ta kawo irin waɗannan gagaruman hanyoyin aiwatarwa da canji, wato kamar mai tsubbu, wanda ba shi da wata damar tafiyar da ikon ko duniya, wadda aka kira ta tsubbunsa. Shekaru da yawa na gommai da suka wuce, tarihin masana'antu da ciniki ba komai ba ne illa tarihin tawaye da kungiyoyin zamani na aiwatarwa a daga da hulɗoɗin zamani na aiwatarwa, a daga da hulɗoɗin dukiya, wato sharuɗɗan wanzuwar 'yan burjuwazi da kuma mulkinsu. Ya isa a ambata rikirkitan ciniki, waɗanda a lokatan dawowarsu suka sa a gwaji, a ko wane lokaci da kafin hari, wanzuwar duk rayuwar 'yan burjuwazi. A cikin waɗannan rikirkitan ciniki babban sashin ba kawai kayayyaki ba, amma har da kungiyoyin aiwatarwa da lokacin da aka kirƙira, a wannan lokaci an halaka su. A cikin waɗannan rikirkita akwai yaɗuwa, wadda a zamanin da ta zama ta wauta — yaɗuwar wucewar aiwatarwa. Rayuwar kwatsam sai ta samu kanta a cikin baubawanci; zai zama kamar yunwa, yaki babba na halakawa da yanke duk hanyoyin ci gaba da rayuwa; masana'antu da ciniki za

su zama a halaka; mene ne dalili? Dalilin wayewar kai da ci gaba da yawa, hanyoyin samu da yawa, masana'antu da yawa da ciniki da yawa. Kungiyoyin aiwatarwa da rayuwa ta ke da su, ba su da wani karin ikon ciyarwa gaba na huldodɗin dukiyar 'yan burjuwazi; a juye, sun kasaita da yawan gaske domin waɗannan huldodɗi, huldodɗin burjuwazi suna riƙe ci gabansu kuma lokacin da kungiyoyin aiwatarwa suka wuce haka, za su kawo rashin tsari a cikin duk rayuwar 'yan burjuwazi, kawo hatsari ga wanzuwar dukiyar 'yan burjuwazi. Huldodɗin rayuwar 'yan burjuwazi suna da matsewar gaske, don su sasanta da irin arzikin da suka kirƙira da kansu. Shin kuwa yaya 'yan burjuwazi za 'su kawar da waɗannan rikitai? A bari guda, ta tilasta halaka kungiyoyin aiwatarwa da yawa; a ɗaya barin, ta neman sababbin kasuwoyi kuma da karin cin gumin tsofaffin. Wato dai a ce, ta share hanya zuwa karuwar zafafar rikirkitai na halakawa, da rage hanyoyin domin rikitan an kare su.

Makaman da 'yan burjuwazi suka yi amfani da su domin ture hanyar mulukiya a yanzu an juya su a daga da 'yan burjuwazi da kansu.

Ba kawai 'yan burjuwazi sun wasa makaman da za su kawo mutuwar su ba ne; har sun kira su a wanzuwa mutane da suka juya waɗannan makamai a adawa da su — jinsin ma'aikatan zamani — *ma'aikata-talakawa*.

A gwargwado kamar 'yan burjuwazi, wato jari ya ci gaba, wani gwargwadon ma'aikata-talakawa ne, jinsin ma'aikatan zamani ya ci gaba, waɗanda suka zama kawai a rayuwa, idan sun sami aiki, waɗanda su ke samun aiki har kawai aikinsu ya kara yawan jari. Waɗannan ma'aikatan, waɗanda tilas su sayar da kansu a ware, kayayyaki ne, kamar ko wane irin kayan ciniki, kuma wannan ya jawo bankafin duk sa'ar gasa, zuwa duk tashi da faɗuwar farashin kasuwa.

A sabili da zafafa amfani da injuna da rabuwar aiki, aikin ma'aikata-talakawa ya rasa duk halinsa na kansa da kaunar aiki. Ya zama abin maƙalawa ga inji, kuma kawai shi ne abin da ya fi sauƙi, wanda ya fi maimaitawa, wanda ya fi sauƙin samun kuzarin aiki, wanda a ke so daga wajensa. Tun da ya ke farashin aiwatarwa na mutum mai aiki an kankange shi, kusan duk, zuwa hanyoyin samu, waɗanda su ke bukata domin riƙe kansa, kuma domin kawo karuwa ga iya-

linsa. Amma farashin kaya, haka kuma na aiki*, ya yi daidai da farashin aiwatarwa. A gwargwadon, sabili da haka kamar kyamar aiki na karuwa, kuɗin biyan aiki na raguwa. Fiye da haka a gwargwadon amfani da injina da karuwar rabuwar aiki, a wannan gwargwado yawan aiki kuma ya karu, ko ta karuwar awoyin aiki ko ta karuwar yawan aiki da a ke bukata a kayyadadden lokaci ko ta karuwar saurin aikin inji da sauransu.

Masana'antun zamani sun juya kananan shaguna na iyayen gida zuwa manyan masana'antu na tajiran ci da gumi. Ma'aikata da yawa sun yi cincirundo a masana'antu, ana oganaizansu kamar sojoji. Kamar farabitocin rundunar masana'anta an sa su karkashin tafiyarwar duk tsarin shugabannin ofisoshin da sojoji. Ba kawai su bayi ba ne na jinsin 'yan burjuwazi da kasar burjuwazi ba; a kullum ko wace awa ana sa su a bautar inji, mai dubawa, a saman duk mai mallakar masana'anta na ware, ɗan burjuwa da kansa. Karin fitowa a fili na wannan fir'aunaci na ambaton riba burinsa da manufa, karuwar kaɗan da babbar kiyayya da Karin baƙin cikinsu.

Aikin hannu yana bukatar raguwar gwani da karfi, a waɗansu kalmomi, karuwar masana'antun zamani a kara ci gaba, karuwar mutane masu aikin maza da mata da yara suka canja. Bambancin shekaru da nau'i ba su da wani bambancin rayuwa domin jinsin ma'aikata. Duk abubuwan amfani domin aiki ne, karuwa ko ragin tsadar amfani da su, a gwargwadon shekarunsu da nau'insu.

Lokacin da cin gumin ma'aikaci ta wajen mai masana'anta ya kawo karshe ya samu biyansa a tsabar kuɗi, sauran sashinan 'yan burjuwazi sun afka masa: mai gida, mai kanti, mai ba da bashin ruwa da sauransu.

Sashinan jinsin tsaka-tsaki na kasa — kananan masu masana'antu, kananan 'yan ciniki da masu samun ruwan kuɗi, masu sana'ar hannu da manoma, duk waɗannan sun nutse a cikin ma'aikata-talakawa, sashi kawai domin jarinsu bai kai na tafiyar da masana'antun zamani ba, sabili da haka ya durkushe a gasa da manyan tajirai kuma a wani sashin

* A cikin talifofin nan gaba Marks da Engels sun yi amfani a wurin lafazin "farashin aiki", "kuɗin aiki", lafazin "farashin karfin aiki", "kuɗin karfin aiki", a fin lafazin da Marks ya gabatar a daidai. *E dita.*

domin kwarewarsu ta zama maras amfani ga sababbin hanyoyin aiwatarwa. A sabili da haka ma'aikata-talakawa an d'auke su daga cikin duk jinsunan jama'a.

Ma'aikata-talakawa sun shiga ta cikin mataakai iri-iri na ci gaba. Tare da haifuwarsu dagarsu da 'yan burjuwazi ta fara.

Da farko wani ma'aikaci ya yi daga a ware, sa'ilin nan jama'a ma'aikata na masana'antu iri daya a wuri guda sun yi daga da dan burjuwazi na ware, wanda ya ke tafiyar da cin guminsu sambet. Suna tafiyar da harukansu ba a daga da huldodin aiwatarwa na 'yan burjuwazi ba, amma a daga da kayayyakin aiwatarwa da kansu; sun halaka kayayyakin ketare waƙanda su ke gasa da aikinsu, sun murkushe katsakatsa injuna, sun kunna wuta a masana'antu, sun yi kokarin dawo da matsayin da aka rushe na mutum ma'aikaci a Shekarun Tsakiya da karfi.

A wannan mataki ma'aikata sun kunshi talakawa masu yawa da suka warwatsu a cikin kasa duk, aka rarraba su ta gasar amfaninsu. Idan a ko ina sun hada kai domin kafa kungiyoyi, wannan ba sakamakon hada kansu mai kuzari ba ne, amma na hada kan 'yan burjuwazi, waƙanda, domin tabbatar da burinsu na siyasa, ya zama tilas su sa duk ma'aikata-talakawa a motsi, bugu da kari, a lokaci, samun damar yin haka. A wannan mataki, a sabili da haka ma'aikata-talakawa ba sa yaƙar abokan gabarsu, amma abokan gabar abokan gabarsu — gadon cikakkiyar mulukiya, ma'abota kasa, 'yan burjuwazi marassa masana'antu, da kananan 'yan burjuwazi. A sabili da haka duk kungiyar tarihi ta harhadu a hannuwan 'yan burjuwazi; ko wace nasara da aka samu nasara ce domin 'yan burjuwazi.

Amma da ci gaban masana'antu ma'aikata-talakawa ba kawai sun kara yawansu ba; sun kara tattaruwa da yawan gaske, karfinsu na karuwa, kuma suna jin wannan karfin a kari. Amfani iri-iri da halukan rayuwa a tsakanin ma'aikata-talakawa suna daidaita, a gwargwadon inji na share duk bambancin aiki, kusan a ko ina yana kawo rage biyan aiki zuwa iyaka karama. Girmaman gasa a tsakanin 'yan burjuwazi, da sakamakon wannan rikicin ciniki, ya kawo biyan aikin ma'aikata tashi da faɗuwa. Rashin tsayar da ci gaban injina ya kawo karuwar ci gaba cikin gaggawa, wanda ya kawo karuwar hatsari ga samun halin zamansu, karon tsakanin mutane masu aiki na ware da 'yan burjuwazi na ware

ya sake daukan wani irin halin karo tsakanin jinsuna biyu. A sabili da haka ma'aikata suka fara yin salon gamayya a daga da 'yan burjuwazi; suka haɗa kansu domin su kare tsarin biya; suka sami kungiyoyi zaunannu domin su tafiyar da duk wani tawaye mai zuwa. A nan da can gasa ta fashe a zama bore.

Daga lokaci zuwa lokaci ma'aikata suna da nasara, amma ta lokaci. Ribarsu ta hakika kawai ita ce a cikin dagarsu, ba a sakamakon gaggawa ba, amma a karuwar faɗaɗar haɗa kan ma'aikata. Wannan haɗa kan yana samun taimakon da kyautatuwar hanyoyin sadarwa da masana'antun zamani suka kirƙira da sa ma'aikata na wurare dabam daban a yin hulɗa da juna. Wannan hulɗa wadda a ke bukata domin tattara daga iri-iri ta wurare duk mai hali iri guda, ta zama dagar duk kasa tsakanin jinsuna. Amma ko wace dagar jinsuna dagar siyasa ce. Kuma wancan haɗa kai, domin mazaunan garuruwa na Shekarun Tsakiya, tare da mugayen hanyoyinsu sun buƙaci karnuka, ma'aikata-talakawan zamani, godiya ga samun reluwe da aka samu a 'yan shekaru.

Wannan oganaizan ma'aikata-talakawa a cikin jinsi kuma ta juya a cikin jam'iyyar siyasa, kuma a ci gaba da halaka da samun gasa a tsakanin ma'aikata da kansu. Amma ya sake tashi, karfafa, haɗewa da girmama. Ya tilasta amincewar majalisa ta waɗansu amfanin ma'aikata, ta lura da fa'idar rarrabuwa tsakanin waɗannan sashinan 'yan burjuwazi da kansu. Alal misali, dokar awoyi goma na aiki a Ingila aka amince da ita.

Karawa duk a tsakanin jinsunan tsofuwar rayuwa tana ci gaba, a hanyoyi da yawa, juyin ci gaba na ma'aikata-talakawa. 'Yan burjuwazi suka sami kansu a cikin daga zaunanniya. Da farko da mulkin masu sarauta; daga baya da waɗannan sashinan 'yan burjuwazi da kansu, waɗanda amfaninsu ya zama gasa ga ci gaban masana'antu; a duk lokatai a daga da 'yan burjuwazi na kasashen ketare. A cikin waɗannan daga sun gani ya zama tilas su yi roko ga ma'aikata-talakawa, su tambayi taimakonsu, a sabili da haka su ja su cikin filin siyasa. 'Yan burjuwazi su da kansu, sun ba wa ma'aikata-talakawa da abubuwasu na kansu na siyasa da ilmi duk, a waɗansu kalmomi, sun horar da ma'aikata-talakawa da makamai domin yaƙar 'yan burjuwazi.

A ci gaba mun gani cewar tuni, duk sashina na jinsunan mulki, a sabili da ci gaban masana'antu, da kutsawar ma'aikata-talakawa a ciki ko a kalla sun sami harin halukan zaman-su. Waɗannan har ila yau sun ba wa ma'aikata-talakawa sababbin abubuwan wayar da kai da ci gaba.

A karshe lokatan da dagar jinsuna ta kusa zuwa karshe, juyin rushewa tana tafiya a tsakanin jinsin mulki, a tsakanin duk tsofuwar rayuwa, kamar yadda ya ke tarzoma, halin zaɓaɓa cewar karamin sashi na jinsin mulki ya yanke kansa, da haɗuwa da jinsin Turu, jinsi mai riƙe da nan gaba a hannuwansa. Kamar a lokacin da, sashin sarauta ya tafi wajen 'yan burjuwazi, yanzu kuma sashin 'yan burjuwazi za ya tafi ga sashin ma'aikata-talakawa, kuma musamman sashin 'yan burjuwazi masu tsarin ra'ayi, waɗanda suka tayar da kansu zuwa malejin a lura da rubutaccen ra'ayin tarihin duk kungiya.

A duk waɗannan jinsuna da suka tsaya a fuskantar 'yan burjuwazi a yau fuska da fuska, ma'aikata-talakawa ne kawai jinsin hakika na Turu. Duk sauran jinsunan rubabɓu ne kuma a karshe za su baƙe a fuskar manyan masana'antu; ma'aikata-talakawa su ne musamman kuma abin aiwatarwa sahihi.

Sashinan jinsin tsakiya, wato karamin mai aiwatarwa, karamin mai ciniki, mai sana'a, manomi, duk waɗannan suna daga da 'yan burjuwazi, domin su sami ceto daga halaka kamar sashinan jinsin tsakiya. A sabili da haka ba 'yan Turu ba ne, amma 'yan koma baya ne. Haka kuma 'yan koma baya ne, domin suna ƙoƙarin juyawa baya wilin tarihi. Idan a sa'a cewar su 'yan Turu ne, su ne kawai a haɗuwarsu da ma'aikata-talakawa, tilas su kare ba amfaninsu na yanzu ba, amma irin amfaninsu a nan gaba, sun tashi daga matsayinsu zuwa sa kansu a wurin ma'aikata-talakawa.

Sashin ma'aikata-talakawa da a ke kira *Lumpen**, sharar da tsofuwar rayuwa ta jefar daga sashina na kasa, yana iya yi a nan ko can, shiga a cikin kungiyar Turun ma'aikata-ta-

* Sashin ma'aikata-talakawa da a ke kira *Lumpen* (lafazi da aka d'auka a harshen Jamusanci, mai nufin "tsummokara") — su ne waɗan-da ba su da jinsi, wato 'yan iska, maɓarata, ɓarayi da sauransu. Rashin iyawarsu ga oganaizan dagar siyasa, mugun halinsu sun sa 'yan burjuwazi su yi amfani da su kamar munafikai a lokacin yajin aiki, waɗanda suka shiga cikin fatattakar 'yan fashi, da sauransu. *Edita*.

lakawa; irin halukan rayuwarsu, duk da haka, sun shirya su a babban sashin abin cin hanci na makircin 'yan koma baya.

A cikin halukan zama na ma'aikata-talakawa, waɗannan na tsofuwar rayuwa tuni sun nutse. Ma'aikata-talakawa ba su da dukiya, hulɗarsu ga matansu da 'ya'yansu ba ta da sauran wani abu, wanda ya haɗu da hulɗoɗin iyalin 'yan burjuwazi; aikin masana'antun zamani, danniyar jarin zamani, abu iri guda a Ingila kamar a Faransi, a Amirka kamar a Jamus, ya cire shi daga duk wani halin kabila. Dokoki, ladabi, addini a wurinsa su ne duk fifikon 'yan burjuwazi, su suka buya a baya domin datsewa kamar abubuwan amfanin 'yan burjuwazi.

Duk waɗannan jinsuna waɗanda suka sami muƙamin sama, sun yi tunanin karfafa muƙamin da suka samu ta danne duk rayuwa a gwargwadon halukan hanyar samunsu. Ma'aikata-talakawa ba za su iya zama iyayen gidajen na kungiyoyin aiwatarwa ba, sai kawai ta rusa hanyar samunsu ta yau ta kansu, kuma haka ne kawai ko wace hanyar samu a duk. Ba su da komai nasu domin tabbatarwa da karfafawa; tilas su halaka duk tsaruka na lokacin da domin inshuwarar dukiyar ware.

Duk kungiyoyin tarihi na lokacin da kungiyoyin 'yan tsirarru ne ko domin amfanin 'yan tsirarru. Kungiyar ma'aikata-talakawa ita ce kungiya 'yantacciya ta masu rinjaye da yawa, domin amfanin rinjaye da yawa. Ma'aikata-talakawa, masu mukami karami a cikin rayuwar yanzu, ba za su iya tashi ba, ba za su iya daga kansu ba, ba tare da duk tarwatsar da gini bisa daga sashinan hukumomin rayuwa a cikin iska ba.

Ko da ya ke ba a tushe ba, amma a salo, dagar ma'aikata-talakawa da 'yan burjuwazi ita ce dagar farko ta al'umma. Ma'aikata-talakawan ko wace kasa tilas, a hakika, da farko su kawo karshe ga 'yan burjuwazi nasu.

A cikin duk matakan ci gaban ma'aikata-talakawa mun ga rufewar kari ko rage yakin basasa da ke faruwa a cikin wannan rayuwa, har zuwa yakin basasa ta zama Turu a fili da kuma ma'aikata-talakawa sun kafa mulkinsu da karfi a kan 'yan burjuwazi.

A sabili da haka, ko wane tsarin rayuwa ya samu tushe, kamar yadda tuni muka gani, a kan gabar jinsunan masu

zalunci da waƙanda a ke zalunta. Amma domin a zalunci wani jinsi, tilas a samu waƙansu sharuƙƙan zama, waƙanda a karkashinsu yana iya ci gaba da rayuwarsa ta bauta. Manomi mai yin noman bauta a lokacin noman bauta, ya tayar da kansa zuwa ƙan cikin kungiyar kommune, kamar ƙan burjuwazi karami a karkashin sarkokin cikakkiyar sarauta, ya samu damar ci gaba zuwa zama ƙan burjuwazi. Ma'aikacin zamani, a juye, da ci gaban masana'antu, bai tashi ba, amma ya nutse da zurfi a karkashin halukan zaman jinsinsa. Ya zama matsiyaci kuma tsiya ta ci gaba cikin gaggawa tsakanin jama'a fiye da arziki. A nan kuma ya zama shaida cewar 'yan burjuwazi ba su cancanta a zama jinsin mulkin rayuwa ba, da tilasta halukan zamansu a kan rayuwa kamar doka wadda ta ke tafiyar da rayuwa. Ba su cancanta mulki ba, dalili ba su iya tabbatar da halukan bauta domin bayinsu ba, tilas su bar shi ya nutse a kasa, domin tilas su ciyar da shi, a maimakon ya ciyar da su. Rayuwa ba za ta iya zama a karkashin waƙannan 'yan burjuwazi ba, a waƙansu kalmomi, wanzuwarsu ba ta yarda da rayuwa ba.

Tushen halin rayuwarsu domin maƙaluwa da jinsin burjuwazi, shi ne tattarawar arziki a hannuwan mutanen ware, kafawar da karuwar jari; halin zama domin halin wanzuwar jari aikin haya. Aikin haya ya samu tushe a kan gasa tsakanin ma'aikata. Ci gaban masana'antu wanda ciyar gaba ba bisa sa kai ba na 'yan burjuwazi, ya canja tarwatsar ma'aikata, domin gasa, da haƙuwarsu ta Turu a kungiya. Ci gaban manyan masana'antu, a sabili da haka, yankewa daga karkashin kafuwan 'yan burjuwazi tushen abin da 'yan burjuwazi ke aiwatarwa da kayayyaki da hanyar samunsu. A sabili da haka abin da 'yan burjuwazi su ke aiwatarwa a saman komai, masu haƙa musu kabarurruka. Faƙuwarsu da nasarar ma'aikata-talakawa babu shakka za ta tabbata.

II. MA'AIKATA-TALAKAWA DA 'YAN KWAMINIS

A wace hulɗa 'yan Kwaminis suka tsaya ga duk ma'aikata-talakawa?

'Yan Kwaminis ba sa kafa jam'iyya mai adawa da jam'iyyun dabam na jinsin ma'aikata.

Ba su da wani amfani dabam daga waɗannan duk na ma'aikata-talakawa.

Ba su kafa waɗansu manufofin musamman nasu na kansu, waɗanda za su tsara da shirya kungiyar ma'aikata-talakawa.

'Yan Kwaminis suna da bambanci daga sauran jam'iyyun jinsin ma'aikata ta wannan kawai: 1. A cikin dagar ma'aikata-talakawan kasashe dabam daban suna nunarwa da kare amfanin duk ma'aikata-talakawa, babu bambancin kabilu. 2. A mata kai iri-iri na dagar jinsin ma'aikata a fama da 'yan burjuwazi da za su bi ta ciki, ko ina kuma ko da yausha suna wakiltar amfanin kungiyar duk.

A sabili da haka 'yan Kwaminis, a bari guda, bisa farasis sashin jinsin ma'aikata da ya fi ci gaba, sashin mai hankidawa gaba duk; a ɗaya barin, a bisa tsarin rubutaccen ra'ayi, suna da fa'idar a gaban sauran sashin ma'aikata-talakawa da sun gane sosai da gane layin maci, haluka da kuma babban sakamakon kungiyar ma'aikata-talakawa.

Burin gaggawa na 'yan Kwaminis iri ɗaya ne da na duk sauran jam'iyyun ma'aikata-talakawa: kafawar ma'aikata-talakawa a jinsi, kayar da danniyar 'yan burjuwazi, dagar neman mulkin siyasa ya zama na ma'aikata-talakawa.

Tushinan rubutaccen ra'ayin 'yan Kwaminis ba sun shiryu a kan ra'ayoyi ko ka'idodi da aka kirkiira ba ko aka samu ta wannan ko wancan da zai zama mai garambawul na duniya.

Suna bayyanawa kawai manufofin duk hulɗodin hakika masu tasowa daga faman jinsuna na yanzu, daga kungiyar

tarihi mai tafiya a gaban idanwanmu. Rushewar hulfodin dukiya da su ke wanzuwa a lokacin da ba ta da bambancin siffar Kwaminizim kawai ba.

Duk hulfodin dukiya a lokacin da sun zama abin canjin tarihi, ya kawo canji a halukan tarihi.

Turun Faransi, ga misali, ya rushe dukiyar sarauta a domin dukiyar burjuwazi.

Bambancin siffar Kwaminizim ba ita ce rushewar dukiya duk ba, amma rushewar dukiyar 'yan burjuwazi.

Amma dukiyar ware na burjuwazin zamani ita ce aba ta karshe kuma bayani da ya fi cika na hanyar aiwatarwa da samun kayayyaki, wadda ta sami tushe a kan gabar jinsuna, a kan cin gumi wani a kan wani.

A wannan ma'ana, rubutaccen ra'ayin 'yan Kwaminis ana iya daukansa a jimla a magana guda: rushewar dukiyar ware.

Mu 'yan Kwaminis an zarge mu cewa muna son rushewar dukiya kamar ribar aikin mutum, wadda aka dauka ta zama tushen duk 'yancin mutum, taku da mulkin kai.

Da wuya samun, wadda aka samu da kai, dukiyar da mutum ya samu da kansa! Kuna nufin dukiyar karamin manomi, tsarin dukiya wanda ya bi a salon burjuwazi? Babu bukatar rusa wannan; ci gaban masana'antu tuni ya kai rusa ta, kullum kuma yana rusa ta.

Ko kuna nufin dukiyar ware ta 'yan burjuwazin zamani?

Shin kuwa aikin haya yana kirƙirar dukiya domin ma'aikata-talakawa? Ko kafan a'a. Yana kirƙirar jari, wato irin wannan dukiya, wadda ta ke cin gumin aikin haya, wadda za ta iya karawa sai dai kawai halin samun sabon aikin haya domin wani cin gumi. Dukiya, a salonta na yanzu, ta samu tushen gaba na jari da aikin haya. Bari mu duba duk barukan wannan gaba.

A zama tajircin ci da gumi, ba kawai samu tatacce domin kansa ba, amma matsayin rayuwa a aiwatarwa. Jari aiwatarwar gamayya ce, kuma kawai ta takun haɗayyar membobi da yawa, a abu na karshe, ta takun haɗayya na duk membobin rayuwa, ana iya sa shi a bisa motsi.

Jari, a sabili da haka, ba karfi na ware ba, amma karfin rayuwa ne.

Lokacin da jari, aka rikida shi a dukiyar duk, a cikin dukiyar duk membobin rayuwa, dukiyar wani a sabili da haka ba a juwa ta cikin dukiyar rayuwa ba. Halin

rayuwa ne kawai na dukiyar da aka canja. Ta rasa halin jinsinta.

Bari yanzu mu f'auki aikin haya.

Kwarya-kwaryan farashin aikin haya shi ne biyan alba-shi a kalla, wato samun abin rayuwa, wanda kawai za ya iya rike ma'aikaci a wanzuwarsa kamar ma'aikaci. Abin da ma'aikaci ya ke samu a sakamakon aikinsa, da wuya isa domin wanzuwarsa da sake aiwatarwa zamansa. Ba muna nufin mu rusa wannan samun ware ba na kayayyakin aiwatarwar aiki, waƙanda su ke domin tafiyar da sake aiwatarwar rayuwar 'yan Adam, hanyar samu kuwa wadda ba ta bar rara ba domin tafiyar da aikin waƙansu. Duk abin da mu ke so kawar da mugun halin wannan samu, wanda a karkashinsa ma'aikaci ya ke zaune kawai domin kara jari, da kyale shi ya zauna kawai, idan har amfanin jinsi mai mulki yana buƙatarsa.

A cikin rayuwar burjuwazi, aikin zama shi ne hanyar kara aikin da aka samu. A cikin rayuwar Kwaminis, aikin da aka samu abu ne na faɗaɗa hanyoyi, arzurta da ciyar da rayuwar ma'aikaci gaba.

A cikin rayuwar burjuwazi, a sabili da haka, wanda ya wuce yana danne na yanzu; a cikin rayuwar Kwaminis, na yanzu yana danne wanda ya wuce. A cikin rayuwar burjuwazi jari 'yantacce ne da harkar ware, bayan mutum mai aiki ya rasa 'yanci da harkar ware.

Kuma rushewar irin waƙannan hulfoɗi 'yan burjuwazi na kiranta, rushewar harkar ware da 'yancil Kuma daidai ne haka. Rushewar harkar ware ta burjuwazi, 'yancin burjuwazi, sawabar burjuwazi babu shakka ta ke nufi.

Ta 'yanci ana nufin, a karkashin halukan zama na yanzu na burjuwazi, 'yantaccen ciniki, 'yantaccen saye da sayarwa.

Amma idan saye da sayarwa suka bace, 'yantacciyar sayarwa da saye kuma za su bace. Wannan magana game da 'yantacciyar sayarwa da saye da duk sauran "kalmomi jarumai" na 'yan burjuwazi namu game da 'yanci duk, suna da manufa, a hulfa da karriyar sayarwa da saye, a hulfa da mazaunin maras 'yanci na biranen Shekarun Tsakiya, amma ba su da ma'ana, idan a hulfa da rushewar Kwaminis ta sayarwa da saye ta hulfoɗin burjuwazi a aiwatarwa, da 'yan burjuwazi da kansu.

Kun razana a burinmu na kawar da dukiyar ware. Amma a cikin rayuwarku ta yanzu, dukiyar ware tuni an kawar da ita da kashi tara cikin goma na jama'a; wanzuwarta domin kafan babu wanzuwarta a cikin hannuwan waɗannan kashi tara cikin goma. Kun zarge mu, a sabili da haka, da nufin kawar da salon dukiya, wadda ta kamatar halin rashin wanzuwar ko wace irin dukiya domin rinjaye da yawa na 'yan cikin rayuwa.

A kalma guda, kun zarge mu da nufin kawar da dukiyarku. Sosai domin haka; shi ne kawai abin da mu ke nufi.

Daga lokacin da aiki ya daina zama kadara a jari, kuɗi ko ribar daga hayar gonaki, a daular rayuwa mai ikon mayyewa, wato daga lokacin da dukiyar ware ba za a juya ta ta zama dukiyar burjuwazi ba, daga wannan lokaci, ku faɗi, harkar ware ta bace.

A sabili da haka tilas ku ambata cewar "na ware" ba kuna nufin wani mutum ba fiye da ɗan burjuwazi, mai mal-lakar dukiyar burjuwazi. Wannan mutum tilas, a hakika, a share shi daga hanya, da mayarwa maras yiwuwa.

Kwaminizim bai hana mutum ikon samun kayayyakin rayuwa da ta aiwatar ba; duk abin da ya ke yi hana mutum ikon samun aikin waɗansu ta hanyoyin irin wannan samu.

An ɗauka cewar ta rushewar dukiyar ware ko wane aiki zai daina da lalacin za ya ɗauke mu.

A dangane da wannan, rayuwar burjuwazi tilas ta tafi ga karnuka ta lalaci kawai; domin waɗannan 'yan cikinta da su ke aiki, ba su samun komai, kuma waɗannan da su ke samun komai, ba sa aiki. Duk wannan ki ba komai ba ne illa wata maimaitawar kalmomi: babu wani aikin haya, idan babu wani jari.

Duk kin da a ke nema a daga da hanyar samu ta Kwaminis da aiwatarwar kayayyaki, suna da hanya guda ta neman daga da hanyar samu da aiwatarwar ayyukan tunanin hankalin 'yan Adam. Kamar yadda ga 'yan burjuwazi, rushewar dukiyar jinsi ita ce rushewar aiwatarwa da kanta, haka ne rushewar ilmin jinsi a gare su daidai ne da rushewar duk ilmi.

Wannan ilmi, halakarsa babban bakin ciki ne domin 'yan burjuwazi, amma domin rinjaye da yawa ilmin kawai na taku ne kamar inji.

Amma kada ku yi gardama da mu, idan har kun yi am-fani, a bukatarku ta rusa dukiyar burjuwazi, daga ra'ayin

manufar 'yancin burjuwazi naku, ilmi, doka da sauransu. Irin waɗannan ra'ayoyinku ba komai ba ne illa sakamakon hulɗoɗin aiwatarwa na burjuwazi naku da na dukiyar burjuwazi, kamar dokarku burin da jinsinku ya yi ne a mayarwa doka duk, buri wanda halinsa da tafiyarwa ana lura da su ta halukan tattali na wanzuwar jinsinku.

Ra'ayinku na juya ma'ana, wanda ya sa ku juya dokokin halitta da dalili, salukan rayuwa da su ke tashi daga salon aiwatarwa na yanzu da salon dukiya — hulɗoɗin tarihi da suka tashi da bacewa a ci gaban aiwatarwa — wannan juyin ma'ana kuna da ra'ayi ɗaya da ko wane jinsin mulki da ya yi zamaninsa. Abin da kuka gani a fili a dangane da dukiyar jahiliyya, abin da kuka yi na'am da shi dangane da dukiyar sarauta, ku ne dalilin hanawar shigar a harkar irin salon dukiya na 'yan burjuwazi naku.

Rushewar iyali! Har da waɗanda suka fi a ta-kife suna fushi da wannan muguwar shawarar 'yan Kwaminis.

A bisa wane tushe iyali na halin yanzu, iyalin burjuwazi ya samu? A kan jari, a kan ribar ware. A tsarin cikakke da ya ci gaba wannan iyali na wanzuwa kawai a tsakanin 'yan burjuwazi. Amma wannan tsarin abubuwa ya sami yabon a marassa iyali a tsakanin ma'aikata-talakawa kuma da karuwancin fili.

Iyalin burjuwazi za ya bace kamar harkar juyi, lokacin da yabon ya bace, kuma duk za su bace da bacewar jari.

Kuna zarginmu da neman tsayar da cin gumin yara da iyayensu su ke yi? A game da wannan laifi mun yi na'am da shi.

Amma za ku ce, muna son halaka duk hulɗoɗin da suka fi domin 'yan Adam, lokacin da mu ke sake tarbiyyar gida da ta rayuwa.

Kuma da tarbiyyarkul Wannan kuwa ba ta rayuwa ba ce, da kuma lura da hulɗoɗin zaman rayuwa a farkashin da kuka ilmantar, ta katsalandan, sambet ko ba sambet ba, na rayuwa, ta hanyoyin makarantu da sauransu? 'Yan Kwaminis ba su kirkiro angizon rayuwa ba a kan tarbiyya, sun nemi canja halin wannan tarbiyya, kuma da cetonta daga angizon jinsi mai mulki.

'Yan burjuwazi sun yi surutu game da iyali da tarbiyya game da kyawawan hulɗoɗi na iyaye da 'ya'ya da duk ya zama abin karin muni, karuwar takun manyan masana'antu,

duk hulfodi tsakanin ma'aikata-talakawa an karkatsa su, kuma 'ya'yansu aka mayar da su sauƙaƙaƙƙun kayayyaki na ciniki da kayayyakin aiki.

Amma ku 'yan Kwaminis, za ku gabatar da mata mallakar kowa, in ji 'yan burjuwazi 'yan amshi.

Dan burjuwazi yana ganin matarsa kamar kayan aiwatarwa. Yana jin cewar kayayyakin aiwatarwa, za a ci mayar da su domin amfanin duk, kuma a hakika bai yiwuwa kin manufar cewar za a yi haka da mata.

Har ba ya zaton cewar burin hakika shi ne kawar da matsayin mata kamar kayayyakin aiwatarwa kawai.

A domin sauran, babu abin da ya fi ba'a, fiye da hau-shin 'yan burjuwazi namu game da wai mata mallakar kowa a wurin 'yan Kwaminis a kan doka. 'Yan Kwaminis ba su bu-katar gabatar da mata mallakar kowa; kuma ta wanzu kusan duk lokacin da ya wuce.

'Yan burjuwazi namu ba tare da isa ba suna da mata da 'yan mata na ma'aikata-talakawa a wurinsu, ba tare da yin magana game da karuwai a fili ba, sun dauki babbar annashuwa a yin sabo da matan juna.

Auren burjuwazi hakkun ne a hanyar mata na duk kuma a sabili da haka a kalla abin da za a zargi 'yan Kwaminis da shi, watakila cewar suna bukarar gabatar da sakawa a wurin mata mallakar kowa munafunci, a fili bisa doka. Domin sauran, ya zama shaida cewar rusa hulfodin yanzu na aiwatarwa tilas ta kawo rushewar mata mallakar kowa, wato karuwanci a fili da a ware.

'Yan Kwaminis an ci gaba da zarginsu da bukarar rusa mahaifa da kabila.

Mutane ma'aikata ba su da mahaifa. Ba za mu iya dauka daga gare su ba abin da ba su da shi. Tun da ya ke ma'aikata-talakawa tilas da farko su sami fifikon siyasa, tilas su tashi a jagoran jinsin kasa, tilas su tsara da kansu kamar jinsin al'umma, amma ba a ma'anar burjuwazi ba ta kalmar.

Bambancin kabila da gasar tsakanin al'ummai a kullum suna kara bacewa, a sabili da ci gaban 'yan burjuwazi, 'yancin ciniki, kasuwar duniya, da hanya iri guda ta salon aiwatarwa kuma a halukan rayuwa da suka cancanta.

Fifikon ma'aikata-talakawa za ya sa su bace cikin gagawa. Taku hadafde, na shugabancin kasashen da suka waye

a kalla, yana d'aya daga cikin farkon halukan 'yantar da ma'aikata-talakawa.

A gwargwado kamar cin gumi na wani guda a ware za a kawo shi karshe, cin gumin kasa guda a kan wata shi kuma zai kawo karshe.

A gwargwado gaba tsakanin jinsuna a cikin al'umma za ta bace, gabzawa tsakanin al'umma guda ga wata za ta kawo karshe.

Zargin da aka yi wa 'yan Kwaminis daga harkar addini, ta filosofi kuma duk daga matsayin ra'ayi, ba su cancanta dubawa ba.

Shin yana bukatar zurfin saninka a fahintar cewa ra'ayoyin mutum, manufofi da tsarukan ra'ayi, a kalma guda, hankalin mutum yana canjawa da ko wane irin canji a halukan zaman mutane, hul'od'insu da rayuwa da zaman rayuwarsu?

Shin mene ne tarihin ra'ayoyi ya gasgatar fiye da aiwatarwar hankali a gwargwadon abubuwan aiwatarwa ta canja? Ra'ayoyin mulki na ko wane lokaci sun zama har abada ra'ayoyin jinsin mulki.

Lokacin da jama'a su ke magana a kan ra'ayoyi cewar mayar da rayuwar ta Turu, suna bayyanawar hakkun ta cikin tsofuwar rayuwa, 'yan sabuwa an kirkire su, kuma rushewar tsoffain ra'ayoyi ta fi har da iyaka tsakanin da rushewar tsoffain halukan zama.

Lokacin da duniyar jahiliyya ta ke cikin dagar karshe, tsoffain addini ya samu canjin Kirista. Lokacin da ra'ayoyin addinin Kirista suka halaka a karni na XVIII daga harin ra'ayoyin wayewar kai, rayuwar sarauta ta yi fama ranta da 'yan burjuwazin a can na Turu. Ra'ayoyin 'yancin addini da sawabar hankali, sun bayar da bayanin zuwa 'yantacciyar gasa kawai a cikin sani.

"Babu shakka", za a fadi, "ra'ayoyin addini, hankalin ladabi, filosofi, siyasa da ra'ayoyin shari'a sun canja a sabili da juyin ci gaban tarihi. Amma addini, adalci, filosofi, siyasa da doka a dauwama sun rayu a wannan canji.

Akwai gaskiya dauwamammiya, kamar 'yanci, adalci da sauransu, waƙanda duk domin matakan ci gaban rayuwa. Amma Kwaminizim na rusa gaskiya dauwamammiya, rusa duk addini, ladabi a maimakon tsara su bisa sabon tushe;

a sabili da haka ya yi adawa da duk abubuwan kwarewa da tarihi da ya wuce.”

Mene ne wannan zargi ya kawo da kansa? Tarihin duk rayuwar da ta wuce, ya kunshi ci gaban gabar jinsuna, gaba wadda ta dauki saluka daban da zamanuka.

Duk da irin salukan da suka dauka, akwai gaskiya guda ga duk shekarun da suka wuce, wato cin gumin sashi guda na rayuwa daga wani. Babu mamaki, sa'ilin nan cewar hankalin rayuwa na karnukan da suka wuce, duk da ninkawa da abubuwan da suka nuna, ko ra'ayoyin duk, waɗanda ba su cika rusawa sai kawai da bacewar duk gabar jinsi.

Turun Kwaminis shi ne wanda duk ya fi katsewar ta-kife da ɗabi'ar huldofin dukiya; babu mamaki cewar ci gabansa ya kawo abin da ya fi ta-kife na katsewar da ra'ayoyin ɗa-bi'a.

Amma bari mu yi da kin da 'yan burjuwazi su ke yi wa Kwaminizim.

Mun gani a sama, cewar farkon mataki a Turu na jinsin ma'aikata shi ne tayar da ma'aikata-talakawa zuwa matsayin jinsin mulki, domin cin nasarar dagar dimokuraɗiyya.

Ma'aikata-talakawa za su yi amfani da fifikon siyasarsu ta ko wane hali domin kwacewar duk jari daga wajen 'yan burjuwazi, domin mayarwa ta kasa kayayyakin aiwatarwa, wato a hannun ma'aikata-talakawa mai oganaizan kamar jinsin mulki; da kara yawan kungiyoyin aiwatarwa cikin gaggawar gaske.

A hakika, na farko ba zai faru ba sai kawai ta hanyoyin mulkin danniya da katsalandaɗi ikon dukiya kuma a cikin sharadin huldofin aiwatarwar 'yan burjuwazi; ta hanyoyin taimakon, da suka fito a rashin isar tattali kuma wanda ba za a samu ba, amma waɗanda a cikin ci gabansu juyawa, suka wuce kansu, da kamatar tilas kamar waɗansu hanyoyi juyi a duk salon aiwatarwa.

Waɗannan matakaɗi babu shakka za su bambanta a kasashe dabam daban.

Duk da haka a kasashen da suka fi ci gaba, wannan na kasa zai kyan gaske a sawa:

1. Kwacewar dukiyar gonaki da sawa ribar hayar gonaki domin bukatun kasa.

2. Babban haraji gwargwadon karuwar albashi.

3. Rusa duk ikon gado.

4. Kwace duk dukiyar 'yan hijira da 'yan tawaye.

5. Mayar da bashin kasa hannun Gwamnati ta hanyar bankin kasa da jarin kasa kuma duk mamayenta.

6. Mayar da hanyoyin sadarwa da sufuri na tsakiya a hannun kasa.

7. Fadada yawan masana'antu da kayayyakin aiwatarwa mallakar kasa; kawo gonaki da ba a noma ba domin nomawa, da ciyarwa gaba gonakin a bisa shirin duk.

8. Daidaicin wajibcin aiki domin duk. Kafawar sojojin masana'antu, musamman a aikin noma.

9. Gamayyar aikin noma da masana'antu; rusawa daki-daki bambanci tsakanin birni da karkara.

10. Tarbiyyar kyauta domin duk 'ya'yan a makarantun jama'a. Rusa aiki na yara a masana'antun na salon yanzu. Hada tarbiyya da aiwatarwar masana'antu, da sauransu, da sauransu.

Lokacin da a juyin ci gaba, bambancin jinsi ya face, kuma duk aiwatarwa an tattara ta a hannuwan babbar kungiyar duk 'yan kasa, mulkin jama'a za ya rasa halinsa na siyasa. Mulkin siyasa, yadda a ke kiransa daidai, ba komai ba ne illa mulki da ya ke da oganaiza na jinsi guda domin zaluntar wani. Idan ma'aikata-talakawa lokacin gaba da 'yan burjuwazi ya zama tilas yin oganaizan kansa kamar jinsi, idan ta hanyoyin Turu, ta sa kansa jinsin mulki, kuma kamar haka da sharewa da karfi tsofaffin huld'odin aiwatarwa, sa'ilin nan tare da waɗannan sharuɗɗan aiwatarwa ya share tsofaffin abubuwan da suka wanzu na dagar jinsi duk, kuma ta haka za ya rusa fifikonsa kamar jinsi.

A wurin tsofuwar rayuwar burjuwazi, da jinsunanta da gasar jinsuna, za mu sami kungiya, wadda ta 'yantaccen ci gaba domin na ko wanne shi ne sharadin 'yantaccen ci gaban duk.

III. TALIFIN GURGUZU DA NA KWAMINIS

1. Gurguzancin koma baya

a) Gurguzancin sarauta

A sabili da tushen tarihinsu ya zama ɗabi'ar 'yan mulkin kama karya na Faransi da Ingila su rubuta kundaye a daga da rayuwar 'yan burjuwazin zamani. A Turun Faransi na Yuli, 1830 da kungiyar Ingila ta neman garambawul* na Majalisun waɗannan 'yan mulkin kama karya sun samu kaye daga waɗannan 'yan burjuwazi. Duk zazzafar dagar siyasa duk babu ita. Dagar talifi ita ce kawai mai yiwuwa. Amma har a talifi tsofaffin kuka na lokacin dawowa** ya zama ba su yiwuwa. Domin a tayar da tausayi, 'yan mulkin kama karya tilas su yi kamar suka kasa gani domin amfaninsu, kuma domin su kawo kyama ga 'yan burjuwazi domin kawai amfanin jinsin ma'aikata da aka ci guminsa kawai. A haka ne 'yan mulkin kama karya sun ɗauki fansa ta rera waƙar rubutun suka a kan sabon mai gidansu, da raɗa a kunnuwansa gaibun halaka mai zuwa.

A wannan hanya aka tayar da Gurguzancin sarauta; rabi waƙar baƙin ciki, rabi rubutun suka, rabi sowar abin da ya wuce, rabi mai lahani na gaibu; a lokatai, zazzafa da suka mai zafi, bugun 'yan burjuwazi zuwa tushen zuciyarsu; amma a ko wane lokaci ya ba mu dariya rashin damar fahintar macin tarihin zamani.

* Ana magana dangane da garambawul na zaɓe na tsarin doka game da wannan, a shiga cikin majalisar dokoki ta Ingila a 1831 da kuma amincewar majalisar dattijai a cikin Yuni 1832. Garambawul na adawa da mamayen siyasa na gonaki na ma'abota kasa da masu kuɗi da buɗe shiga majalisa na wakilan 'yan burjuwazi masu masana'antu. Ma'aikata-talakawa da kananan 'yan burjuwazi, waɗanda suka zama babban karfi na wannan garambawul, 'yan *liberal* sun zambace su kuma ba su sami ikon jefa kuri'a ba.

** Ana nufin ba lokacin Dawowa na Ingila na 1660 — 1689 ba, amma lokacin Dawowa na Faransi 1814—1830. (*Bayanin Engels ga bugun Turanci na 1888.*)

'Yan mulkin kama karya domin jawo jama'a a bayansu, suna daga jakar bara ta ma'aikata-talakawa kamar tuta. Amma jama'a, sau da yawa suna haɗuwa da su, suna gani a bayansu tsofaffin alamomin hatimin mulkin sarauta na da, sun tarwatsa da babbar dariya.

Sashi guda na kungiyar *Legitimist** ta Faransi da kungiyar "Sabuwar Ingila"*** suna nunin wannan wasa.

A nunar da irin salon cin guminsu ya zama daban da na 'yan burjuwazi, sarakuna sun manta da cewar sun ci gumin a karkashin halukan zama dabam kwarai kuma yanzu sun zama na jahiliyya. A nunar da wannan, a karkashin mulkin-su, ma'aikata-talakawan zamani ba su taɓa wanzuwa ba, sun manta da cewar 'yan burjuwazi na zamani su ne saka-makon tsarin rayuwarsu.

Domin sauran, ko da ya ke sun bankafa kaɗan halin koma baya na sukansu cewar babban sukansu na adawa da 'yan burjuwazi ya kawo wannan, cewar a karkashin mulkin 'yan burjuwazi jinsi ya ci gaba, wanda ya ke da aikin yanke saiwa da duk odor tsofuwar rayuwa.

Kuma sun zargi 'yan burjuwazi ba cewar sun kirkiro ma'aikata-talakawa ba, kamar yadda suka kirkiro ma'aikata-talakawan Turu.

A faratis na siyasa a sabili da haka, sun haɗa kai a duk mata kai a daga da jinsin ma'aikata; kuma a rayuwa kawai, duk da zakin bakin jawabansu na sarewa, sun yi tsallen ciro aful na zinare, da kuma a gaskiya sun canja mutunci, kauna da daraja domin ribar daga sayarwar ulu, takandar sukari da giyar***.

* 'Yan kungiyar *Legitimist* na Faransi — masu goyon bayan ham-barewa a 1830 iyalin Bourbon, wakilan amfanin manyan ma'abota kasa. A daga adawa da iyalin Orlean mai mulki mai yin hulɗoɗi da masu sarauta masu kuɗi da manyan 'yan burjuwazi, sashinsu sun yi amfani da surutun rayuwa kamar masu kare ma'aikata daga cin gumin 'yan burjuwazi. *Edita.*

** "Sabuwar Ingila" — kungiyar 'yan siyasar Ingila da marubutan talifofi, waɗanda su ke cikin jam'iyyar 'yan koma baya "Tory", wadda aka kafa a farkon shekarun 40 a karni na XIX. An nuna rashin jin daɗin jami'ai masu gonaki da karfin siyasa, 'yan "Sabuwar Ingila" sun yi gudu ga muguwar hanya, domin d'ora angizonsu a kan jinsin ma'aikata, da amfani da su domin adawa da 'yan burjuwazi. *Edita.*

*** Wannan musamman ya shafi Jamus, wurin da 'yan kama karya na gonaki da kungiyar Junker suna da babban sashin gonakinsu da yin ayyuka daga aljihunsu ta masu tafiyarwa, bugu da kari suna mallakar

Kamar mai wa'azin Kirista ya taɓa tafiya hannu da hannu tare da ɗan sarauta, haka kuma Gurguzun mai wa'azin Kirista yana tafiya hannu da hannu da Gurguzun sarauta.

Babu abin da ya fi sauƙi a ba wa sufin Kirista launin Gurguzu. Shin addinin Kirista bai yi zazzafan daga da dukiyar ware, daga da aure, daga da kasa ba? Shin bai yi wa'azin ba a wurin waɗannan, karimci da tsiya, kin aure da zaman kin bukatun jiki, rayuwar zuhudu da coci? Gurguzancin Kirista ba komai ba ne illa ruwa mai tsarki, wanda mai wa'azi ya ke fesawa a kan zuciyoyi masu kuna na 'yan kama karya.

b) Gurguzanci na kananan 'yan burjuwazi

Sarakuna ba su ne kawai jinsi ba, wanda 'yan burjuwazi suka halaka, ba kawai jinsi, wanda halukan zamansa na wanzuwa ya kama da rushewa a cikin rayuwar burjuwazi ta zamani. Mazaunan biranen Shekarun Tsakiya da kananan masu mallakar gonaki su suka bar gado ga 'yan burjuwazi na zamani. A cikin waɗannan kasashe da suka ci gaba kaɗan a masana'antu da ciniki, waɗannan jinsuna biyu suna gabzawa bari da bari da 'yan burjuwazi masu tashi.

A cikin waɗannan kasashe wurin da ci gaban wayewar zamani ya zama a cike, sabon jinsi na kananan 'yan burjuwazi an kafa shi, suna tangaɗi tsakanin ma'aikata-talakawa da 'yan burjuwazi kuma da karin sashin rayuwar 'yan burjuwazi. 'Yan cinikin wannan jinsi, duk da haka, suna ɗuruwa a cikin ma'aikata-talakawa ta gasa, kuma kamar yadda masana'antun zamani su ke ci gaba, har sun ga lokaci na fuskantowa, lokacin da suka ga lokacin facewarsu duk kamar 'yantaccen sashin rayuwar zamani, domin ta samu canji, a cikin masu aiwatarwa, noma da ciniki ta masu kallo da mutane masu haya.

A kasashe kamar Faransi, wurin da manoma suka kunshi fiye da rabin 'yan kasa, ya zama bisa halitta cewar marubuta da suka goyi bayan ma'aikata-talakawa a daga da 'yan burjuwazi, su yi amfani a sukan mulkin burjuwazi, matsayin

manyansu masana'antun takandar sukari da na giya. Amma 'yan kama karya Ingila sun fi arziki, kuma duk da haka sun iya ambaton ba da sunayen hayarsu domin samun ribobi masu raguwa da yawa ko kaɗan mai shakka kamfanonin haɗin gwiwa. (*Bayanin Engels ga bugun Turanci na 1888*).

manoma da kananan 'yan burjuwazi, kuma daga cikin wannan matsayin sun kare amfanin jinsin ma'aikata. Ta haka tayar da Gurguzun kananan 'yan burjuwazi. Sismondi* shi ne shugaban wannan makaranta ba kawai a Faransi ba, amma har a Ingila.

Wannan makarantar Gurguzanci ta kawo lurar gaske ga rikantan halukan huldodin zama na aiwatarwar zamani. Ta bankada irin munafuncin masana tattali. Ta jaddada irin rashin fa'idar aikin inji da rabuwar aiki, tattarawar jari da gonaki a cikin 'yan hannuwa tsiraru; fiye da kamata aiwatarwa da rikirkita; ta nunar da tabbatar zuwan halakar kananan 'yan burjuwazi da manoma, tsiyar ma'aikata-talakawa, rashin tsari cikin aiwatarwa, babban rashin dai-dai a rarraba arziki, yakin masana'antu na halakawa tsakanin kasashe, ruguzawar tsofuwar hanyar kulluwa, ta tsaffin huldodin iyali da ta tsaffin kabilu.

A manufofi duk da haka, wannan irin salo na Gurguzanci ya angiza dawowar tsofuwar hanyar aiwatarwa da canji, kuma tare da su tsaffin huldodin dukiya da tsofuwar rayuwa, ko cusa hanyoyin aiwatarwa da canji na zamani a tsarin tsaffin huldodin dukiya, wanda ya zama, kuma wanda tilas zai zama, za ya fashe ta waɗannan manufofi. A sabili da haka duk na koma baya ne kuma na almara.

Ga kalmominsa na karshe: kungiyar sana'a ta shaguna domin aiwatarwa; huldodin dangin noma na da.

Haka dai lokacin da abubuwan tabbas na tarihi suka fito fili na duk abubuwa faruwa, irin wannan salon Gurguzanci za ya kare kawai a cikin bakin ciki.

c) *Gurguzancin Jamus ko na "gaskiya"*

Talifofin Gurguzu da na Kwaminis na Faransi, waɗanda suka sami asali daga angizon 'yan burjuwazi da su ke a kan mulki, su ne bayanin dagar adawa da wannan mulki, an

* *Sismondi, Jean Charles Leonard Simond de (1773 — 1842)* — masanin tattali da tarihi na Switzerland, wakilin kananan 'yan burjuwazi na Gurguzanci.

Sismondi bai fahinci irin abubuwan ci gaba na aiwatarwar manyan tajiranci ba, ya yi kokarin neman siffoti a tsaffin dokoki da al'adu, a oganaizan shagunan masana'antu da wannan a noma, duk ba su canta halin rayuwar ta canjin tattali ba. *Edita.*

kawo su Jamus a lokacin da 'yan burjuwazi a waccan kasa suka fara gasa da cikakkiyar sarauta.

Masanan kimiyyar filosofin Jamus, rabi da rabi na masanan filosofi waƙanda su ke son kalmomin zakin baki, cikin hanzari suka kwace waƙannan talifofi, da mantawa kawai da cewar lokacin da waƙannan rubutu suka yi hijira daga Faransi zuwa Jamus, halukan rayuwa a Faransi ba su yi hijira tare da su ba. A yin hulɗa da halukan rayuwar Jamus, waƙannan talifofin Faransi duk sun rasa muhimman-cin faratis na gaggawa da ɗaukan wuri tatacce na talifi. Talifofi tilas su samu halin surutun banza a kan wanzuwar halittar 'yan Adam. A sabili da haka, ga masana filosofin Jamus na karni na sha takwas, bukatun Turun Faransi na farko ba komai ba ne illa neman "hankalin faratis" a duk, da furtawar burin 'yan burjuwazi na Turu a Faransi ta bayar da alama a idanuwansu dokokin tatacciyar wasiyya, ta wasiyya kamar yadda ta tilasta, wasiyyar gaskiya ta duk 'yan Adam.

Aikin marubutan Jamus ya kunshi kawai kawo sababbin ra'ayoyi na Faransi a cikin mutunci da hankalin filosofinsu na jahiliyya, ko gane ra'ayoyin Faransi tare da ɓarin ra'ayin filosofi nasu.

Wannan ganewa tasu ta wanzu a hanya iri guda ga gane war harshen ketare wato ta fassara.

An sani sosai yadda sufaye suka rubuta ɓarkarkarun zama na zuhudan Katolik a kan rubutu, a cikin waƙanda ayyukan kilasikal na jahiliyya su ke. Marubutan Jamus sun juya wannan tafiya da talifin Faransi maras tsarki. Sun rubuta banzan filosofinsu a kasan asali na Faransi. Ga misali, a kasan sukan Faransi na hulɗoƙin kuɗi na tattali, sun rubuta "halakawar mutuncin 'yan Adam", a kasan sukan Faransi na kasar burjuwazi sun rubuta "kayarwar daniyar abu mai daraja" da sauransu.

Gabatarwar waƙannan jawaban zakin baki na filosofinsu a bayan rubutattun ra'ayoyin Faransi sun kira ta "filosofin taku", "Gurguzancin gaskiya", "kimiyyar Jamus ta Gurguzanci", "tushen filosofi na Gurguzanci" da sauransu.

Talifofin Gurguzu da Kwaminis na Faransi, wato duk a cike an dandanke su. Kuma tun da ya zama a hannun Bajamushe ya daina bayyana dagar jinsi da wani, Bajamushe ya tabbata cewa yana jin hankalin wuce "zamewa

gefe guda na Faransi” kuma da gabatar da ba bukatun gaskiya ba, amma bukatun Gaskiya; ba amfanin ma'aikatalakawa ba, amma amfanin halittar 'yan Adam duk, da ba sa cikin wani jinsi, waƙanda kawai suka ba a hakika ba, amma a samaniyar almarar filosofi.

Wannan Gurguzancin Jamus, wanda ya ɗauki aikinsa na ɗan makaranta sosai da dakewa da kuma sosai da yin tallansu da karfi, a halin da a ke ciki daki-daki na yar da amfani da kalmomi.

Yaƙin Jamus, musamman na 'yan burjuwazin Prussia, a daga da sarakuna da cikakkiyar mulukiya, a waƙansu kalmomi, kungiyar *liberal*, ya kara zafafa.

Ta wannan dogon fata domin damar da aka ba Gurguzancin “gaskiya” da sawa a daurar kungiyar siyasa da bukatun Gurguzu, na jefar da zagin al'ada a daga da hanyar *liberal*, a daga da gwamnatin wakilci, a daga da gasar 'yan burjuwazi, 'yancin burjuwazi na jaridu, dokokin burjuwazi, daidaici da 'yancin burjuwazi da wa'azi ga talakawa cewar ba abin da za su ci riba da asarar komai ta wannan kungiyar burjuwazi. Gurguzancin Jamus ya manta a lokacin, sukan Faransi, wanda sakaran amshinsa, na wanzuwar rayuwar zamani ta burjuwazi, da irin halukan tattalinta na wanzuwa, da tsarin mulkin siyasa, wato su ne abubuwa, waƙanda samunsu shi ne abu na wannan daga a Jamus.

Domin gwamnatoƙin Jamus tare da masu wa'azinsu, shaihunnai, junker* 'yan koma baya da jami'ai, ya zama abu mai ba da tsoro ga 'yan burjuwazi masu hari.

Karewa mai kyau bayan shan kwayoyi masu ɗaci na bulala da harsasai da waƙanda gwamnatoƙi, a waƙannan lokatai, suka ba wa boren jinsin ma'aikatan Jamus.

Idan Gurguzancin “gaskiya” ya amfani gwamnatoƙi kamar makamin a daga da 'yan burjuwazin Jamus, a lokaci guda, ya samu wakilcin sambet na amfanin 'yan koma baya, amfanin filistin na Jamus. A Jamus jinsin kananan 'yan burjuwazi, abin da karni na sha shida ya bari, tun wancan lokaci ya ke sake tashi a saluka iri-iri, shi ne tushen hakika na rayuwar abubuwan da su ke faruwa yanzu.

Kange wannan jinsi shi ne kange abubuwan da su ke faruwa a Jamus. Fifikon masana'antu da siyasa na 'yan bur-

* *Junker* — ma'abota kasa a Prussia. *Edita.*

juwazi yana samun harin rusawa; a bari guda, daga tattarawar jari; a bari guda, daga tashin ma'aikata-talakawan Turu. Suna tunanin cewa Gurguzancin "gaskiya" ya nunar da kashe tsuntsaye biyu da dutse guda. Ya warwatsu kamar annoba.

Rigar kyallen zaren gizo-gizo, mai adon sakar furannin zakin baki, da jikawa da hawayen tausayi, wannan kyallen dabo, da 'yan Gurguzun Jamus suka nade "dauwamammun gaskiya" domin karawa cikin ban mamaki karawar sayar da kayayyakin su a tsakanin wannan jama'a.

Kuma a barinsa, Gurguzancin Jamus ya amince a kari da kari kiransa kamar wakilin zakin bakin magana ta filistin na kananan 'yan burjuwazi.

Ya ambata cewar al'ummar Jamus ta zama samfurin al'umma, kuma filistin na kananan 'yan burjuwazi samfurin mutum. Ga ko wace rashin ma'anar wannan samfurin mutum a boye, da juyin ma'anar Gurguzu, a juye halinta na gaskiya. Ya kai zuwa matsakaicin tsawo na adawa da "rusawar rashin imani" ta halin Kwaminizim da ambaton fifikonsa da duk dagar jinsuna. Da 'yan abubuwan warewa kafan, duk abin da wai a ke kira littattafai bugun Gurguzu da Kwaminis a Jamus, su ke mallakar waɗannan talifofi masu kazanta da raunana*.

2. Gurguzancin koma baya ko na burjuwazi

Wani sashin 'yan burjuwazi yana son yin ado ga kuskurorin rayuwa, domin tabbatar da ci gaban rayuwar burjuwazi.

A wannan sashi akwai masana tattali, masu karumci, masu adanci, masu ciyar da halin zaman jinsin ma'aikata gaba, masu oganaizan sadaka, membobin kungiyoyin kare dabbobi daga rashin imani, maginan kungiyoyin daga da shan giya, kananan 'yan garambawul na asali na ko wane iri. Irin wannan Gurguzanci an tsara shi a cikakkun hanyoyi.

* Guguwar Turu ta 1848 ta share duk wannan hanya da warkar da son ungun kasuwar Gurguzanci. Babban wakili da salon kilasikal na wannan halin Mr. Karl Grün¹. (*Bayanin Engels ga bugun Jamusanci na 1890.*)

¹ Grün, Karl (1817—1887) — marubuci, karamin ɗan burjuwazin Jamus. *Edita.*

Muna iya kamo littafin Proudhon "Filosofin tsiya" kamar misalin wannan salo.

'Yan burjuwazin Gurguzu suna bukatar tabbatad da duk halukan wanzuwar rayuwar zamani, amma ba tare da daga da hatsarori da suka kama a sakamakon haka. Suna bukatar zaman halin rayuwa da a ke ciki yanzu ban da masu nema Turu da rarrabuwa. Suna bukatar 'yan burjuwazi ba tare da ma'aikata-talakawa ba. 'Yan burjuwazi suna tsammanin duniya da duk suka samu fifiko ita ce wadda ta fi; kuma Gurguzancin burjuwazi yana ci gaba da wannan tsarin ra'ayi mai taushi iri-iri ko ragin cikar hanyar. A neman ma'aikata-talakawa su tafiyar da hanyarsu a sabili da haka domin yin maci sambet a cikin rayuwar Baitil mukaddas, amma ana bukata a hakika cewar ma'aikata-talakawa su zama a cikin rayuwar zamani, amma su kawar da duk ra'ayoyin kiyayya da suka shafi 'yan burjuwazi.

Na biyu kuma wanda ya fi a faratis, amma ya fi zama a tsarin hanyar wannan Gurguzanci da tunanin kin ko wace kungiyar Turu a idanuwan jinsin ma'aikata, ta nunarwa ba kawai garambawul na siyasa ba, amma canji kawai a halukan zama, a huldodin rayuwa za ya zama domin amfaninsu. Ta canjin halukan zama, irin wannan salon Gurguzanci, duk da haka, bai fahinci rusawar huldodin 'yan burjuwazi na aiwatarwa ba, rusawa wadda yiwu kawai ta Turu, amma garambawul na mulki, a bisa tushen wadannan huldodin aiwatarwa; garambawul a sabili da haka babu canji a wadannan huldodi tsakanin jari da aikin haya, amma a fi za ya saukaka farashi da saukaka aikin mulkin gwamnatin burjuwazi.

Gurguzancin burjuwazi ya sami bayani isasshe, lokacin da kawai ya zama siffar maganar baki kawai.

'Yantaccen ciniki: domin amfanin jinsin ma'aikata. Karrarrun haraji: domin amfanin jinsin ma'aikata, kurkuku domin mutum guda domin amfanin jinsin ma'aikata. Wannan ita ce kalma ta karshe kuma manufar kalmar sosai ta Gurguzancin burjuwazi.

Gurguzancin 'yan burjuwazi duk a cikin wannan bayani: 'yan burjuwazi 'yan burjuwazi ne domin amfanin jinsin ma'aikata.

3. *Gurguzancin almarar suka da Kwaminizim*

A nan ba muna nuna talifin wanda a ko wane Turun zamani babba, ya ba da murya ga bukatun ma'aikata-talakawa (kamar rubutun Babeuf* da sauransu).

Harukan farko na ma'aikata-talakawa sambet su sami burukansu na jinsi, da aka yi a lokacin tashin hankalin duk lokacin da rayuwar sarauta aka kayar da ita, waɗannan haruka da kamata suka faɗi, a sabili da rashin ci gaban halin da ma'aikata-talakawa su ke ciki har da rashin halukan tattali domin 'yantarsu, halukan da har yanzu ba a gabatar da su ba, kuma ana iya gabatar da su a cikin zamannin 'yan burjuwazi kawai. Talifofin Turu da suka biyewa waɗannan farkon kungiyoyin ma'aikata-talakawa suna da halin kamatar talifofin koma baya. Suna wa'azin sufi domin duk mutane da salon daidacin bambarakwai.

Hanyoyin Gurguzu da Kwaminis a sosai, waɗanda aka kira na waɗannan Saint-Simon**, Fourier, Owen da sauransu da suka wanzu a cikin lokaci da wuri ba a ci gaba ba, da aka bayyana a sama, na daga tsakanin ma'aikata-talakawa da 'yan burjuwazi (duba babi na I. "Yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa").

Waɗanda suka kirkiƙiri waɗannan hanyoyi sun gani sosai gabar jinsuna har kamar takun waɗanda suka rusa a cikin rayuwar wanzuwa. Amma ma'aikata-talakawa an ɗauke su

* *Babeuf, Gracchus* (sunan hakika nasa François Noël) (1760—1797) — ɗan Turun Faransi, gagarumin wakilin Kwaminizim na almara. Ya yi oganaizan rayuwar asiri, ya shirya boren amfani da makamai, domin a kafa mulkin daniyar Turu domin kare amfanin jama'a talakawa da yawa. Makarkashiyar an bankada ta, kuma 27 ga Mayu 1797 aka kashe Babeuf. *Edita.*

** *Saint-Simon, Henry Claude* (1760—1825) — ɗan Gurguzun almara na Faransi, ya yi suka ga tsarin tajiranci da gabatar da shirinsa na canja rayuwa, a tushen gamayya. Saint-Simon ya ɗauka cewar sabuwar rayuwa tilas ta yi aiki da shigar jama'a tilas ta cancanta nasarorin aikinsu; ya gabatar da ra'ayi game da gamayyar masana'antu da kimiyya, game da shirin aiwatarwa na tsakiya. Amma ya ki yarda da taɓa dukiyar ware da ribar jari da kin yarda da dagar siyasa da Turu, bai fahinci aikin tarihi na ma'aikata-talakawa ba, ya ɗauka cewar garambawul na gwamnati a horon sabon addini zai kawo karshe ga gabar jinsuna.

Game da *Fourier* da *Owen* ka duba bayanin ga shafi na 18. *Edita.*

kamar cikin kuruciyarsu, ba tare da ko wane tarihin jinsi ba ko kungiyar siyasa 'yantacciya.

Tun da ya ke ci gaban gabar jinsuna akwai kusa da ci gaban masana'antu, halin zaman tattali, kamar yadda suka samu, ba su iya damar halukan abubuwa ba domin ceton ma'aikata-talakawa. Sun nema a sabili da haka kimiyyar rayuwa da sababbin dokokin rayuwa, waƙanda suka kir-kiri waƙannan haluka.

A maimakon takun tarihi shi ne takun kirkirarsu na kansu, a maimakon halukan tarihi na ceto — waƙansu abubuwan almara, kuma daki-daki oganaizan ma'aikata-talakawa a jinsi, sun canja oganaizan musamman rayuwa ta hanyoyin kirkirar mafarkinsu. Tarihin nan gaba ya bankada kansa, a idanuwansu, a cikin furofaganda da faratis a tafiyar da shirukansu na rayuwa.

A tsara shirukansu suna da hankali a tafiyar da babban abu na amfanin jinsin ma'aikata, a cewar shi ne jinsi da ya fi shan wuya. Kawai a bisa tushen cewar shi ne jinsi da ya fi shan wuya ta haka ma'aikata-talakawa su ke wanzuwa domin su.

Rashin ci gaban dagar jinsuna har da matsayinsu na kansu a cikin rayuwa, ya sa 'yan Gurguzu na irin wannan d'aukan kansu a zama 'yan fifiko zuwa duk gabar jinsuna. Suna bukatar kyautata halin zaman ko wane ɗan cikin rayuwa har wanda suka fi so. A sabili da haka sun yi roko ga rayuwa duk, ba tare da bambance jinsi ba har da fifiko ga jinsin mulki. Ta lokacin da mutane, nan take da sun fahinci hanyarsu, suka gani a shiri, wanda ya fi na wanda ya fi kamata domin rayuwa.

A sabili da haka duk sun ki yarda da takun siyasa, kuma musamman duk na Turu, suna bukatar samun burukansu ta hanyoyin lami lafiya, da karfafa, ta gwajuka kaƙan, za su fadi, kuma da karfin gwaji, domin share hanya domin sabuwar rayuwar Linjila.

Irin waƙannan hotunan almara na rayuwar nan gaba aka zana a lokacin da ma'aikata-talakawa ba su ci gaba ba da saka hanyar ra'ayin almara na matsayinsu, ra'ayinsu da ya shafi kamar bukatun ma'aikata-talakawa domin babban sake ginin rayuwa.

Amma waƙannan talifofin Gurguzu da Kwaminis sun kunshi abin suka. Suna sukan duk ko wane tushen rayuwar

da a ke ciki. Tun da ya ke sun cika da abubuwa da suka fi amfani domin wayar da kan jinsin ma'aikata. Matakan faratis da aka bayar da shawarwari, a cikinsu — kamar rushewar bambanci tsakanin birni da kauye, rushewar iyali, ta tafiyar da masana'antu a asusun waɗansu 'yan ware, kuma da aikin haya, ambaton jituwar rayuwa, rikadar kasa a saukakkiyar hanyar tafiyar da aiwatarwa, — duk waɗannan shawarwari sun nunar a fili kamatar bacewar gabar jinsuna wadda ta ke a wancan lokaci ta ke tasowa kawai, kuma wadda waɗannan talifofi aka amincewa a cikin farkonsu kuma da kin bayyanawar saluka kawai. Waɗannan shawarwari a sabili da haka masu halin almara ne kawai.

Muhimmancin Gurguzancin almarar suka da Kwaminizim na da juya baya ga hulɗar ci gaban tarihi. A gwar-gwadon kamar dagar jinsuna wadda ta ci gaba da ɗaukan tsarin matakin musamman, wannan nufin almara ya ɗaga a wuce, gasa, waɗannan sukan almara sun rasa darajar faratis, duk ya rasa gaskiyar rubutaccen ra'ayi. A sabili da haka ko da ya ke 'yan asalin waɗannan hanyoyi, a abubuwa da yawa, na Turu ne, irin almajiransu a saboda haka sun kawo kafuwar mazhabin koma baya. Sun riƙe ra'ayoyi na asalin masu gidajensu da karfi, a adawa da ci gaban tarihi na wayewar kan ma'aikata-talakawa. A sabili da haka sun tsaya kai da kafa su dakusa dagar jinsuna da sasantawa da gabar jinsuna. Har yanzu suna mafarkin gwajin kawowa a fili irin almararsu a rayuwa, na kafawar kungiyoyin *phalanstères*, na kafawar “mazaunai cikin kasa”, (“Home-colonies”), a kafawar karamar Icaria*, bugun aljihun Baitil mukaddas, domin kirƙirar duk waɗannan fadodin almara ya zamar musu tilas su yi kira ga zuciyoyi da jakankunan burjuwazi. Ta waɗannan mataƙai sun nutse a cikin 'yan Gurguzun koma baya da aka ambata a sama, da bambanta da waɗannan kawai da suka zama abin jelarsu, kuma a sa-

* *Phalanstères* su ne wuraren mazaunan Gurguzu a shirin Charles Fourier; Icaria shi ne sunan da aka ba Cabet ga kasar almararsa kuma daga baya ga mazauna ta Kwaminis a cikin Amirka. (*Bayanin Engels ga bugun Turanci na 1888.*)

Home-colonies (mazaunai a cikin kasa) su ne abin da Owen ya kira salon kungiyoyin Kwaminis nasa. *Phalanstères* su ne sunan da fadodin jama'a na shirin Fourier. Icaria shi ne sunan kasar almara, waɗanda hukumomin Kwaminis Cabet ya yi taswira. (*Bayanin Engels ga bugun Jamusanci na 1890.*)

bili da daukan wani irin imanin almara na abubuwan gawur-tattu masu faruwa a kimiyyarsu ta rayuwa.

Su a sabili da haka suna adawar sosai da duk takun siyasa a farin jinsin ma'aikata; irin wannan taku, a gare isu, za ya kawo kawai sakamakon daga makancewa da rashin ma ni da sabuwar Linjila.

Masu goyon bayan Owen a Ingila da mabiya Fourier a Faransi — na farko suna adawa da mabiya hanyar Charter* da na biyu a daga da masu neman garambawul**.

* *Hanyar Charter* — kungiyar Turun talakawa ta ma'aikatan Ingila, wadda ta wanzu a sabili da wahalolin tattali da rashin daidaiicin siyasa. An fara kungiyar a karshen shekaru na talatin ta tarukan masmitin da zanga-zanga mai yawa da ci gaba babu hutawa har farkon shekaru na 50 na karni na sha tara. *Edita.*

** Ana magana dangane da masu goyon baya jaridar *Réforme (Garambawul)* (Paris, 1843—1850), masu neman kafa jamhuriya da yin garambawul na dimokuradiyya da na rayuwa. *Edita.*

IV. MATSAYIN 'YAN KWAMINIS A HULDA DA JAM'IYYU DABAM DABAN NA ADAWA

Sashi na II ya fito da komai a fili na hulɗar 'yan Kwaminis da jam'iyyun jinsin ma'aikata da suka wanzu, kamar irin na masu goyon bayan Charter a Ingila da 'yan garambawul na noma a Amirka.

'Yan Kwaminis suna fama domin tabbatar da burukan gaggawa, domin tilasta amfanin yanzu na jinsin ma'aikata; amma a cikin kungiyar ta yanzu, har sun wakilci da ɗaukan lurar kungiyar nan gaba. A Faransi 'yan Kwaminis sun kulla kawance da Jam'iyyar Soshiyal-Dimokuraɗiyya* a daga da 'yan koma baya da 'yan ta-kife na burjuwazi, duk da haka ikon ɗaukan matsayin suka a dangane da bayanan zakin baki da mafarkai na ɗabi'un Turu.

A Switzerland suna goyon bayan 'yan ta-kife da makan- cewa a ganin tabbas cewar wannan jam'iyya ta kunshi masu gaba, sashin 'yan Gurguzun dimokuraɗiyya, a ma'anar Faransanci, sashin 'yan ta-kife na burjuwazi.

A Poland suna goyon bayan jam'iyya da ta tsaya kai da kafa domin Turun noma kamar tushe babba domin ceton

* Jam'iyyar a wancan lokacin tana da wakilci a majalisa na Ledru-Rollin, a cikin talifin Louis Blanc¹, a cikin jaridun kullum na *Réforme*. Sunan Soshiyal-Dimokuraɗiyya yana da alama tare da waɗanda suka kirKira, sashin jam'iyyar dimokuraɗiyya ta jumhuriya ta sha launin Gurguzanci na kari ko rage. (*Bayanin Engels ga bugun Turanci na 1888*.)

Jam'iyyar a Faransi, wadda a wancan lokaci ta kira kanta ta Soshiyal-Dimokuraɗiyya ta samu wakilcin a rayuwar siyasar Ledru-Rollin da talifin Louis Blanc; a sabili da haka ta bambanta da Soshiyal-Dimokuraɗiyya ta Jamus. (*Bayanin Engels ga bugun Jamusanci na 1890*.)

¹ *Ledru-Rollin, Alexandre Auguste* (1807—1874) — marubucin Faransi kuma jami'in siyasa, ɗaya daga cikin shugabannin kananan 'yan burjuwazin dimokuraɗiyya, editan jarida *La Réforme*, a 1848 ɗan gwamnatin lokaci.

Blanc, Louis (1811—1882) — karamin ɗan Gurguzun burjuwazi na Faransi, masanin tarihi, jami'in Turun 1848—1849, wanda ya tsaya a matsayin yarjejeniya da 'yan burjuwazi. *Edita*.

kasa, waccan jam'iyya, wadda ta da yin farsa ga dagar amfani da makamai na Cracow a 1846*.

A Jamus sun yi yaƙi tare da 'yan burjuwazi duk wurin da suka yi takun Turu a fama da kin cikakkiyar mulukiya sam, mallakar gonaki na sarauta da kananan 'yan burjuwazi.

Amma ba su taɓa dainawa daidai da kankani ba, cusawa a cikin jinsin ma'aikata kiyayyar gaba tsakanin 'yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa, domin cewar ma'aikatan Jamus sambet suna iya amfani, kamar makamai da yawa a fama da 'yan burjuwazi, halukan rayuwa da na siyasa, cewar 'yan burjuwazi tilas a kamata su gabatar da fifikonsu, kuma domin wannan, bayan faɗuwar jinsunan 'yan koma baya a Jamus, famar adawa da 'yan burjuwazi da kanta cikin gaggawa ta fara.

'Yan Kwaminis sun mayar da hankalinsu duk ga Jamus, domin waccan kasa tana dab da Turun burjuwazi, wanda ya tilasta a yi cikin sharuɗɗan ci gaba na wayewar kai na Turai da karin ci gaban ma'aikata-talakawa, fiye da Ingila, lokacin karni na sha bakwai, kuma da na Faransi a karni na sha takwas, kuma a sabili da haka Turun burjuwazi a Jamus za ya zama a kaiwa cikin gaggawa Turun ma'aikata-talakawa.

A takaice, 'yan Kwaminis a ko ina suna goyon bayan ko wace kungiyar Turu a daga da zaman rayuwa da tsarin odar siyasa.

A cikin duk waɗannan kungiyoyi sun kawo gaba, kamar matsalar jagora a ko wanne, matsalar dukiya, ba tare da bambancin matakin cin gaba a lokacin ba.

A karshe 'yan Kwaminis suna aiki a ko ina domin haɗa kai da yarjejeniyar tsakanin jam'iyyun dimokuraɗiyya na duk kasa.

'Yan Kwaminis sun raina boye ra'ayoyinsu da manufofinsu. A fili sun bankada cewar burinsu za ya iya tabbata kawai ta kayarwa da karfi duk tsarin zaman rayuwa mai wanzuwa. Kyale jinsunan mulki su girgide a gaban Turun Kwaminis. Ma'aikata-talakawa ba abin da za su rasa ba sai sarfokinsu. Duk duniya da za su ci nasara.

MA'AIKATA-TALAKAWA NA DUK KASASHE, KU HADA KAI!

* Babban wanda ya gabatar da bore, wanda aka shirya a Kasashen Poland a Fabrairu 1846, da nufin kwaton kai na Poland, 'yan Turun na Poland 'yan dimokuraɗiyya ne. *Edita.*

K'A'IDODIN KWAMINIZIM*

Tambaya ta 1: Mene ne Kwaminizim?

Amsa: Kwaminizim tsarin ra'ayin halukan zama domin 'yantar ma'aikata-talakawa.

Tambaya ta 2: Mene ne ma'aikata-talakawa?

Amsa: Ma'aikata-talakawa jinsin rayuwa ne wanda daga sayar da karfin aikinsu su ke samun abubuwan masarufi ba ta samun riba daga jari ba; waɗanda duk farin ciki da baƙin ciki, rayuwarsu da mutuwa, duk zamansu ya dangana da bukatun aiki, tun da ya ke haka ne, a bisa waɗansu lokatai na kyawawan biznes da lokatan munanan biznes, a sakamakon tashi da faɗuwar gasa maras kangewa. Ma'aikata-talakawa ko jinsin ma'aikata-talakawa, a kalma guda, shi ne jinsin mai aiki na karni na sha tara.

Tambaya ta 3: A sabili da haka tun lokacin da ko da ma'aikata-talakawa ko babu ne?

Amsa: A'a, ba ko da yausha ba. Matalautan jama'a da jinsunan masu aiki ko da yausha sun wanzu kuma jinsunan masu aiki kusan duk lokaci sun zama matalauta. Amma irin waɗannan matalauta, irin waɗannan ma'aikata, waɗanda suka zauna a cikin waɗannan sharuɗɗa da aka nuna, wato ma'aikata-talakawa, sun wanzu ba ko da yausha ba haka kamar ba ko da yausha ba gasa ke da cikakken 'yanci da rashin iyaka.

Tambaya ta 4: Ta yaya ma'aikata-talakawa suka tashi?

Amsa: Ma'aikata-talakawa sun tashi a sakamakon Turun

* Aikin F. Engels *Ka'idodin Kwaminizim* shi ne tsarin shirin Kungiyar 'yan Kwaminis. Taro na Biyu na Kungiyar 'yan Kwaminis (29 ga Nuwamba zuwa ga 8 ga Disamba, 1847) ya ba K. Marks da F. Engels tsara shirin a salon shela. A rubuta "Shelar manufar Jam'iyyar Kwaminis" maginan Marksanci sun yi amfani da waɗannan bayanai da aka gabatar da su a cikin *Ka'idodin Kwaminizim*. *Edita.*

masana'antu da ya afku a Ingila rabin karnin na biyu da ya wuce kuma wanda ya maimaita kansa tun lokacin a duk kasashen da kansu ya waye na duniya. Wannan Turun masana'antu ya samu a sabili da kirkirar inji mai amfani da tururi, injinan murze zare na saka iri-iri, da kuma injina da yawa na makanikanci. Waɗannan injina da su ke da tsadar gaske, waɗanda manyan tajirai ne za su iya sayensu, sun canja duk tsarukan aiwatarwa da suka wanzu kwata-kwata da fancakalar da duk ma'aikata, dalili injina sun kawo arahar da kayayyaki da suka fi, fiye da waɗanda ma'aikata da wilikan saka da ba su cika ba da kayan sakar hannu suka yi. A sabili da haka waɗannan injina sun miƙa duk masana'antu a hannuwan manyan tajirai da barin ma'aikata da dukiyar (kayayyakin ayyuka, sandan saka da sauransu) da ba ta da daraja, domin tajirai nan da nan za su mallaki komai kuma babu abin da zai saura domin ma'aikata. A wannan hanya tsarin masana'anta aka gabatar da shi a shirin aiwatarwar kyallaye. Gabatar da inji da tsarin masana'antu nan take da bayarwa, ci gabanta cikin gaggawa ya mamaye duk reshinan masana'antu, musamman na saka da bugun littattafai, yin tukwane da aiwatarwar kwanuka. Kari da karin aka raba aiki tsakanin ma'aikata da yawa, domin ma'aikaci wanda a lokacin da ya ke yin duk aiki, yanzu kawai yana aiwatar da sashinsa. Rabuwar aiki ta ba da damar bayar da kayayyaki da karin gaggawa da araha. Ta rage aiki na ko wane ma'aikaci da saukin gaske, dauwamar maimaita tafiyar da makanikanci, wadda inji za ya iya, ba kawai a daidai sarai ba, amma har da kyakkyawa da ta fi. A wannan hanya, duk waɗannan resuna na masana'anta ɗaya bayan ɗaya sun faɗi a daniyar inji mai aiki da tururi, injina da tsarin masana'anta, kamar irin masaku da masana'antun murza zare. Kuma a sabili da haka duk sun faɗa a hannuwan manyan tajirai, kuma a nan ma'aikata an kange karshen digon 'yancinsu. Daki-daki ba kawai a *manufacture* ba a ma'anar wannan kalma, amma sana'o'in hannu su kuma suna karuwa da faɗawa karkashin daniyar hanyar masana'anta, domin a nan manyan tajirai sun ture kananan iya-yen shagunan sana'a zuwa gefe ta karfafa manyan shagunan aiki, waɗanda aka rage kashe kuɗi da aiki da za a iya rabawa a tsakanin ma'aikata. A wannan hanya a duk kasashen da kai ya waye kusan a cikin duk resunan aikin aiwatarwar

manyan masana'antu ta kafu a duk waɗ'annan resunan sana'ar hannu, *manufacture* sun kayar da su. A sakamakon haka, jinsunan tsakiya na da, musamman kananan masu sana'ar hannu kwararru, sun sake kara tura su halaka, wurin da na ma'aikata duk kwata-kwata an canja shi, kuma sababbin jinsuna biyu da su ke haɗiye sauran jinsunan sun fito a suna:

I. Jinsin manyan tajirai, waɗ'anda a kasashen da kai ya waye tuni yanzu kusan suna riƙe da duk hanyoyin masarufi da danyun kayayyaki da kayayyakin ayyuka (injinan masana'antu da sauransu), da a ke bukata domin aiwatarwar kayayyakin masarufi. Wannan jinsin 'yan burjuwa ko 'yan burjuwazi ne.

II. Jinsin waɗ'anda ba su da mallakar komai, waɗ'anda ya zamar musu tilas su sayar da aikinsu ga 'yan burjuwa domin su sami abin da ya kamata domin rayuwa a canji. Wannan jinsi ana kiransa jinsin ma'aikata-talakawa ko ma'aikata-talakawa.

Tambaya ta 5: A karkashin waɗ'anne sharuɗɗa ne wannan sayar da aiki da ma'aikata-talakawa ga 'yan burjuwa ya ke faruwa?

Amsa: Aiki kaya ne kamar ko wane iri kuma farashinsa ana lura da shi ta doka iri guda kamar na ko wane irin kaya. Farashin kaya a karkashin daniyar manyan masana'antu ko 'yantacciyar gasa, wadda kuma za mu gani, manufa iri guda a gwargwado daidai da kuɗin kashewa domin aiwatarwar wannan kaya. Farashin aiki, a sabili da haka daidai ya ke da kuɗin kashewa domin aiwatar da aiki. Wannan yana nufin da kuɗin sosai jimlar kayayyakin masarufi da a ke bukata domin ma'aikaci ya cancanta yin aiki da kare jinsin aiki daga mutuwa. A sabili da haka, ma'aikaci ba zai sami fiye da aikinsa ba a kamatar wannan manufa; farashin aiki, ko albashi, za ya fi kanƙanta, wanda a kalla a ke nema domin rayuwa. Tun da biznes yanzu ya lalace, yanzu ya fi, ma'aikaci na samun kari, yanzu ragi, kamar yadda mai masana'anta yanzu ya ke samun kari, yanzu ragi domin kayansa. Amma kamar yadda mai masana'anta ya ke samu a gwargwado, ko lokacin da kyau ko babu kyau, ba kari ko ragi ba ga kuɗin kashewa domin aiwatarwar kayansa, haka kuma ma'aikaci a gwargwadon yana samu, ba kari ko ragi ba fiye da kalla. Wannan dokar tattali za a

fi amfani da ita a yawan karuwar duk resunan aikin manyan masana'antu na d'aukarsu.

Tambaya ta 6: Waɗanne jinsunan aiki suka wanzu kafin Turun masana'antu?

Amsa: Dangantaka a bambancin mataakai na ci gaban rayuwa, jinsunan masu aiki suna zaune a halukan zama daban daban da tsayawa a hulɗoɗi iri-iri ga mukaman jinsunan mallaka da mulki. A lokatan jahiliyya mutane masu aiki *bayin* masu mallakarsu ne, kamar yadda har yanzu su ke a kasashen da su ke baya kuma har da sashin Kudu na Amirka. A Shekarun Tsakiya akwai *manoma masu yin noman bauta* da su ke karkashin masu mulkin gonaki, kamar yadda su ke a Hungary, Poland da Rasha. A Shekarun Tsakiya kuma har ya zuwa Turun masana'antu akwai a birane masu sana'ar hannu ta yin aiki domin kananan 'yan burjuwazi iyayen shagunan sana'a, da ci gaban *manufacture* daki-daki suka haɗu da ma'aikatan *manufacture* da yanzu manyan tajirai suka haya.

Tambaya ta 7: A wace hanya ma'aikaci-talaka ya bambanta da bawa?

Amsa: Bawa an sayar da shi har abada, ma'aikaci-talaka tilas ya sayar da kansa ta rana da awa. Ko wane bawa a ware dukiyar mai gida *guda*, yana da girantin abin rayuwa har idan kawai ta amfanin mai gidansa, duk da balbalce-warsa; ko wane ma'aikaci-talaka a ware dukiyar, kamar yadda ya ke, na duk *jinsin* burjuwazi, wanda aikinsa a ke saye kawai lokacin da wani ya ke bukatarsa; ba shi da girantin abin rayuwa. Wannan abin rayuwa kawai girantin ga *jinsin* ma'aikata-talakawa duk. Bawa na tsayawa a wajen gasa, ma'aikaci-talaka na tsayawa a ciki da jin duk faɗi da karuwar farashi a kansa. Bawa ana kiɗaya shi kamar abu, amma ba ɗan cikin rayuwar jama'a ba. Ma'aikaci-talaka ana dubansa kamar mutum, kamar ɗan cikin rayuwa. A sabili da haka, bawa na iya samun rayuwa da ta fi fiye da ma'aikaci-talaka, amma ma'aikaci-talaka mallakar mataki na saman rayuwa da ta ci gaba kuma shi da kansa yana tsaye a matakin sama fiye da bawa. Bawa na 'yantar da kansa ta halaka daga duk hulɗoɗin dukiyar ware kawai ta hulɗar bauta, kuma ta haka shi da kansa ma'aikaci-talaka; ma'aikaci-talaka za ya iya 'yantar da kansa kawai ta halaka duk dukiyar ware.

Tambaya ta 8: A wace hanya ma'aikaci-talaka ya bambanta da manomi mai yin noman bauta?

Amsa: Manomi mai yin noman bauta yana da mallakar da amfani da kayan aiwatarwa, karamar gona wadda ta ke ba da sashin abin da ya yi na noma ko yin wani aiki. Ma'aikaci-talaka yana aiki da kayayyakin aiwatarwa mallakar wani domin amfanin wani, da samun sashin riba a maimakon aikinsa. Manomi mai yin noman bauta na bayarwa, ma'aikaci-talaka ana ba shi. Manomi mai yin noman bauta yana da girantin abin rayuwa, ma'aikaci-talaka ba shi da shi. Manomi mai yin noman bauta ya fita daga cikin gasa, ma'aikaci-talaka ya tsaya a ciki. Manomi mai yin noman bauta ya 'yantar da kansa ta gudu zuwa birni da zama mai sana'ar hannu na kansa ko ta ba wa ma'abocin kasa nasa kuɗi a maimakon aiki da aiwatarwa ta haka a zama 'yantaccen mai haya; ko ta korar mai gidansa, mai sarauta da zama mai dukiyar ware ta kansa, a taƙaice ta shiga a hanya guda ko wata cikin jinsuna masu mallaka da gasa. Ma'aikaci-talaka yana 'yantar da kansa ta halaka gasa, dukiyar ware da duk bambancin jinsuna.

Tambaya ta 9: A wace hanya ma'aikaci-talaka ya bambanta da mai sana'ar hannu?*

Tambaya ta 10: A wace hanya ma'aikaci-talaka ya bambanta da ma'aikacin *manufacture*?

Amsa: Ma'aikacin *manufacture* na karni na sha shida da sha takwas kusan ko ina yana da mallakar kayan aikinsa na aiwatarwa: kayan saka, kayan mirza zare da karamar gona da ya ke nomawa lokacin hutunsa. Ma'aikaci-talaka ba shi da waɗannan abubuwa. Ma'aikacin *manufacture* yana zaune kusan duk a kauye fi ko ragin hulɗoɗin tsofaffin al'adu tare da ma'abocin kasa nasa ko wanda ya ba shi aiki. Ma'aikaci-talaka a babban sashi yana zaune a manyan birane, tare da mai ba shi aiki yana da hulɗar kuɗi kawai. Ma'aikacin *manufacture* wanda manyan masana'antu suka kwace daga halukan zama na mulkin iyali, rasa dukiyar da ya ke mallaka, a sabili da haka shi da kansa ya zama ma'aikaci-talaka.

Tambaya ta 11: Mene ne sakamakon gaggawa na Turun masana'antu da rabuwar rayuwa ta 'yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa?

* A nan Engels ya bar wuri domin rubuta amsa. *Edita.*

Amsa: A wuri na farko, tun da ya ke aikin inji farashinan kayayyakin masana'anta a kai a kai na raguwa, tsofuwar hanyar aiwatarwa ta *manufacture* ko masana'anta da aka kirƙira ta aikin hannu kwata-kwata an halaka ta a duk kasashen duniya. Duk kasashen rabi da rabi na kidahumanci, waɗanda a kari ko rabi suka katse daga ci gaban tarihi kuma waɗanda masana'antunsu har yanzu suka sami tushen *manufacture*, an tilasta musu su ja daga kaɗaitaka. Sun sayi kayayyakin da suka fi araha na Ingila da barin ma'aikatan *manufacture* nasu su halaka. A sabili da haka waɗannan kasashe ba su san ci gaban ba a shekaru dubbai, kamar Indiya ga misali, sun sami Turu daga sama zuwa tushe har da China yanzu tana maci zuwa Turu. A sabili da haka inji wanda aka kirƙira a Ingila yau, a cikin shekara ya hana miliyoyin ma'aikatan China abincinsu na kullum. A wannan hanya manyan masana'antu sun kawo wa al'umman duniya a hulɗodin guda da wani, sun share duk kananan kasuwoyi da zama kasuwa guda ta duniya, ko ina sun share hanya domin wayewar kai da ci gaba kuma abubuwa sun kai wurin da komai da sun faru a kasashen da kai ya waye suna shafar duk sauran kasashe. A sabili da haka, idan ma'aikatan Ingila ko Faransi suka 'yantar da kansu yanzu, wannan zai cuso Turaye a duk sauran kasashen, waɗanda da gaggawa ko daga baya za su kawo ceton ma'aikatan can.

Na biyu, duk wurin da manyan masana'antu suka canji *manufacture*, Turun masana'antu ya ciyar da 'yan burjuwazi gaba, arzikinsu da mulkinsu zuwa babban wuri da mayarwa na farkon jinsi a kasa. Sakamakon shi ne duk abin da ya faru, 'yan burjuwazi na d'auka mulkin siyasa a hannuwansu da kayar da jinsunan mulki — 'yan mulkin kama karya, mazaunan birane a Shekarun Tsakiya da su ke yin aiki a shagunan gamayya da ya ke da cikakkiyar mulkiya mai wakiltar biyu. 'Yan burjuwazi sun halaka mulkin kama karya, sarauta, ta hana gado domin babban da ko hana rarabuwar gonaki da fa'idodin sarauta. 'Yan burjuwazi sun halaka mulkin mazaunan biranen Shekarun Tsakiya ta rusa duk fa'idodin masu sana'ar hannu. Sun canjin biyun ta 'yantacciyar gasa, wato irin rayuwar inda kowa yana da damar aiki a ko wane fannin hanyar masana'antu, kuma da babu abin da zai hana shi a wannan, amma sai rashin isar jari.

Gabatar da 'yantacciyar gasa, a sabili da haka, ta kunshi ambaton jama'a cewar tun da ya ke haka ne, 'yan rayuwa sun zama kawai ba daidai ba, idan har jarinsu bai zo daya ba, wannan jari shi ne mulki, kuma tun da ya ke haka ne, tajirai 'yan burjuwazi sun zama 'yan jinsi na farko a rayuwa. Amma 'yantacciyar gasa ta kamata da farko a ci gaban manyan masana'antu domin kawai ta haka ne manyan masana'antu za su girma. Nan take da 'yan burjuwazi sun halaka mulkin rayuwa ta sarauta da mazaunan birane na Shekarun Tsakiya, kuma ta halaka mulkin siyasarsu. A zama jinsin farko na rayuwa, 'yan burjuwazi sun ambata cewar su ne jinsin farko a filin siyasa. Sun yi haka ta kafa hanyar wakilci wadda ta zama daidacin burjuwazi a gaban doka, da amincewa bisa doka 'yantacciyar gasa, wadda a kasashen Turai aka gabatar a samfurin mulukiyar mai tsarin mulki. A karkashin mulkiyoyi masu tsarin mulki, waɗannan kawai suna da iya yin zaɓe, waɗanda su ke da wani jari, wato a ce, 'yan burjuwazi; waɗannan 'yan burjuwazi masu zaɓe suna zaɓen 'yan majalisa, kuma waɗannan 'yan majalisa 'yan burjuwazi suna da ikon hana haraji, zaɓen gwamnatin burjuwazi.

Na uku, Turun masana'antu ya gina ma'aikata-talakawa kamar yadda ya gina 'yan burjuwazi. A hulɗa iri guda da 'yan burjuwazi suka sami arziki, ma'aikata-talakawa sun kara yawa. Tun da ya ke ma'aikata-talakawa za a iya daukansu aiki kawai ta jari kuma tun da jari za ya iya karuwa kawai a lokacin da ya dauki aiki, karuwar ma'aikata-talakawa tana kara da girmaman jari. Turun masana'antu ya tattara 'yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa a manyan birane, da za a iya tafiyar da masana'antu a fin cin riba kuma ta wannan haɗawa tare ta talakawa da yawa a wuri *guda* ya sa ma'aikata-talakawa da kansu su gane karfinsu. Bugu da kari, karuwar ci gaban Turun masana'antu, karuwar kirƙirar injina, da su ke kayar da aikin hannu, manyan masana'antu, kamar yadda muka faɗi, suna karuwar a dandane albashi da rage shi a kalla ta haka da sa matsayin zaman ma'aikaci-talaka a karin cakudewa. A sabili da haka, karuwar rashin kwanciyar hankalin ma'aikata-talakawa, a hannu guda, da kuma karuwar karfinsa, a daya barin, Turun masana'antu ya shirya hanya domin Turun rayuwa daga wajen ma'aikata-talakawa.

Tambaya ta 12: Waɗanne karin sakamakon ne na Turun masana'antu?

Amsa: Injin tururi da sauran injinan manya na masana'antu sun kirƙiri hanyoyin ba da damar a gajeren lokaci da karamin farashi ƙaruwar aiwatarwar masana'antu da rashin iyaka. 'Yantacciyar gasa, sakamakon manyan masana'antu sun samu a sabili da samun aiwatarwa da yawan gaske, cikin gaggawa ta zafafa; tajirai da yawa sun shiga da kansu a masana'antu kuma nan gaba za su aiwatar da kayayyaki fiye da bukata. Sakamakon kayayyakin da aka yi, ba za a iya sayar da su ba, kuma abin da wai a ke kira rikicin ciniki ya tabbata. Masana'antu tilas su tsaya cik, masu masana'antu su karye, kuma ma'aikata su rasa abin samun abinci. Bala'i ya shigo. Bayan ɗan lokaci sai a sayar da kayayyakin aiwatarwa na rara, masana'antu sun dawo da aiki, albashi ya ƙaru kuma biznes ya ƙara bunƙasar gaske. Amma ba da daɗewa ba, a nan gaba kayayyaki an aiwatar da su da yawa, wani rikicin ya dawo, shiga irin wannan ya afku a lokacin da. Haka tun farkon wannan ƙarni tsarin zaman masana'antu bi da bi na samun ƙaruwa da faɗuwar farashi tsakanin lokatai na yalwa da lokatan rikici da irin waɗannan rikitai da su ke faruwa a kai a kai bayan shekaru biyar zuwa bakwai, ko wane lokaci suna kawo bala'i domin ma'aikata, tashin hankalin Turun duk da babban hatsarin duk rayuwar da a ke ciki.

Tambaya ta 13: Waɗanne irin kudiri za a ɗauka game da waɗannan rikitai na ciniki da su ke faruwa a kai a kai?

Amsa: *Da farko,* ko da ya ke a mataki na farko na wannan ci gaba manyan masana'antu suna kirƙirar 'yantacciyar gasa, yanzu sun cika sun batse da 'yantacciyar gasa; gasa kuma a duk tafiyar da aiwatarwar masana'antu na waɗansu 'yan ware yanzu sun zama abin domin manyan masana'antu suka afka sarƙoƙi, waɗanda kuma tilas su katse; cewar manyan masana'antu idan suna bisa sharuɗɗan yanzu za su kawo maimaitawar rikicin ko waɗanne shekaru bakwai, waɗanda ko wane lokaci su ke yin hari ga duk wayewar kai ba kawai kai ma'aikata-talakawa a cikin mugun hali ba, amma har da kawo halakar manyan 'yan burjuwazi; a sabili da haka tilas a ki manyan masana'antu wanda, ba shi yiwuwa, ko amincewar sun kamata domin duk sabuwar

kungiyar rayuwa, wadda babu sauran masu mallakar masana'antun ware, gasa da juna, amma sai duk jama'a ne za su tafiyar da aiwatarwar masana'antu a bisa shiryayyen shiri kuma a bisa bukatar duk 'yan cikin rayuwa.

Na biyu, cewar manyan masana'antu da kuma faɗaɗa-war maras iyaka ta aiwatarwa ta ba da damar kawowar tsarin odar rayuwa, wanda a ciki duk bukatun kamata na rayuwa an aiwatar da su domin duk 'yan cikin rayuwa za su sami damar ciyarwa gaba da amfani da duk ikunansa da himmominsa a cikakken 'yanci. A sabili da haka sosai cewar darajar manyan masana'antu, wadda a cikin halin yanzu na aiwatarwar rayuwa duk muni da rikitai na ciniki, ta yi daidai a karkashin kungiyar rayuwa dabam a rusa muni wannan da duk waɗannan faɗuwa da tashin farashi mai hatsari.

A sabili da haka an gasgata:

1. cewar a lokacin yanzu duk waɗannan cutuka za a iya bayyana su a tsarin odar rayuwa, wanda yanzu ba shi cancanta halukan da a ke ciki;

2. kuma hanyoyin sun shiryu domin mikawa a rusawa a cike waɗannan cutuka ta cikin kafa sabuwar tsarin rayuwa.

Tambaya ta 14: Wane irin tsarin rayuwa sabo za ya zama?

Amsa: Da farko duk sabon tsarin rayuwa za ya dauki tafiyar da masana'antu da duk reshunan aiwatarwa daga cikin hannuwan 'yan ware da yin gasa a junansu kuma a maimakon haka tafiyar da duk waɗannan reshunan aiwatarwa da yawan rayuwa duk, wato a bisa bukatun rayuwa kuma da shigar duk 'yan cikin rayuwa. A sabili da haka za ta kawar da gasa da canja ta da gamayya. Tun da ya ke tafiyarwar masana'antu na 'yan ware hakkun yana kai wa zuwa mallakar ware kuma tun da ya ke gasa ba komai ba ce illa halin da a ke tafiyar da masana'antu ta masu mallakar ware, mallakar ware ba a iya ware ta daga tafiyarwar ware ta masana'antu da gasa. Sabili da haka mallakar ware ita kuma tilas za a rusa ta, kuma a wurinta za a sami amfanin duk na duk kayayyakin aiwatarwa da rarrabawar kayayyakin da aka aiwatar ta yarjejeniyar duk, ko abin da a ke kira dukiyar duk. Rusawar mallakar ware ta fi duk bayyanawa a 'yan kalmomi da fin halin bayyanawa na rikidarwar duk hanyoyin rayuwa da ke biyewa daga ci gaban ma-

sana'antu, kuma a sabili da haka ya zama daidai cewar wannan shi ne tushen gabatarwa gaba na 'yan Kwaminis.

Tambaya ta 15: Shin kuwa rusawar dukiya ba ta yiwuwa da wuri?

Amsa: Daidai ne. Ko wane irin canji na tsarin rayuwa, ko wane Turu a huldodin dukiya shi ne sakamakon tushen kirƙirar sababbin kungiyoyin aiwatarwa, waɗanda ba su zama daidai da na tsofaffin huldodin dukiya ba. Dukiyar ware ita da kanta ta taso a wannan hanya. Domin dukiyar ware ko da yausha ba ta wanzu ba, amma lokacin wajen karshen Shekarun Tsakiya sabon salon aiwatarwa aka gabatar da shi a tsarin *manufacture*, wanda ba ya gamuwa da dukiyar sarauta da ta shaguna, wannan tsarin *manufacture* wanda ya girma kwarai a fin tsofaffin huldodin dukiya, kirƙirar sabon salon na mallaka — mallakar ware. Babu sauran salon dukiya da ya fi domin tsarin *manufacture* kuma a mataki na farko na ci gaban manyan masana'antu, babu wani tsarin rayuwa fiye da wanda mallakar ware ta kafa. Idan har ba za a aiwatar ba da isasshe ba kawai domin duk ba, amma har da ba da rarar kayayyakin da aka aiwatar domin karuwar jarin rayuwa domin kara ci gaban kungiyoyin aiwatarwa, idan har tilas samun jinsin mai danniya, mai mulki a kan kungiyoyin aiwatarwa na rayuwa, da kuma jinsin matsiyata da a ke zalunta. Hanyar da waɗannan jinsuna suka kunsu za ta danganta da matakin ci gaban aiwatarwa. A cikin Shekarun Tsakiya da aka danganta da noma, mun ga ma'abocin kasa da manomi mai yin noman bauta; birane na bayan Shekarun Tsakiya suna ba mu uban shagunan sana'a da mai sana'a ta yin aiki masa da leburan rana; karni na sha bakwai masu mallakar *manufacture* da ma'aikacin *manufacture*; karni na sha tara babban mai mallakar masana'anta da ma'aikaci-talaka. Abu ne da ya ke faruwa cewar kungiyoyin aiwatarwa har yanzu ba su ci gaba ba sosai a aiwatar da isassun kayayyaki domin duk, da mallakar ware ta dauke 'yanci, iyaka ga ci gaban waɗannan kungiyoyin aiwatarwa. Yanzu duk da haka, lokacin da ci gaban waɗannan manyan masana'antu, *da farko* ya kirƙiri jari da kungiyoyin aiwatarwa a malejin da ba a saurara ba da hanyoyin wanzuwa domin ninkawar waɗannan kungiyoyi a ɗan gajeren lokaci; *na biyu*, waɗannan kungiyoyin aiwatarwa suka tattaru a cikin hannuwan 'yan burjuwazi kaɗan bayan

babban sashin jama'a yana ta fadawa a cikin ma'aikata-talakawa, kuma halin zamansu yana kara fancakala da rashin daurewa a maleji guda da arzikin 'yan burjuwazi ya ke ninkawa; *na uku*, lokacin da waɗannan gawurtattu da nin-kawar kungiyoyin aiwatarwa sun wuce dukiyar ware da 'yan burjuwazi waɗanda a zaune ana samun rikitai a cikin tsarin rayuwa — yanzu ne kawai rusawar dukiyar ware ta zama mai yiwuwa kawai da kuma abar kamata.

Tambaya ta 16: Shin kuwa yana yiwuwa a kawo rusa-war dukiyar ware ta hanyoyin zaman lafiya?

Amsa: Za a bukata cewar yana iya faruwa, kuma 'yan Kwaminis a hakika za su zama na karshe a fama da ita. 'Yan Kwaminis sun sani sosai cewar duk makarkashiyar ba kawai maras amfani ba, amma har da lahani. Sun sani sosai cewar duk Turaye ba a yi bisa sa kai da oda ba, amma ko ina kuma a duk lokatai su ne sakamakon abubuwa da a ke ciki a 'yance sosai na bukata da shugabancin waɗansu jam'iyyu da duk jinsuna. Amma duk da haka sun gani cewar ci gaban ma'aikata-talakawa na kusa a cikin ko wace kasa wayayyiya ta yin tursasawar karki, kuma a sabili da haka abokan adawa da 'yan Kwaminis suna koƙarin ta ko wace hanya ciyar da Turu gaba. Idan har ma'aikata-talakawa da aka zalunta a karshe za su shiga cikin Turu, mu 'yan Kwaminis sa'ilin nan za mu kare ma'aikata-talakawa a hakkun har kuma yanzu ta kalmomi.

Tambaya ta 17: Shin kuwa yana yiwuwa halaka dukiyar ware da naushi guda?

Amsa: A'a, irin wannan abu ba shi yiwuwa kamar ba shi yiwuwa a *naushi guda* ninka kungiyoyin aiwatarwa da su ke a wanze yanzu zuwa malejin kamata domin kirƙirar tatta-lin rayuwa. Tun da ya ke Turun ma'aikata-talakawa, wanda a duk kamanninsa yana dosowa, za ya sami dama a sannu sannu domin canja rayuwa da a ke ciki, kuma za ya halaka dukiyar ware kawai, lokacin da za a kirƙiri yawan kayay-yakin aiwatarwa da suka kamata domin wannan.

Tambaya ta 18: Wane irin abu ne zai kawo wannan Turu?

Amsa: A wuri na farko za ya kawo *tsarin mulkin dimokuraɗiyya* kuma ta haka sambet ko ba sambet ba mulkin siyasa na ma'aikata-talakawa. Sambet a Ingila, wurin da

ma'aikata-talakawa tuni su ke da rinjaye jama'a. Ba sambet ba a Faransi da Jamus, wurin da rinjaye mutane sun kunshi a kari ga ma'aikata-talakawa kananan manoma da 'yan burjuwazin birane, wa'anda yanzu su ke zamewa ma'aikata-talakawa kuma a amfaninsu na siyasa suna kara zama kari da kari makaluwa a wuyan ma'aikata-talakawa kuma a sabili da haka cikin gaggawa za su fa'ada cikin bukatun ma'aikata-talakawa. Watakila wannan za ya shafi fama ta biyu, wannan da zai kawo karshe kawai na nasarar ma'aikata-talakawa.

Dimokura'diyya ba za ta zama mai amfani ga ma'aikata-talakawa ba, idan ba cikin gaggawa an d'auki mata kai kamar hanyoyin samun domin sambet hari ga dukiyar ware da tabbatar da wanzuwar ma'aikata-talakawa ba. Muhimman abubuwa wa'anda aka samu daga sharu'dan yanzu, su ne:

1. Iyakance dukiyar ware ta hanyoyin samun haraji gwargwadon karuwar albashi, babban haraji a kan gado, halaka gado ta hanyoyin dangi ('yanuwa, kawu da sauransu), bashin tilas da sauransu.

2. Kwace dukiyoyin ma'abota kasa a sannu sannu, masu mallakar masana'antu, reluwe da jiragen ruwa, sashi ta gasa a barin masana'antun kasa kuma sashi ta biyan diyya a takardun kudi.

3. Kwace dukiyar duk 'yan gudun hijira da 'yan tawaye masu daga da rinjaye jama'a.

4. Oganaizan aiki ko sana'ar ma'aikata-talakawa a kan wuraren kabilu, a masana'antu da shaguna, a sabili da haka da kawo karshe na gasa a tsakanin ma'aikata da kansu da tilastawa masu mallakar masana'antu, duk lokatan da su ke a wanzuwa, biyan albashi da yawa kamar irin wanda kasa ta ke biya.

5. Daidaicin wajibcin aiki na duk 'yan cikin rayuwa har sai an rusa dukiyar ware. Kafawar rundunonin masana'antu, musamman domin noma.

6. Mayar da bashi na hanyar banki a cikin hannun kasa, ta hanyoyin bankin kasa, ya ke da jarin kasa da tursasa duk bankunan ware da 'yan banki.

7. Kara yawan masana'antu, shaguna, reluwe da jiragen ruwa, noma dukkanin filayen da ba a nomawa da ci-

yarwa gaba ta gonakin da a ke nomawa a hanya iri guda da jari da ma'aikatan kabila su ke karuwa.

8. Tarbiyyar duk yara, nan da nan da sun girma a isa ba tare da lurar uwa ba, a cikin hukumomin kasa a biyan kasa. Tarbiyya a hadawa da aikin masana'anta.

9. Kafawar manyan fadodi a wuraren kabilu kamar wuraren zama na jama'a na kommune a tafiyar da masana'antu da aikin noma, kuma da hadawar fa'idar zaman birane da rayuwar karkaru ba tare da 'yan kasa sun sha wahala daga zamewa gefe guda ko rashin fa'ida.

10. Rusawar duk gidajen da su ke ba bisa tsabta ba da unguwoyin da aka gina da muni.

11. Ikon daidai na gado domin 'ya'ya shegu da 'yan halas.

12. Tattarawar duk hanyoyin sufuri a cikin hannuwan kabila.

A hakika duk waɗannan mataakai ba za a iya gabatar da su a farat ɗaya ba. Amma ɗaya yana iya kai wa zuwa wani. Nan take da yin farmakin kisa na farko a kan dukiyar ware, ma'aikata-talakawa za ya zamar musu tilas tafiya gaba, kari da kari da tattarawa jari a cikin hannuwan kasa, duk noma, duk masana'antu da duk hanyoyin sufuri da canji. Duk waɗannan mataakai aikata su zuwa sakamako irin waɗannan; kuma za su zama abin lura da sakamakon mayar da su na tsakiya za su ciyar gaba a gwargwadon kungiyoyin aiwatarwa na kasa za su ninka ta cikin aiki ma'aikata-talakawa. A karshe lokacin da duk jari, duk aiwatarwa da duk canji suka tattaru a hannuwan kabila, mallakar ware nan take za ta bace, kudi za su zama na fiye da bukata, kuma aiwatarwa za ta karu kuma mutane za su canji cewar hanyoyin na da na huldodin rayuwa tsofuwa za su sami damar faduwa.

Tambaya ta 19: Shin kuwa yana yiwuwa domin wannan Turu ya faru a cikin kasa guda kawai?

Amsa: A'a. Manyan masana'antu, tuni sun kirkiro kasuwar duniya, sun haɗa duk al'umman duniya, kuma musamman al'umman da kansu ya waye, cewar ko waɗanne jama'a sun makalu ga abin da ke faruwa ga wata. A ci gaba, manyan masana'antu sun daidaita da ci gaban rayuwa na duk kasashen da suka ci gaba haka kuma a cikin duk waɗannan kasashe 'yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa sun

zama tushen jinsunan rayuwa, daga tsakaninsu ta zama babbar dagar yau. Turun Kwaminis, a sabili da haka, ba kawai zai zama na kasa guda ba; za ya faru a cikin duk kasashen da kansu ya waye, wato a kalla farat daya a Ingila, Amirka, Faransi da Jamus. A duk wadannan kasashe za ya dauki dogo ko gajeren lokaci domin ci gaban makaluwa wanda ya ke da ci gaban masana'antu, arziki da yawa da manyan kungiyoyin aiwatarwa. A sabili da haka za a dauka da hankali da fin wuya faruwa a Jamus; za ya fi sauri da saukin tafiyarwa a Ingila. Har ila yau akwai babban angizo a kan sauran kasashen duniya, wanda a cike ke canja tsarin yanzu na ci gabansu da hanzarin gaske. Zai zama Turun duniya, kuma a sabili da haka duk duniya za ta shiga cikin wannan zamani.

Tambaya ta 20: Mene ne zai zama sakamakon rusawar dukiyar ware ta karshe?

Amsa: Kwacewar daga hannun tajirai masu dukiyar ware, amfani da duk kungiyoyin aiwatarwa da hanyoyin sadarwa, har da canji da rarrabawar kayayyaki, kuma da tafiyar da su ta rayuwa a bisa shiri da ya sami tushen hanyoyin da a ke da su da bukatun rayuwa duk, za ta kawar da farko mugun sakamakon manyan masana'antu da su ke yanzu. Za a daina samun rikilai; fadadar aiwatarwa, wadda a hanyar yanzu ta rayuwa ta kai ga aiwatarwa da fiye da bukata da ta zama babban dalilin tsiya, za ta zama ba da isa, tilas ta kara fadada. A maimakon kawo muni a tashi, rarar aiwatarwa fiye da kima da wucewar bukatun gaggawa na rayuwa, za ta cika bukatun duk, za ta kirkiro sababbin bukату kuma farat daya hanyoyin domin cikarsu. Za ta zama sharadi da samun karin ci gaba, za ta samu ci gaba ba tare da ko da yaushe shiga cikin rikitarwa tsarin rayuwa ba kamar a da. 'Yantarwa daga sarkokin dukiyar ware, manyan masana'antu za su ci gaba da yawa, idan an gwada da halin yanzu zai zama maras amfani kamar yadda ya zama domin mu hanyar *manufacture*, idan an gwada da manyan masana'antun lokacinmu. Wannan ci gaban masana'antu za ya bayar wa rayuwa da yawan kayayyaki da suka isa domin bukatun duk. Noma wanda ya samu hanawar ta daniyar dukiyar ware da 'yan gonaki daga gabatarwar ci gaban da kuma nasarorin kimiyya, za ya zama alamar ci gaban da sawa domin rayuwa kayayyaki da yawa. A sabili da haka

rayuwa za ta aiwatar da isashen kayayyaki domin shiryawar rarrabawa ta abin da zai ishi bukatun duk 'yan cikinta. Rarrabuwar rayuwa a cikin jinsunan gaba za ta zama babban abin da ya wuce bukata. Ba kawai za ta wuce yawan abin bukata ba, amma har ba za ta cancanta da sabon tsarin oda ba. Jinsuna sun wanzu ta cikin rarrabuwar aiki, amma rarrabuwar aiki a salon wanzuwa na yau za ta bace. Makanikanci da kimiyya su kawai ba su iya ba domin ci gaban masana'antu da aiwatarwar noma da faɗin gaske, hazikancin jama'a na kafa waɗannan abubuwan taimako a motsi tilas su shafi ci gaba. Kamar dai a cikin karni na karshe, manoma da ma'aikatan *manufacture* tilas su canja duk rayuwarsu, kuma su da kansu da zama mutane dabam, lokacin da suka shiga cikin manyan masana'antu, haka kuma haɗin gwiwar tafiyarwa na aiwatarwa ta rayuwa kamar a duk da sakamakon sabon ci gaban aiwatarwa a bukatar jama'a dabam da kuma kirkireshi su. Tafiyarwar haɗin gwiwa ta aiwatarwa ba za ta ci gaba ba ta jama'a, waɗanda su ke kamar a yau, lokacin da 'yan ware suka zame ga reshe guda na aiwatarwa, ta cin guminsa, wanda ko wanne daga cikinsu ya ci gaba hazikancinsa *guda* ba tare da sauran ba, sanin kawai reshe *guda*, ko kawai sashin reshe na duk aiwatarwa. Har ma da masana'antun yau suna ragi da ragin amfani domin irin waɗannan mutane. Masana'antu da a ke tafiyar ta haɗayya kuma bisa shiri na duk rayuwa kuma domin amfanin duk jama'a masu hazikanci, waɗanda suka cancanta ta duba-war duk hanyar aiwatarwa. Bi da bi rarrabuwar aikin tuni ta samu gurbacin hanar inji, wadda ta mayar da mutum guda manomi, wani badukun yin takalma, na uku ma'aikacin masana'anta, na huɗu mai ungunun kasuwa a wurin canji, kuma duk za ta bace a duk. Ilmi za ya bayar da dama ga samari cikin gaggawa su sadu da kansu da duk hanyar aiwatarwa, za ya ba su damar su bi ta wucewa daga reshe guda na masana'anta zuwa wani domin bukatun rayuwa ko kuma bukatunsu na kansu. A sabili da tarbiyyarsu zamewa ta gefe guda na ko wane mutum a sakamakon rarrabuwar aiki na yanzu za ta bace. A sabili da haka rayuwa wadda ta samu oganaizan Kwaminis za ta samu damar ba wa 'yan cikinta damar yin amfaninsu da hazikancinsu da ya ci gaba. Dalili dabam daban na wanzuwar rushewar jinsuna ya zama rushewa ta kamata, a ɗaya barin rayuwa

wadda ta sami oganaizan manufofin Kwaminis ba ta haɗa da wanzuwar jinsuna a nan gaba ba, yin wannan rayuwa da kanta za ya bayar da hanyoyin domin cirewar waɗannan bambance-bambance na waɗannan jinsuna.

Ya bi ta cikin wannan duk cewar gaba tsakanin birni da karkara shi kuma za ta bata. Tafiyar da aikin noma da aiwatarwar masana'antu ta dai waɗannan mutane, a maimakon jinsuna biyu daban, a sabili da haka domin dalilai na tsantsa, kamar tushen sharadi na kungiyar Kwaminis. Warwatsuwar jama'a masu noma a cikin duk kasa, gaba ɗaya da cikas jama'ar masana'antu a cikin manyan birane, halin da a ke ciki ne da ya daidaita kawai a cikin matakin da ya ke ba na ci gaba ba na aikin noma da masana'antu, wahala domin duk ci gaban mai zuwa, wanda ke abin samu har yanzu.

Kungiyar duk wakilai na rayuwa domin duk da shirin cin gumin kungiyoyin rayuwa; faɗaɗar aiwatarwa zuwa malejin domin yin abubuwa na bukatun duk; dainawar halin, lokacin cikawar bukatun wasu ya shafi waɗansu; cikawar rusa jinsuna da akasi tsakaninsu; duk ci gaban hazikancin duk 'yan cikin rayuwa ta cikin rusawar rarrabuwar aiki ta da, ta cikin ilmin masana'antu, ta cikin canjin ayyuka, ta cikin shigar duk albarkar da kowa ya shiga a aiwatar da ita, ta cikin narkawar bambancin birni da kauye — waɗannan su ne tushinan sakamakon da a ke zato a rusa dukiyar ware.

Tambaya ta 21: Wane irin angizo tsarin rayuwa ta Kwaminis ya ke da shi a kan iyali?

Amsa: Za ya sa huldofi a tsakanin nau'o'i harkar ware tsantsa, wadda ta shafi mutanen da su ke ciki, da ba ta kira katsalandan na rayuwa ba. Ta samu damar haka domin ta rusa dukiyar ware da ilmantarwar rayuwa ga yara, halakawar tushinan duwatsu biyu na wanzuwar auren yanzu — maƙaluwar mace a kan miji da kuma ta yara a kan iyaye da ta samu ta dukiyar ware. Wannan amsa ce zuwa ga kukan ihu na halin 'yan filistin a kan mata mallakar kowa na 'yan Kwaminis. Mata mallakar kowa shi ne abin da ya ke cikin rayuwar 'yan burjuwazi da wanzuwasu yanzu a salon cika na karuwanci. Karuwanci a sabili da haka, ya samu tushe a cikin dukiyar ware da bacewa tare da ita. A sabili da haka oganaizan Kwaminis a maimakon kafawar mata mallakar kowa, zai kawo kanshe gare shi.

Tambaya ta 22: Mene ne za ya zama a fuskantar oganai-zan Kwaminis a kabilu da su ke wanzuwa a yanzu?

— Bari*.

Tambaya ta 23: Mene ne za ya zama a fuskantar addinai da su ke wanzuwa a yanzu?

— Bari.

Tambaya ta 24: A wace hanya ce 'yan Kwaminis suka bambanta da 'yan Gurguzu?

Amsa: Waɗanda wai a ke kira 'yan Gurguzu ana iya kasa su a cikin kungiyoyi kashi uku.

Kungiya ta farko ta kunshi masu goyon bayan rayuwa ta sarauta da rayuwar mulkin dangi, wadda ta zama ko har yanzu ke zama rusawa a kullum daga manyan masana'-antu da cinikin duniya, kuma ta 'yan burjuwazin rayuwa. Daga duk cutukan da a ke cikin yanzu a rayuwa wannan kungiya ta d'auka cewar rayuwar sarauta da rayuwar mulkin dangi za a sake kafa ta, dalili 'yantacciya ce daga waɗannan munuka. Dukkanin shawarwarinsu sun kai sambet ko ba sambet ba zuwa ga wannan buri. 'Yan Kwaminis ko da yausha za su yi fama da wannan kungiya ta 'yan Gurguzu na *koma baya*, duk da irin cewar wai suna tausayin domin zubar da hawaye masu dumi a kan munanan abubuwa da ma'aikata-talakawa su ke ciki, saboda waɗannan 'yan Gurguzu:

1. suna hankoron wani abu tsantsa da ba shi yiwuwa;

2. suna kokarin sake kafa mulkin 'yan kama karya, masu dukiya da masu mallakar *manufacture* tare da 'yan mulukiya na sarauta, jami'ai, sojoji da limaman Kirista, suna son dawo da rayuwa, ko da ya ke tana 'yance daga munukan rayuwar yanzu, duk da haka a kalla za ta kawo abubuwa munana dabam da cutuka da yawa nasu na kansu har ba ta da fata ceton ma'aikatan da aka zalunta ta cikin oganaizan Kwaminis ba;

3. ko da yausha suna bankada manufarsu ta hakika duk lokacin da ma'aikata-talakawa suka juya ga Turu da Kwa-

* A rubutun hannu a maimakon amsa tambayoyi na 22 da na 23 an rubuta kalma "bari". Watakila, tana nufi tilas amsa ta zama kamar yadda ta ke a cikin wani tsarin shirin Kungiyar 'yan Kwaminis, wanda bai zo zuwa gare mu ba. *Edita.*

minis, wanda nan take cikin gaggawa za su haɗa kansu tare da 'yan burjuwazi a daga da ma'aikata-talakawa.

Kungiya ta biyu ta kunshi masu goyon bayan rayuwar yanzu, waɗanda cutuka da su ke wanzuwa a sabili da rauranar halin zama na yanzu a rayuwa sun tilasta musu su ji tsoron samun wani abu ga wannan rayuwa. A sabili da haka suna kokarin tabbatar da hali iri na yanzu a rayuwa bayan da kawar da cutukan da suka kulla. Domin samun wannan, waɗansu daga cikinsu suna bayar da shawarar matakan sadaka, bayan waɗansu suna ba da shawarar manyan garambawul, waɗanda a karkashin wai sake oganaizan rayuwa, suna son tabbatar da halin rayuwa ta yanzu. 'Yan Kwaminis tilas su yi daga da waɗannan '*yan Gurguzu na burjuwazi*, domin kuwa suna aiki domin abokan gabar 'yan Kwaminis kuma suna kare tsarin rayuwar da 'yan Kwaminis za su halaka.

A karshe, kungiya ta uku ta kunshi 'yan Gurguzu na dimokuraɗiyya, waɗanda a hanya guda kamar 'yan Kwaminis suna bukatar mataakai... a Tambaya*, amma ba a manufodin juyi zuwa Kwaminizim ba, amma kamar mataakai da suka isa domin rusawar bala'i da cutukan rayuwar yanzu. Waɗannan '*yan Gurguzu na dimokuraɗiyya* su ne ma'aikata-talakawa, waɗanda ba a cike ba su sami haske dangane da halukan ceton jinsinsu, ko su wakilan kananan 'yan burjuwazi ne, jinsi wanda har zuwa nasarar dimokuraɗiyya da cikas matakan Gurguzu da tilas su bi, a dangane da abubuwa da yawa da suka yi daidai tare da ma'aikata-talakawa. A lokatan taku 'yan Kwaminis a sabili da haka tilas su yi yarjejeniya da 'yan Gurguzun dimokuraɗiyya, kuma a lokacin yanzu a kalla a fuskantar duk ra'ayi iri guda tare da su, lokacin da wannan yana iya faruwa, idan dai waɗannan 'yan Gurguzun dimokuraɗiyya ba su shiga aiki ga 'yan burjuwazi masu mulki da hari ga 'yan Kwaminis ba. Abu ne mai faruwa cewar wannan haɗuwa ta taku ba ta ware duddubawar bambanci tare da su ba.

Tambaya ta 25: Mene ne fuskantar 'yan Kwaminis dangane da sauran jam'iyyun siyasa na ranar nan tamu?

* A takardun akwai wuri a nan. Duba amsa ga tambaya ta sha takwas. *Edita.*

Amsa: Wannan fuskanta ta bambanta daga kasa zuwa kasa. A Ingila, Faransi da Belgium wurin da 'yan burjuwazi su ke mulki, 'yan Kwaminis a lokaci suna da amfani daidai da jam'iyyun dimokuraɗiyya, kuma wannan dangin amfani yana da girma a fuskanta dimokuraɗiyyawa a cikin matakan Gurguzu da yanzu su ke gabatarwa ko ina, wato a kalla manufofin 'yan Kwaminis, wato fitowa fili da zamewa a fili sun rike amfanin ma'aikata-talakawa, karin yawan jinginarsu da ma'aikata-talakawa. A Ingila, ga misali mabiyar Charter, waɗanda duk ma'aikata ne, sun yi kusancin gaske da fiye da kananan 'yan burjuwazi na dimokuraɗiyya ko waɗanda a ke kira wai 'yan ta-kife.

A *Amirka*, wurin da Tsarin Mulkin dimokuraɗiyya aka gabatar da shi, 'yan Kwaminis tilas su yi buri guda tare da jam'iyya wadda za ta gabatar da wannan Tsarin Mulki a daga da 'yan burjuwazi da amfani da shi domin ma'aikata-talakawa, wato Jam'iyyar garambawul na noman kasa.

A *Switzerland* 'yan ta-kife, ko da ya ke har yanzu sun kafa jam'iyyar cakudawa, su ne kawai jama'a da 'yan Kwaminis za su yi wani abu da su, kuma a tsakanin waɗannan 'yan ta-kife, waɗanda su ke cikin Vaud da na Geneva su ne suka fi neman ci gaba.

A karshe a Jamus zazzafar daga tsakanin 'yan burjuwazi da cikakkiyar mulkiya har yanzu a nan gaba. Tun da 'yan Kwaminis ba za su iya kiɗaya game da zazzafar dagar daukan kudir tare da 'yan burjuwazi ba har sai sun yi mulki, ya zama domin amfanin 'yan Kwaminis su taimaki 'yan burjuwazi su sami wancan mulki cikin gaggawa domin kayar da su da gaggawa. 'Yan Kwaminis tilas a sabili da haka su dauki barin 'yan burjuwazin *liberal* a daga da gwamnatocin, amma tilas su zama a gadin kayar da 'yan burjuwazi su ke yi da kin amincewar zaƙin bakinsu game da nasara da za ta zama mai amfanin sakamako domin ma'aikata-talakawa. Fa'ida kawai domin nasarar 'yan burjuwazi sun ba wa 'yan Kwaminis za ta zama: 1) mika wuya da yawa, waɗanda za su ba wa 'yan Kwaminis sauƙin tsaro, duduɓawa da warwatsa manufofinsu, kuma a sabili da haka da sauƙaƙa haɗawar ma'aikata-talakawa a tare, fama da oganaizan so-sai na jinsi, kuma na 2) tabbatarwar daga yau cewar an ka-

yar da gwamnatin tilashi, juyin zai koma a daga tsakanin 'yan burjuwazi da ma'aikata-talakawa. Tun daga wancan rana manufar jam'iyyar Kwaminis za ta zama daya kamar a cikin wadancan kashashe wurin da tuni 'yan burjuwazi suna mulki.

Engels ya rubuta a kasarhen Oktoba—Nuwamba 1847.

An fara bugawa a wararren kundi a 1914.

An buga kamar yadda ya ke
a takardunsa.

An fassara daga Turanci.

ZUWA GA MASU KARANTAWA!

Gidan shirya littattafan Progress zai yi murna idan kun aiko da ra'ayoyinku a kan yadda aka fassara wannan littafi da yadda aka tsara shi.

In kun yarda, ku aiko da shawarwarinku zuwa ga 21, Zubovsky Boulevard, Moscow, U.S.S.R.

Контрольный редактор *Е. Арутюнова*
Художественный редактор *В. Ан*
Технический редактор *О. Печковская*

Подписано к печати 20/IX-1971 г.
Формат 84×108¹/₃₂. Бум. л. 1⁷/₁₆.
Печ. л. 4,83+0,31 п. л. вкл. Уч.-изд. л. 4,51.
Изд. № 11932. Заказ № 71. Цена 14 к.
Тираж 2000 экз.

Издательство «Прогресс»
Комитета по печати при Совете Министров СССР
Москва Г-21, Зубовский бульвар, 21.

Ордена Трудового Красного Знамени
Московская типография № 7 «Искра революции»
Главполиграфпрома Комитета по печати
при Совете Министров СССР
г. Москва, пер. Аксакова, 13